

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wieczornym, — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Cheltnikowski, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Antoni Konieczny, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 322

Poznań, poniedziałek dnia 15 lipca 1929

Rok XXIV

Wciąganie armji w walki wyborcze

Zaznaczyliśmy już w artykule piątkowym, że wskutek zabiegów zzewnątrz magistrat poznański po raz pierwszy zapisał osoby wojskowe do list wyborczych, miarodajnych dla wyborów do rady miejskiej, które mają się odbyć w październiku. Takie same wiadomości dochodzą nas z odnośnych miast na prowincji i na Pomorzu.

Gdybyśmy się kierowali dorywczym interesem wyborczym obozu naszego, byłibyśmy z takiego obrotu rzeczy zadowoleni, przysporzyłby on nam bowiem znacznej ilości głosów i przesunąłby rezultat wyborów jeszcze bardziej na naszą korzyść. Czynieć tego jednakowoż nie możemy, ponieważ zagrożone jest trwałe dobro narodu i państwa jako całości: zdrowie armji polskiej.

Wciąganie armji w walki wyborcze — dzisiaj o miejsca w radach miejskich, a jutro o mandaty do Sejmu i Senatu — uważamy za bezwzględne zło. Tą drogą pcha się armja polską w zamęt partyjnopolityczny, każe się zapomnieć wojskowym, że armja musi stać absolutnie ponad różnicami poglądów i starciami kierunków, stronnictw, czy ugrupowań politycznych, społecznych lub gospodarczych, że wolno jej mieć na oku wyłącznie państwo jako całość i jego bezpieczeństwo nazewnątr.

W początkach kwietnia w odpowiedzi na wniosek konstytucyjny B. B., który wiedzie do nadania czynnego prawa wyborczego do Sejmu i Senatu wojskowym w czynnej służbie, liczącym ponad 24 lata, wystąpił p. Henryk Glass, redaktor miesięcznika „Walka z bolszewizmem”, z listem otwartym do prezesa B. B. pułkownika Sławka, w którym stwierdził, że władze międzynarodówki komunistycznej, uchwalono instrukcję o organizowaniu wojny domowej w państwach cywilizowanych. W instrukcji tej ustalono szereg dróg, jakimi komuniści mają rozkładać armje tych państw. Jako jedną z takich dróg, wskazano doprowadzenie do nadania wojsku prawa głosu czynnego przy wyborach do parlamentów. Streszczenie instrukcji ogłosiła „Walka z bolszewizmem”, rocznik 1927, zeszyt III, str. 8-ma.

„2. W dniu 29 sierpnia 1928 r. w Moskwie, na 45 posiedzeniu VI kongresu międzynarodówki komunistycznej (Kominternu), na wniosek komunisty Bella, uchwalono m. in. tezy o akcji komunistów w armjach państw niekomunistycznych; w § 46 na str. 67 tych tez znajdujemy wskazówkę, aby komuniści dążyli do uzyskania dla wojskowych praw wyborczych i prawa uczęszczania na zebrania polityczne. Powyższe tezy zostały wydane drukiem w języku rosyjskim, jako sowiecki druk państwowy (Gosudarstwiennoje Izdatielstwo) pod tytułem: „Tiezisy i rezolucji VI kongresu Kominternu — przeciw imperialistycznym wojnom” (Gławlit Nr. A 20793 —

Tragedja polskich lotników

Podczas lądowania na wyspie Graciosa w archipelagu azorskim samolot „Marszałek Piłsudski” uległ zniszczeniu. — Mjr. Idzikowski zabity, mjr. Kubala ranny

Nowy Jork, 15. 7. (Radjo wł.) Według nadeszłych tu wiadomości, samolot Kubali i Idzikowskiego po przebyciu 2557.7 km., a więc niewiele więcej dwóch piątych drogi do Ameryki doznał jakichś uszkodzeń.

Kubala i Idzikowski, docierając do Azorów, dali znać z pokładu drogą iskrową, że chcieliby wylądować i proszą o wskazanie odpowiedniego miejsca. Znajdowali się wówczas nad wyspą Fayal. Wskazano im jako najpodatniejszy teren boisko piłki nożnej, oświetlając je 6 reflektorami, wszakże lotnicy nie chcieli tam opaść i pojechali dalej w poszukiwaniu lepszego miejsca.

Widocznie tymczasem defekt, który zniewolił ich do przerwania lotu przybrał groźniejsze rozmiary, gdyż wylądowali przymusowo na sąsiedniej wysepce Graciosa. W czasie lądowania samolot uległ strzaskaniu. Na skutek eksplozji benzyny mjr. Idzikowski poniósł śmierć na miejscu, a mjr. Kubala jest lekko ranny.

Horta, 15. 7. (AW) Tutejsza radiostacja otrzymała w sobotę depeşe ze samolotu „Marszałek Piłsudski”, którą mjr. Idzikowski donosił o konieczności lądowania. Lotnicy usiłowali począt-

Przygnębienie w Warszawie i wśród Polaków amerykańskich — Szczegóły katastrofy

Warszawa, 15. 7. (Tel. wł.) Wiadomość o katastrofie lotu nad Oceanem doszła do Warszawy w niedzielę wieczorem, wywołując wszędzie przygnębiające wrażenie. Na znak żałoby przetrwano produkcje muzyczne we wszystkich lokalach publicznych.

Do Paryża wiadomość nadeszła w dniu święta narodowego. Prasa nie podała jej do publicznej wiadomości. Tłum mieszkańców, który brał udział w tradycyjnej zabawie na bulwarze Poissonniere, dowiedziawszy się o katastrofie, przerwał zabawę i rozszedł się do domu.

Do Ameryki nadeszła wiadomość wczoraj po południu, gdy tłumy były zebrane na lotnisku. Pod wrażeniem przygnębiającego nastroju rozchodzono się do domu. Wiadomości, które napływają, mówią, że samolot uległ katastrofie jeszcze w sobotę wieczorem o godz. 7 według czasu azorskiego, czyli o godz. 9-ej według czasu warszawskiego. Katastrofa nastąpiła wskutek przymusowego lądowania w miejscu-

A 11 Giz. Nr. 29250. Moskwa 1929). W języku francuskim opublikował powyższe tezy oficjalny organ Kominternu, wychodzący p. t. „Correspondance Internationale”, w numerze z dn. 11 grudnia 1928, stronica 1710 i następane.

Czyż te uchwały międzynarodówki bolszewickiej nie są wymowniejsze od najwymowniejszych argumentów i perswazyj? A jednak są u nas czynniki, które postępują, jak gdyby niczego nie rozumiały. Tymczasem olbrzymia większość wojskowych o wiele trzeźwiej i — sumiennie na te rzeczy patrzy i ma instynktowy lęk przed wciąganiem armji w walki polityczno-, czy społeczno-wyborcze.

Ze swej strony oświadczamy, iż z zasadniczych względów jesteśmy przeciwni udziałowi w wyborach

kowo wylądować na wyspie Fayal, jednak trudne warunki lądowania na skalistej tej wyspie skierował lotników na wyspę Graciosa, należącą do archipelagu azorskiego.

Horta (Azory), 15. 7. (Radjo — United Press) Polski samolot „Marszałek Piłsudski” spadł w sobotę wieczór o godzinie 19,18 czasu miejscowego na wyspę Graciosa.

Jeden z pilotów mjr. Idzikowski został zabity w powódzie eksplozji.

W niedzielę po południu odbył się pogrzeb mjr. Idzikowskiego ze wszystkimi honorami.

Mjr. Kubala jest lekko ranny i znajduje się w szpitalu.

Polski statek szkolny „Iskra” znajduje się w drodze z Horty na wyspę Fayal do wyspy Graciosa.

Ministerstwo marynarki w Lizbonie potwierdza wiadomość o upadku samolotu i śmierci jednego z lotników.

Nowy Jork, 15. 7. (Radjo wł.) Jak się okazuje, przyczyną, która skłoniła Kubalę i Idzikowskiego do lądowania na Azorach, było złe funkcjonowanie silnika.

Warszawa, 15. 7. (AW) W miejscowości Bracidemira na wyspie Graciosa odbył się wczoraj po południu pogrzeb śp. mjr. Idzikowskiego, który pochowany został ze wszystkimi honorami. Polski okręt szkolny „Iskra” znajdujący się w porcie Horty na wyspie Fayal wyruszył ku wyspie Graciosa.

wości Bracidemira na wyspie Graciosa. Lotnicy, nie mogąc wylądować na skalistej wysepce Fayal, skierowali się na Graciosa, nad którą zwiesiły się gęste mgły i chmury, zaćmiewając horyzont i zmniejszając lotnikom pole widzenia. Lotnicy nie zauważyli sterczących skał. Samolot uderzył o wierzchołki skał i wyrwał się do górnych kołami. Nastąpiła eksplozja benzyny. Major Kubala jest lekko ranny i znajduje się w szpitalu Bracidemira.

Szybki pogrzeb majora Idzikowskiego, którego pochowano ze wszystkimi honorami, tłumaczy się obowiązującymi w krajach tropikalnych przepisami, nakazującymi grzebać zmarłych natychmiast po stwierdzeniu zgonu.

Nowy Jork, 15. 7. (AW) Olbrzymie tłumy Polaków przybyły ze wszystkich stron Ameryki i zebrały się na lotnisku. Tłum początkowo nie chciał wierzyć niepotwierdzonym wiadomościom z Azorów. Po dokład-

(d. c. na str. 3)

wojskowych w czynnej służbie. Zasadnicze te motywy mają pełne poparcie w argumentach natury prawnej. Tę stronę zagadnienia wyjaśniają następujące wywody wybitnego prawnika, do którego zwróciliśmy się w tej sprawie. Piszcie nam, co następuje:

Prawo udziału w głosowaniu w wyborach do rad miejskich wypływa według paragrafu 5 miarodajnej ordynacji miejskiej z roku 1853, łącznie z rozporządzeniem ministerstwa b. dzielnicy pruskiej z 12 sierpnia 1921 r., z t. zw. prawa swojszczyzny. Prawo swojszczyzny przysługuje zaś każdemu przynależnemu do gminy miejskiej, który odpowiada czterem w ustawie wyliczonym warunkom. Przynależność do gminy miejskiej jest zatem podstawa prawa swojszczyzny.

czyli także prawa udziału w głosowaniu w wyborach do rad miejskich.

O tem, kto należy do gminy miejskiej, stanowi paragraf 3 przytoczonej ordynacji miejskiej. Przepis ten brzmi w polskim tłumaczeniu:

„Wszyscy mieszkańcy okręgu miejskiego, z wyjątkiem uprawnionych do serwisu (servisberechtigigte) osób wojskowych w czynnym stanie służbowym, należą do gminy miejskiej.

„Za mieszkańców uważa się tych, którzy w okręgu miejskim według postanowień ustawowych mają swoje miejsce zamieszkania.”

Z powyższego ustępu 2 paragrafu 3 wynika zatem, że, kto nie ma „swojego miejsca zamieszkania”, albo jak też mówimy, „swojej siedziby” w okręgu miejskim, nie jest „mieszkańcem” miasta. Już z tego względu więc wojskowi armji czynnej, odbywający obowiązkową służbę wojskową, nie są mieszkańcami gminy, gdyż tacy według ustaw nie mają wogóle „miejsca zamieszkania” w miejscu garnizonu. Ale i tacy wojskowi, którzy zasadniczo mieliby swoje ustawowe miejsce zamieszkania w miejscu garnizonu, a więc wobec powyższego ustępu 2 paragrafu 3 zasadniczo uchodziliby za „mieszkańców” miasta, mianowicie więc wojskowi z awodowi, nie są w rozumieniu ordynacji miejskiej „mieszkańcami” miasta na mocy ustępu 1 powyżej podanego przepisu, gdyż przepis ten wyraźnie wyjmuje z mieszkańców miasta „uprawnione do serwisu osoby wojskowe w czynnym stanie służbowym”.

Przepis ten nie stanowi nic innego, jak — wyrażając się dobitnie — że członkowie armji czynnej nie należą do gminy miejskiej.

Że tak przepis ten rozumieć należy, nigdy nie było wątpliwe. Nięco zawilego określenia: „uprawnione do serwisu osoby wojskowe w czynnym stanie służbowym” użyto z technicznych, wojskowo-prawnych powodów ze względu na rozwój historyczny instytucji wojska.

Przez wyraz „serwis” rozumie się obowiązkowe dostarczanie członkom armji albo kwater w naturze, albo wynagrodzenia pieniężnego w miejsce tego. Określenia: „uprawnieni do serwisu” użyto w niemieckiej ordynacji miejskiej, aby wyraźnie i technicznie możliwie ściśle przeciwstawić armje czynną członkom wojska nieczynnego (rezerwie, obronie krajowej i t. p.), których mieszkaniem oczywiście nie zajmowała się administracja wojskowa, nie dostarczając im mieszkania w naturze, ani nie płacąc im z kasy wojskowej na mieszkanie.

W stanie tym z czasów przedwojennych nie się w armji polskiej nie zmieniło i wobec konstrukcji armji nowoczesnej zmienić nie mogło. Członkowie armji czynnej nadal otrzymują albo kwaterę w naturze (mieszkanie służbowe), albo w razie nieotrzymania jej wynagrodzenie pieniężne. Praktycznie przedstawia się sprawa tak, że ci wojskowi armji czynnej, którzy nie mają mieszkania służbowego, otrzymują odpowiednio wyższe uposażenie, względnie, że — co na to samo wychodzi — wojskowym otrzymującym mieszkanie w naturze od skarbu państwa, z wyjątkiem szeregowych, potrąca się wartość tego mieszkania z uposażenia. Sprawa mieszkania członków armji czynnej jest zatem tak, jak była, fiskalna sprawa wojskowa. Skarb państwa, jak dawniej, albo daje na swój koszt kwaterę (w naturze), albo płaci. A to jest sednem pojęcia „serwisu”.

Czyli powtarzam: według miarodajnej ordynacji miejskiej z roku 1853 członkowie armji czynnej nie należą do gminy i nie mają wskutek tego prawa wyborczego.

Tyle o stronie prawnej kwestji, stojącej w zgodzie i w ścisłym związku z jej stroną zasadniczą: obroną zdrowia, spójności i karność armji.

Spisy osób, uprawnionych do głosowania w wyborach do Rady miejskiej, które odbędą się w Poznaniu w październiku r. b.,

są już wyłożone w godzinach od 10—17

- 1) w ratuszu (sala 15) dla wyborców z Starego Miasta, Komandorji i Rataj;
- 2) w ratuszu (sala Rady miejskiej) dla wyborców z Wildy, Dęba, Górczyna, św. Łazarza, Jeźce i Sołacza.
- 3) w komisarjacie Magistratu w Główniej dla wyborców z Główniej;
- 4) w komisarjacie Magistratu w Starołęce dla wyborców z Starołęki;
- 5) w komisarjacie Magistratu na Winiarach dla wyborców z Winiar i Naramowic.

Niech każdy zbada w spisie, czy sam jest zamieszczony i jego najbliżsi, — uczynić to należy natychmiast, gdyż termin wyłożenia spisów jest krótki, a im później, tem większy jest napływ badających spisy.

Ren i Wisła

P. André Pironneau, który już przed rokiem bardzo umiejętnie ostrzegł przed uchylaniem okupacji Nadrenji bez dostatecznych zabezpieczeń innych, znowu porusza w „Echo de Paris” tę ważną sprawę w sposób bardzo wymowny:

„W chwili, gdy dziesiąta rocznica traktatu wersalskiego staje się dla rządu niemieckiego pozorem do ządania, by ten traktat sabotowano, oraz, gdy polityka rozpoczęta przez p. Herriota z p. Ramsay Mac Donaldem i dalej prowadzona przez p. Brianda w Locarno, w Thoiry i w Genewie nie się swe złe owoce, jest rzeczą konieczną, by spojrzeć w przepaść, w którą nas ciągną, oraz by przedstawić powody, jakie musimy wysunąć zamiast godzić się na samobójstwo, do którego nas zapraszają.

„W jakiej mierze czynnik bezpieczeństwa, który jest wymieniony w protokole z 16-go września 1928 w Genewie w sprawie odszkodowań, komisji konstatacyjnej i wówczas ewakuacji nadreńskiej, a który jest dla nas pierwszorzędnym, jest w rzeczywistości uwzględniony?

„Artykuł 428 traktatu wersalskiego ustanawiał okupację jako rękojmię wykonania traktatu. A więc celem jego było zorganizowanie pokoju w Europie oraz udzielenie wszystkim państwom czynników bezpieczeństwa, niezbędnych dla ich pokojowego istnienia. Artykuł zaś 429 bliżej określał ten zamiar przez to, że pozwał opóźnić ewakuację ostatniej strefy w r. 1935, gdyby rękojmię przeciw atakowi ze strony Niemiec nie były uznane za dostateczne.

„Czyż protokół z 16 września 1928, który podstawia się w miejsce traktatu, zamierza udzielić nam tej samej ochrony i czy nie jest słuszne żądanie, by parlament wszczął rozprawę nad tą sprawą pierwszorzędną, oraz, aby zażądał wyjaśnień, których krajowi wcale nie udzielono?

„Co więcej, jeśli byśmy nawet przypuścili, że Francja w przystępie jakiegoś obłędu pozostanie obojętna na wcześniejszą ewakuację Nadrenji, to czyż możnaby okupację uważać za rękojmię pokoju obojętną w stosunku do naszych sojuszników z Europy środkowej i państw, które stworzono po zawieszeniu broni lub których obszar wówczas powiększono?

„Rząd i parlament Polski wyraziły swe przekonania w tej sprawie, bo niedawno na wniosek posła Stanisława Strońskiego uchwalili Sejm, bez głosów socjalistów, wniosek, stwierdzający, że „zamiast okupacji Nadrenji winien być stworzony równoważnik rzeczywistego bezpieczeństwa.”

„Otóż tego równoważnika nigdzie nie widać. Co więcej, rząd Rzeszy, po party przez lewicowe stronnictwa francuskie, wysuwa roszczenia, byśmy odwołali swe wojska nawet przed wejściem w życie warunków z 16-go

września 1928, od których wykonania ma zależeć wszelkie wcześniejsze uśunięcie okupacji. Zuchwałość jest wielka i zmusza nas ona do odpowiedzi, że nie może być mowy o całkowitej ewakuacji, póki Reichstag nie przeprowadzi ratyfikacji układu o odszkodowaniach, póki nie uchwali ustaw, niezbędnych do ich wykonania, póki wszystkie państwa interesowane nie przyjmą szczegółowo planu Younga, oraz póki nie wejdzie w życie komisja konstatacyjna - koncyliacyjna, czuwająca nad strefą nadreńską zdemilitaryzowaną.

„Przypuszczając, że zabezpieczenie, jakie daje okupacja nadreńska, miałyby być zastąpione przez inne zabezpieczenie, nie moglibyśmy przyjąć komisji konstatacyjnej, o której obecnie się mówi, inaczej, jak pod postacią wprowadzenia na lewym brzegu Renu, oraz na pasie 50 kilometrów na wschód od rzeki, bardzo surowego systemu kontroli.”

Uwagi p. Pironneau ogłoszone są pod tytułem: Ewakuacja i likwidacja zwycięstwa. Głos ten nie jest wcale odosobniony, bo niemal codziennie wybitni pisarze polityczni francuscy ogłaszają obecnie ostrzeżenia w tym duchu. P. Emil Buré w „L'Avenir” (pod tytułem: Ren to pokój) pisze:

„O rękojmiach bezpieczeństwa Francji myślał Clemenceau to samo, co Foch, którego mowa na konferencji pokojowej kończyła się słowami: „Aby zmusić nieprzyjaciela do spełnienia zobowiązań, jest jeden tylko sposób wojskowy, mianowicie utrzymanie okupacji. Gdy będzie się widziało, że ma się to, co mieli zapłacić, oraz że ma się dostateczne rękojmię bezpieczeństwa, będzie można usunąć wojska okupacyjne.

„Być może, iż niektórzy sądzą, że jesteśmy obmurowani i że mamy dostateczne zabezpieczenia, ale nie jest to zdanie, jesteśmy przekonani, wielkim wodzów wojskowych, Weyganda i Pétaina, którzy przejęli spuściznę po marszałku Fochu i którzy bodaj mają z kolei także coś do powiedzenia w tej sprawie.”

Również Leon Daudet w „L'Action Française” pisze:

„Czyż nie znajdzie się w Izbie poseł, któryby wrócił do argumentacji Focha i gen. Mordacqua, oraz przedstawił stan rzeczy naprawdę tragiczny, w jaki ewakuacja wtrąciłaby Polskę, a potem Francję z Belgją.”

Na tle obecnego naporu lewicy francuskiej z socjalistą p. Blumem na czele, oraz socjalistów angielskich p. Ramsay Mac Donald, żądających natychmiastowej ewakuacji, trzeźwe te głosy są bardzo pożyteczne i natchnione znacznie większym poczuciem odpowiedzialności.

Miasto polskie

Adam Grzymała - Siedlecki zamieścił z powodu Powszechnej Wystawy Krajowej następujący feljton w „Kurjerze Warszawskim”:

„Mamo, mamo, pomyśl tylko: więc my naprawdę jesteśmy w Poznaniu na wystawie! — Ten ekstatyczny okrzyk słyszałem z ust młodej dziewczyny, gdy z matką wchodziła na teren wystawowy przez bramę z ulicy Focha wiodącą.

Czuć w tym okrzyku było spełnienie jakichś gorączkowych upragnień. Może przedtem tygodnie oczekiwania. Może przeszkody. Może niepewność, czy środków finansowych starczy nawożać do Poznania. A ciągle widocznie wystawa, jako upragniony cel, jako coś, co gdyby zawiodło, to trzeba by było wpisać, jako klęskę życiową. I nareszcie spełnienie marzeń! Na-

reszcie stwierdzenie, że to rzeczywistość, nie sen.

Ten jeden krótki okrzyk dał mi zrozumienie, że wokół Wystawy Powszechnej zaczyna się już u nas w kraju roztaczać jakaś sfera napół mistycznego zachwyty, jakiś nakierowanie nieciekawości już, ale uczuciowości w stronę Poznania. I tak jest. W którąkolwiek stronę Polski zajechać, czy za Kraków, skąd właśnie wracam, czy na kresy wschodnie, czy pod Lwów — wszędzie widzi się podryw entuzjazmu, podniesienie temperatury, gdy rozmowa schodzi na temat wystawy. Nie trudno prześledzić, że mniej zamożne rodziny już od miesiący ciułały i odkładały grosze, aby teraz możliwie całą rodziną wybrać się nareszcie nie w podróż do Poznania, lecz w pielgrzymkę na wystawę.

A gdy się rozmawia z tymi, co już

na wystawie byli, którzy z niej powrócili, uderza w nich zachwyty podwójny: nad samą wystawą i nad Poznaniem.

Te wszystkie Kołomyje, Buczacz, Sandomierz, Włodawy, Baranowice, Nowogródki, Krzemieniece zobaczyły rzecz nieoczekiwaną: miasto polskie. Nie dlatego polskie, że jak ich miasto, na ziemi polskiej stoi, lecz polskie w polskich mieszkańcach, polskie w polskim stanie posiadania, polskie w polskim bogactwie. Sklep w sklep niemal wyłącznie polskie. I wbrew autopesymizmowi polskiemu, właśnie miasto zamożne, z widoczną i bez wystawy falą obrotu pieniężnego, miasto rządne, luksusowe w urządzeniach, czyste, wzorowo utrzymane.

A gdy przybysz z innych dzielnic zajdzie do pawilonu samorządowego i przyjrzy się wykresom rozwoju Poznania, to dowie się przedewszystkiem o starodawności grodu, a następnie pozbędzie się zakorzenionego uprzedzenia: jakoby tę rzadność i bogactwo Poznań zawdzięczał li tylko gospodarce niemieckiej, do roku 1919 trwającej. Z tych wykresów przekonano się, że cały rozmach, cała wielkomiaśtowność, rozrost liczebny i terytorjalny, europeizowanie przedmieść, powstały właśnie po roku 1919, po objęciu rządów przez Polaków, z tym największym, nawet historycznie rzecz biorąc, burmistrzem, jakiego Polska miała: z Cyrylem Ratajskim na czele.

Nie tylko wystawa, ale i sam Poznań i cała Wielkopolska, przez którą przejeżdżali wszyscy, z którymi na ten temat mówiłem, dają Polakowi wiarę w polskie siły. Ukazują mu i udowodniają, że polskimi siłami można stworzyć i, o ilej lepiej, to, co gdzie indziej, w innych dzielnicach, stwarzają elementy obce. I to stwarzają z takim monopolem, że aż Polakowi wydaje się, że bez tego elementu obcego nie do pomyślenia byłby handel w Polsce, kupiectwo, przemysł, przedsiębiorczość ekonomiczna wogóle. Poznań dopiero odwraca te zadawnione omyłki myślenia. Poznań dopiero otwiera oczy — i może budzi jakiś zarys energii.

A przez ten respekt, jaki Poznań daje w upominku przejeżdżnym braćiom z innych dzielnic na drogę powrotną, odbywa się też i akt dalszego planu, nie mniej ważny:

Poznań i Wielkopolska były dotychczas wśród Polaków skandalicznie mało znane. A ponieważ i nie uznawane. Czasu wojny, dla całej orjentacji germanofilskiej, stanowiły raczej punkt irytacji. Bruździły im w obrachunku politycznym. Jeszcze dziś można spotkać ex-enkaństwo (krakowski N. K. N.) i ex-legionistów niechętnych Wielkopolsce, jako plaścicznemu dowodowi ich omyłki „orientacyjnej”. Po wskrzeszeniu niepodległości tak się znowu stało, że cała lewica, nie mówiąc już o Żydach, rozplątała się w jakiejś niepojętej propagandzie antypatji do Wielkopolski. Nie było inwektyw i nie było „jehanny”, którejby nie zużyto na zohydzenie Poznania i Pomorza. (Od s. p. „trzydziestki” wyborczej „nastawienie” poprawiło się). Dla wielu tedy Polaków, żyjących sugestją polityczną lewicy i „sanacji” Poznań był jakimś raczej straszidłem. Zachodnia ściana Polski istniała w Rzeczypospolitej, ale nie była inkorporowana w psychiczną mapę kraju Polaka. Od daty wystawy zmienia się to dopiero. Dusza polska rozrasta się o Poznań i Wielkopolskę.

Ale i vice versa...

Kto zna Wielkopolan, ten wie, że ich stosunek do innych dzielnic polskich ma coś raczej z zaprzysięgłego sojuszu z temi dzielnicami, nie zaś z jedności z nimi. Odda Wielkopolanin ostatnią kroplę krwi za tego sojusznika, nie zmieni dla niego swojej wiary w niego, ale kordon duchowy, choćby tylko w podświadomości — trwa. Dla poznańczyka, iść szukać chleba i pozycji poza Wielkopolską, jest sprawą jakby ryzykowną i jakby złem swi-

adectwem, sobie wystawionem. Dlatego też tak trudno przemówić do Wielkopolan, aby swoją tradycję kupiecką i przemysłową, swoją fachowość w tej mierze i swoje cnoty przedsiębiorczości spróbowali przenieść np. do Królestwa, choćby do najbliższych miast, jak Kalisz, aby tym sposobem ich siłami rozpocząć proces wzmaganą trzeciego stanu w miastach polskich. Natrafia się na twardy opór. Zwalczono tu już niechęć do t. zw. przybyszów z innych dzielnic, ale nie przezwyższono jeszcze przypisania do ziemi.

Może ta wystawa, może ta Polska, zewsząd przyciągająca do Poznania, może ten skoncentrowany w Poznaniu obrót kapitałów duchowych zbliży i Poznań do reszty Polski, jak zbliża Polskę do Poznania.

Adam Grzymała - Siedlecki.

Obchód święta francuskiego

W niedzielę, w dniu francuskiego święta narodowego, konsul francuski w Poznaniu p. Fiez Vandal podejmował kolonję francuską oraz przedstawicieli władz i przyjaciół Francji w lokalu Stowarzyszenia francusko - polskiego. W gustownie przybranych apartamentach zgromadzili się liczni goście i przedstawiciele jednego oraz drugiego społeczeństwa.

W imieniu kolonji francuskiej przemówił pierwszy p. p. Mercier, poczem zabrał głos w imieniu m. Poznania p. wiceprezydent Kiedacz, pijąc na cześć Francji i jej przedstawiciela w Poznaniu, p. konsula Fiez Vandal. Generał Dzierżanowski wznosił toast, podjęty z zapalem, na cześć armji francuskiej. Gdy przebrzmiały dźwięki Marsyljanki, wygłosił dłuższe przemówienie p. konsul. Dziękując obecnym za przybycie, a mówcom za serdeczne słowa, wyraził między innymi podziw dla Powszechnej Wystawy Krajowej, stwierdzając, że Francja cieszy się wraz z Polską z tego wielkiego sukcesu. P. konsul zakończył przemówienie toastem na cześć prezydenta Francji Doumergue'a, oraz na cześć niewygasłej przyjaźni polsko - francuskiej. Po odegraniu narodowego hymnu polskiego, rozpoczęło się w milej i serdecznej atmosferze zebranie towarzyskie. — W imieniu naszej redakcji złożył p. konsulowi życzenia p. Ryszard Piestrzyński.

Spadek kursu funta angielskiego

Berlin, 15. 7. (PAT). „Voss. Ztg.” w depeszy z Londynu donosi, że nowy spadek kursu funta w stosunku do dolara, londyńskie koła finansowe uważają za dowód, że najprawdopodobniej gubernatorowi Normannowi nie udało się zaciągnąć w Federal Reserve Board kredytu dla wzmocnienia i zabezpieczenia waluty angielskiej. Według innych wersji przyczyną wahaną się waluty angielskiej mają być przygotowania Francji do splacenia Ameryce w dn. 1 sierpnia 400 milionów dolarów. Dla umożliwienia sobie tej spłaty, Francja zmuszona jest do podjęcia kroków w kierunku przekazania większej części swoich walut, której operuje na rynku londyńskim, do Nowego Jorku. Na rynku pieniężnym przewiduje się masową sprzedaż funtów szterlingów przez banki francuskie w najbliższym czasie, o ile parlament francuski nie zaratyfikuje umów dłużniczych z Ameryką i Anglią i o ile wobec tego rząd francuski będzie zmuszony uiścić się w dniu 1 sierpnia z pierwszego długu t. zw. handlowego, co oddziaływa niepokojąco na stan funta.

Koszta budowy tunelu pod La Manche

Paryż, 13. 7. (AW). Dyrektor francuskiej Kolei Północnej oświadczył w Londynie, że Kolej Północna przyczyni się do przeprowadzenia technicznych badań w sprawie budowy tunelu pod kanałem La Manche sumą 160 milionów fran., zaś do kosztów samej budowy sumą 3—4 miliardów franków. Byłoby to mniej więcej połowa wszystkich kosztów budowy.

Tragedja polskich lotników

(d. c. ze str. 1)

nem jednak stwierdzeniu wypadku liczni zebrani Polacy opuścili lotnisko. Paryż, 15. 7. (Radjo wł.) „Matin” donosi z Horthy na Azorach następujące szczegóły o katastrofie samolotu „Marszałek Piłsudski”:

Mimo ciągle źle funkcjonującego motoru samolot polski w sobotę około godz. 7 wieczór doleciał do małej wyspki Graciosa w archipelagu azorskim i drogą radiową prosił o podanie miejsca odpowiedniego do lądowania. Z Fayal podano mu jako takie miejsce pole lotnicze koło Bracileira. Lotnicy mieli jeszcze czas wyszukać to miejsce. Jakkolwiek było ono spadziste, postanowili wylądować. Podczas lądowania „Marszałek Piłsudski” dotykając się ziemi, przewrócił się i stanął w płomieniach. Cieżko ranego Idzikowskiego wydobyto z pod szczątków samolotu, podczas gdy Kubala odniósł tylko lekkie obrażenia. Oba lotników przewieziono natychmiast do najbliższego szpitala, gdzie Idzikowski zmarł.

Warszawa, 14. 7. Polska Ag. Telegr. otrzymała następującą depezę radiową ze statku „Iskra”, który dokonywał poszukiwań lotników polskich w okolicy Azorów:

„Samolot w chwili lądowania na wyspie Graciosa eksplodował. Major

Idzikowski zabity. Pogrzeb odbył się dziś o godz. 3 po poł. Kubala ranny znajduje się w szpitalu. W dniu wczorajszym miejsce wypadku nie było wiadomem. Całą noc dokonywałem poszukiwań na morzu. Teraz po otrzymaniu szczegółów idę na Graciosę. Dowódca „Iskry” (—) Eibil, kpt.”

Paryż, 15. 7. PAT. Według wiadomości z Horthy, świadek naoczny wypadku samolotu „Marszałek Piłsudski” oświadczył, że w trakcie wyszukiwania przez pilotów odpowiedniego miejsca do lądowania, samolot pod wpływem gwałtownego przeciwnego wiatru zaczął się kręcić w kółko w powietrzu, poczem spadł. Świadek ów widział, jak major Kubala został wyrzucony z samolotu. W chwili, gdy samolot miał dotknąć ziemi, nastąpił wybuch, podczas którego został zabity mjr. Idzikowski.

Villacoublay, 15. 7. (PAT) Lotnicy francuscy Costes i Bellonte, którzy wylądowali tu po zaniechaniu lotu nad Atlantyką, zapytani o lotników polskich oświadczyli, że ani razu nie znajdowali się w kontakcie z nimi. W pewnej chwili usłyszeli sygnały jakiegoś statku, który starał się schwytać wiadomość od lotników polskich, jednakże, jak się zdaje, aparat radiowy samolotu polskiego działał nienormalnie.

Villacoublay, 15. 7. (PAT) Lotnicy francuscy Costes i Bellonte, którzy wylądowali tu po zaniechaniu lotu nad Atlantyką, zapytani o lotników polskich oświadczyli, że ani razu nie znajdowali się w kontakcie z nimi. W pewnej chwili usłyszeli sygnały jakiegoś statku, który starał się schwytać wiadomość od lotników polskich, jednakże, jak się zdaje, aparat radiowy samolotu polskiego działał nienormalnie.

Nasz dodatek nadzwyczajny

Otrzymałszy drogą radiową wiadomość o katastrofie, której uległ samolot Kubali i Idzikowskiego, wydaliśmy wczoraj o godz. 9-ej wieczorem dodatek nadzwyczajny. Dodatek ten został natychmiast rozchwytyany przez

Refleksje

W związku z tragedją, jaka rozegrała się nad Atlantyką, tem jaskrawiej wydatnia się niewłaściwość postępowania pewnej części prasy polskiej. Nie umiała ona zachować w tej sprawie koniecznego umiaru i taktu. W locie był do pewnego stopnia zaangażowany „prestige” narodu polskiego. Dlatego nie trzeba było, jak to czyniła prasa obozu majowego, ogłaszać zbyt wczesnie w szumnych, krzykliwych artykułach zwycięstwa i triumfu. Czytając dziś te nagłówki, rozegzaltowane depeze i przesadne informacje, trudno oprzeć się przykreemu uczuciu. W krajach nam wrogich spotęguje to niestety inne uczucie, zwane przez Niemców „Schadenfreude”.

Egzaltacja prasy majowej wywołana była przedewszystkiem nazwą samolotu. W niesłychanie naiwny sposób usi-

łumy, oczekujące z napięciem dalszych doniesień o locie.

Wiadomość o katastrofie wywarła w całym mieście ogromne przygnębienie.

utowano nawet z tej imprezy lotniczej wybić kapitał dla czysto wewnętrznej polityki. Stąd szumne nagłówki: „Marszałek Piłsudski” nad Atlantyką, stąd opinia „Głosu Prawdy”, z wyraźną osobistą aluzją, że „na skrzydłach samolotu „Marszałek Piłsudski...” spoczęła sława, imieniu polskiemu zawsze tam towarzysząca, gdzie wielkie ryzyko, wielki wysiłek i dumny gest”; stąd telegram P.A.T.-icznej o wywiadzie z mjr. Idzikowskim, podanym przez pisma „sanacyjne” pod nagłówkiem „Idzikowski wierzy w gwiazdę Marszałka”.

Czy tragiczny koniec lotu „Marszałka Piłsudskiego” wprowadzi pewne otrzeźwienie, pewien umiar i wagę do odnośnej części prasy polskiej? Oby to nastąpiło w interesie podniesienia kultury obywateli.

się w porcie Burwell w zatoce Ungava (prowincja Quebec w Kanadzie).

Nowy Jork, 15. 7. (Radjo wł.) Z portu Burwell nadchodzą przez Ottawę dalsze szczegóły o katastrofie samolotu „Untin Bowler”. Okazuje się, że członkowie załogi zający byli sporządzeniem zapasowych pływaków celem zastąpienia pływaków zniszczonych. W pewnym momencie wpadli do izby Eskimosi z wiadomością, że aparat został uniesiony na pełne morze. Załoga musiała bezsilnie przypatrywać się, jak samolot pędzony przez tafle lodowe stopniowo znikał z oczu. Przy końcu widziano już tylko przednią część aparatu ponad krąg.

Porwanie samolotu tłumaczy się znaczną wysokością fal, spowodowaną przez burzę.

„Sverige” też nie ma szczęścia

Kopenhaga, 15. 7. (Radjo wł.) Samolotowi „Sverige”, który w drodze do Ameryki wylądował na Grenlandji, także się nie powodzi. Początkowo dalszy lot miał być podjęty w niedzielę po południu po naprawieniu w sobotę dziury, która powstała na jednym z pływaków. Przy spuszczeniu samolotu na wodę w drugim pływaku powstała również dziura, tak, że maszynę musiano ponownie wydobywać na ląd celem ponownej reparacji.

W dodatku nadeszły niepomyślne wiadomości meteorologiczne z Kanady, w wyniku czego start „Sverige” został ponownie odłożony.

Olbrzymi pożar w Kielcach

Kielce, 15. 7. 29. (AW) W nocy wybuchł groźny pożar w magazynach kolejowych braci Rotenberg przy ul. Młynarskiej w Kielcach. Ogień powstał w jednym z budynków, momentalnie przerzucił się na sąsiednie zabudowania. Nad miastem zajaśniała luna. Przerażeni mieszkańcy tych dzielnic zaczęli się przygotowywać do opuszczania domów.

Na miejsce pożaru przybyły straże pożarne, które zajęły się opanowaniem rozsiałego żywiołu. Z koszar przymaszerowały 3 kompanie wojska, które wzięły również udział w akcji ratowniczej. Policja utrzymywała porządek na przyległych ulicach, zabezpieczając uratowane z magazynów towary.

W składach znajdowały się narzędzia rolnicze, aparaty lotnicze, manufaktura, papier itd. Towary te były przeważnie własnością banków: Handlowego w Łodzi, Dyskontowego, Spółdzielczego i Ziemiańskiego. Towary były w znacznej części nieubezpieczone.

Pobieżne dochodzenie ustaliło, że pożar powstał od iskry parowozu, od której zapaliła się rampa, biegnąca wzdłuż magazynów. Straty wynoszą miljon złotych.

Wypadek samochodowy dziennikarza

Warszawa, 15. 7. (Tel. wł.) Podczas wycieczki samochodem „General Motors” z Warszawy do Kazimierza nad Wisłą wiceprezes Związku Syndykatów Dziennikarzy Polskich redaktor „Epoki” Stefan Grostern uległ wypadkowi, doznając złamania uda i okaleczenia twarzy. Żona jego odniosła lekkie obrażenia.

Przyczyną katastrofy był defekt kierownicy.

Ultimatum sowieckie do Chin

Moskwa, 15. 7. (PAT.) Chińskiemu charge d'affaires w Moskwie doręczona została nota sowiecka, podpisana przez Karachana. Nota zaznacza m. in. co następuje: Pozostając wiernym polityce pokojowej rząd sowiecki zgłasza raz jeszcze — pomimo gwałtownej akcji prowokacyjnej ze strony władz chińskich — gotowość wejścia w porozumienie z Chinami co do wszelkich spraw, dotyczących kolei wschodnio-chińskiej. Rokowania te są jednak możliwe tylko pod warunkiem natychmiastowego wypuszczenia na wolność obywateli sowieckich oraz odwołania wszelkich nielegalnych aktów władz chińskich. Rząd sowiecki zwraca rząd muckdeński oraz rząd narodowy chiński, aby głęboko rozważyły wszelkie poważne następstwa, które mogłyby wynikać z odrzucenia tych propozycji. Rząd sowiecki oświadcza na koniec, iż oczekiwać będzie 3 dni na odpowiedź rządu chińskiego i uprzedza, że, o ileby nie otrzymał zadowolniającej odpowiedzi, będzie zmuszony uciec się do innych środków obrony słuszných praw ZSRR.

ZNAKOMITA WODA KOŁONSKA MAJOLA

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 1/2 zł.
Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,96 zł, gotówką — 211,53 zł, za 100 guld. gd. w dewizach — 172,59 zł, gotówką — 172,25 zł.

Poznańska giełda pieniężna

Poznań, 15 lipca 1929.
Dzisiejsze zebranie giełdowe miało w dalszym ciągu przebieg spokojny. Na rynku pap. procent. obniżyła się nadal 5 proc. pożyczki konwersyjnej, którą początkowo handlowano po 43 proc. w mniejszych ilościach a w końcu po 42 proc. w oddaniu. 8 proc. listy dolarowe handlowano po 93,5 proc. w transakcjach, natomiast płacono za 4 proc. pożyczki inwestycyjnej po 103—104,— i 8 proc. oblig. m. Poznania z 1927 r. po 92 proc. Poza tem robiono transakcje w mniejszych ilościach bez notowania kursu 6 proc. listami żytniemi po 25,— i 5 proc. premj. dolarowemi po 61,— i wyżej przy braku materiału.
Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Cukr. Zduny 45,— i za Lubań 70,—. Poza tem oddawano mniejsze partie Cegielskiego po 34,— i płacono za Bank Polski 160,— i wyżej bez oddawców.

Cedula urzędowa z dnia 15 lipca 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 42% O.
8% oblig. miasta Poznania z 1927 r. 92% P.
8% dol. listy Pozn. Ziem. Kredyt. 93,5% +

(Kurs w złotych)
4% Prem. Poż. Inwestycyjna 103—104,— P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Cukrownia Zduny I em. zi. 45,— P.
Lubań, Fabryka przetw. ziemniaczanych I—IV em. 70,— P.
Tendencja: Bez zmiany.

Giełda warszawska

dnia 15 lipca 1929 r.

Waluty Gotówka

Dol. Stan. Zjedn. tr. 8,88 sp. 8,90 kup. 8,86

Dewizy

Belgia	tr. 123,94 sp. 125,25 kup. 123,63
Holandja	358,20 " 359,10 " 357,30
Kopenhaga	287,97 " 288,17 " 286,97
Londyn	043,25 " 043,36 " 043,15
Paryż	034,91 " 035,00 " 034,83
Praga	026,38 " 026,45 " 026,32
Szwajcaria	171,52 " 171,95 " 171,09
Sztokholm	239,03 " 239,63 " 238,43
Wiedeń	125,49 " 125,81 " 125,18
Włochy	046,66 " 046,77 " 046,53

Papiery państwowe i obligacje

4% pożycz. inwest.	000,00	106,50	106,25
5% pożycz. premi. dol.	000,00	062,00	060,95
5% pożycz. korw.	044,00	044,50	044,00
6% pożycz. dol.	000,00	000,00	083,00
10% pożycz. kol.	000,00	000,00	102,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	158,75—159,25
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Elektrownia w Dąbr.	000,00—091,00
Firley	000,00—051,00
Lilpop	028,50—028,25
Modrzejów	000,00—025,00
Starachowice	000,00—027,25
Borkowski	000,00—011,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, dnia 15 lipca 1929

Pszonica marchyjska	252,00—254,00
Zyto marchyjskie	201,00—203,00
jęczmień Pastewny i przemysłowy	181,00—188,00
Tendencja dla jęczmienia spokojnego	
Owies marchyjski	185,00—195,00
Maka pszenna	30,25—34,50
Tendencja mocna.	
Maka żytnia	27,25—31,00
Tendencja mocna.	
Ospa pszenna	12,50—12,75
Tendencja utrzymana.	
Ospa żytnia	12,25—12,50
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	00,00—00,00
Groch jadalny polny	28,00—34,00
Groch pastewny	21,00—23,00
Peluszka	25,00—26,50
Bób polny	21,00—23,00
Wyka	27,00—30,00
Lubin niebieski	20,00—21,00
Lubin biały	28,50—30,50
Seradela nowa	00,00—00,00
Makuch rzepakowy	00,00—19,99
Makuch lniany	23,00—23,30
Wyłoki suszone	00,00—10,70
Srót Soja	19,70—20,30
Płatki ziemniaczane	00,00—00,10

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 15 lipca 1929.
Wpłaty na Warszawę: 46,95—47,15
Noty wielkie: 46,875—47,275

Lotnicy francuscy zawrócili z drogi

Wczoraj rano wylądowali na lotnisku w Villacoublay — Przyczyną powrotu silne wiatry zachodnie

Paryż, 15. 7. (Radjo wł.) Lotnicy francuscy Costes i Bellonte, którzy wyruszyli prawie współcześnie z lotnikami polskimi, do lotu przez Atlantyk, w pobliżu wysp azorskich postanowili przerwać lot i wrócić do Paryża. Decyzją powrotu zapadła w sobotę o godz. 18,15 w okolicy wysp Azorskich, po przebiegu zgró 2000 kilometrów.

O powrocie tym lotnicy zawiadomili uprzednio drogą iskrową francuskie ministerstwo lotnictwa. W niedzielę o godz. 9 min. 25 rano lotnicy wylądowali na lotnisku wojskowym Villacoublay w pobliżu Paryża.

Powrót nastąpił głównie na naleganie Costes'a, który wołał dotrzeć do kraju na nieuszkodzonym aparacie, niż lądować na zupełnie nieodpowiednim miejscu.

Prezydent republiki polecił lotnikom złożyć życzenia, pochwalając ich mądry i przemyślny krok. Mimo że o gólnie ubolewają we Francji, iż lot w ten sposób się zakończył, podnoszą wszyscy z uznaniem roztropność lotników, podkreślając, iż nie łatwo było

powziąć decyzję, wymagającą wielkiego samozaparcia, zwłaszcza, że lotnicy już mieli poza sobą blisko połowę drogi.

Villacoublay 15. 7. (PAT) Costes oświadczył, że w odległości 200 mil od kontynentu europejskiego napotkał na bardzo silne wiatry, z powodu których szybkość aparatu, wynosząca 200 km. na godzinę zmalała do 80. Celem uniknięcia ewentualności znalezienia się na pełnym oceanie bez benzyny, lotnik wołał zawrócić. Motor działał zupełnie zadowolniająco. Samolot przeleciał 5400 km. w ciągu 28 godzin tam i z powrotem.

Costes oświadczył, że wiedział, iż przelot przez Atlantyk ze wschodu na zachód jest bardzo trudny, nigdy jednakże nie byłby przypuszczał, że nastęrcza tak olbrzymie trudności. Przelot jest możliwy, o ile natrafiliby się na idealne warunki atmosferyczne. Costes zaznaczył na koniec, że lepiej 10 razy przelecieć z Nowego Jorku do Paryża, niż raz z Europy do Ameryki.

Samolot „Untin Bowler” zniszczony przez tafle lodowe

Załoga ocalała, gdyż znajdowała się na lądzie

Londyn, 15. 7. (Radjo wł.) Oddział radiowy kanadyjskiego ministerstwa marynarki otrzymał w niedzielę późnym wieczorem następującą depezę radiową:

Samolot „Untin Bowler” ubiegłej nocy uległ zniszczeniu podczas burzy, idącej z południowego zachodu. „Untin Bowler”, który przymocowany był

w zatoce, został przez burzę uniesiony na morze. Widziano go, jak został otoczony przez wielkie zwaly lodowe. Załoga nic się nie stało, gdyż pozostała na lądzie.

„Untin Bowler” znajdował się jak wiadomo, w drodze z Chicago do Warszawy. Z powodu niepomyślnych warunków meteorologicznych zatrzymał

Zjazd Polaków z zagranicy w Warszawie

Wczoraj rozpoczęły się w stolicy uroczystości związane ze zjazdem Polaków z zagranicy. Miasto przybrało wygląd odświętny. Na wszystkich gmachach powiewają chorągwie o barwach narodowych.

O godz. 9 rano w kościele św. Krzyża ks. kardynał Kakowski w asyście licznych duchowieństwa odprawił uroczystą mszę św., na której obecni byli przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych, komitet organizacyjny zjazdu in corpore i t. d. Po mszy św. podniosło kazanie, wygłosił ks. Popławski. Następnie uformował się pochód, poprzedzany przez oddziały przysposobienia wojskowego wraz z orkiestrą. Na czele pochodu kroczył komitet organizacyjny zjazdu, a za nim poszczególne delegacje Polaków z zagranicy. Pochód przeszedł Krakowskim Przedmieściem koło Komendy Miasta, gdzie ustawione były szpalery oddziałów przysposobienia wojskowego; gdy pochód przechodził przed Komendą Miasta warta honorowa sprezentowała broń. Przed grobem Nieznanego Żołnierza, gdzie na pochód oczekiwali oficerowie garnizonu warszawskiego, goście zagraniczni ustawili się w czworobok, a specjalna delegacja z p. Wilpiszewskim, posłem na Sejm łotewski na czele, wśród ogólnej ciszy złożyła wieniec na grobie Nieznanego Żołnierza. W tym momencie orkiestra odegrała hymn narodowy.

Po tej uroczystości udał się pochód, witany entuzjastycznie przez zgromadzone na ulicach tłumy publiczności, do gmachu Sejmu, gdzie w międzyczasie zgromadzili się licznie przedstawiciele organizacji społecznych, a około godz. 11,30 przybyli przedstawiciele rządu, duchowieństwa, władz wojskowych, wyższych uczelni, reprezentanci miasta itd. Sala plenarnych posiedzeń Sejmu była bogato udekorowana zielenią i emblematami o barwach narodowych. Z galerji powiewały chorągwie państw, z których przybyli nasi rodacy.

Wśród podniosłego nastroju o godz. 11,45 zagał zjazd w krótkich słowach marszałek Senatu Szymański, prosząc na przewodniczącego p. Wilpiszewskiego, posła na Sejm łotewski, na wiceprezesów pp. Sierakowskiego z Warmji, Kowalskiego ze Stanów Zjednoczonych Ameryki, Rejera z Francji i dr. Wolfa ze Śląska czeskiego, a na sekretarzy pp. Grabskiego z Brazylii i Szymonowicza z Rumunii. Prezes Wilpiszewski obejmując przewodnictwo, wyraził mocną wiarę, że prace zjazdu stwierdzą ponownie, iż piękne i szlachetne tradycje narodu polskiego żyją nadal w sercach wszystkich Polaków.

O godz. 12 przybył do gmachu sejmowego Prezydent Rzeczypospolitej w otoczeniu członków domu cywilnego i wojskowego, witany u wejścia do gmachu Sejmu przez marszałka Daszyńskiego. W chwili gdy Prezydent ukazał się w swej łóży, zebrani na sali rodacy z zagranicy oraz licznie zgromadzona publiczność zgotowała głowie państwa burzliwą owację. Chwilę potem ze wszystkich pierśi zebranych zabrzmiał hymn narodowy: „Jeszcze Polska nie zginęła”, odśpiewany samorzutnie przez zebranych.

Następnie wygłosił marszałek Senatu Szymański, jako prezes komitetu organizacyjnego, wstępne przemówienie, które zakończył odczytaniem depeszy, nadesłanej zjazdu przez marszałka Piłsudskiego. W dalszym ciągu przemawiali kolejno marszałek Sejmu Daszyński i ks. Kardynał Prymas Hlond, który witał zjazd w imieniu episkopatu polskiego, a podkreślając zarazem, że mając poleconą sobie także opiekę duszpasterską naszej emigracji, wyraził przekonanie, że w krótkim czasie będzie mógł w ten sposób zaspokoić wszelkie potrzeby religijne naszej emigracji, iż cała Polonia zagraniczna będzie zadowolona. Następnie przemawiał przedstawiciel rządu p. minister sprawiedliwości Car, prezydent miasta Słomiński, przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Emigracyjnego Pankiewicz, przedstawiciel Związku Obrony Kresów Zachodnich Trzcziński, prof. Bąkowski w imieniu Towarzystwa Opieki nad rodakami Adama Mickiewicza, prof. Stemler imieniem Stowarzyszenia Opieki nad rodakami na obczyźnie.

Po tych przemówieniach, które witane były owacyjnymi oklaskami przez uczestników zjazdu, nastąpił długi szereg przemówień przedstawicieli poszczególnych delegacji Polaków z zagranicy, według krajów zamieszkania. Przemawiali mianowicie pp.: Moczyński z Gdańska, ks. Za-

krzewski z Argentyny, Tenenbaum z Austrii, Grabski z Brazylii, dr. Wolf z Czechosłowacji, Kożuch z Danji, Ziemiłowicz z Estonji, Rejer z Francji, Grochowski z Chin, Popielarz z Holandji, ks. Cęcek z Jugosławji, ks. Solski z Kanady, Lasowicz z Lotwy, ks. Domański z Niemiec, Szymonowicz z Rumunii, Kowalski ze Stanów Zjednoczonych i dr. Cros z Szwajcarii.

Po przemówieniach tych przewodniczący zarządził przerwę obiadową, po której nastąpił dalszy ciąg plenarnego posiedzenia zjazdu. B. poseł Anusz (w zastępstwie generała Góreckiego) wygłosił referat na temat: „Dobrobiek dziesięciolecia Niepodległości”, zaś p. Pankiewicz „Polska emigracja”, wreszcie p. Stefan Lenartowicz — „Zagadnienie mniejszości polskich w Europie”.

Po tych odczytach nastąpiło zamknięcie pierwszego dnia zjazdu, po-

czem uczestnicy udali się na Zamek, gdzie Prezydent Rzeczypospolitej podejmował ich herbatką.

Perły

Niezrównany marszałek Senatu Szymański w przemówieniu na zjeździe Polaków z zagranicy — o czym referujemy osobno — znowu zdumiał wszystkich ludzi logicznie myślących atakiem na to, co nazywa „hasłami egoizmu narodowego”. Uważa on bowiem, że ideologia narodowa była „zbawienna” w okresie niewoli. Teraz, naraz po odzyskaniu niepodległości, stała się „nietylko niepotrzebna, a nawet wręcz szkodliwa dla Polski”. Na tej podstawie „wojował” p. marszałek dalej z „hasłami nienawiści do zaborców”, zalecając „tolerancję” i „życzliwość” wobec sąsiadów.

Nie mamy zamiaru polemizować z p. Szymańskim; notujemy tylko jego drogocenne perły myśli politycznych.

KINO „METROPOLIS“

Dzisiaj premiera! Wspaniałe dzieło ekranu p. t.

„IDJOTA“

z genialnym LON CHANEYEM.

Przedstawienia o godzinie 7 i 9-ej.

nr 2199/2200

KINO APOLLO

Od dziś! Najwesejsza komedia sezonu

„Wszystko z miłości“

W głównej roli: REGINALD DENNY.

Przedstawienia o godzinie 5,30, 7,30 i 9,30.

II. Narodowy Zlot Harcerstwa

Zlot harcerski w Poznaniu ma być wielkim egzaminem młodzieży wobec całego społeczeństwa polskiego z ostatnich dziesięciu lat. Z wielkim świętem harcerstwa polskiego wiąże się ściśle druga uroczystość harcerstwa, a mianowicie — obchód dziesiątej rocznicy zjednoczenia. Z chwilą odzyskania niepodległości państwowej, wszystkie organizacje harcerskie skupiły się pod jednym sztandarem i naczelnictwo swoje ustanowiły w Warszawie. Od tego niezwykłego doniosłego momentu właśnie upływa dziesiąty rok.

Siądmy walny zjazd Związku Harcerstwa polskiego celowo zalecił zwolanie zlotu do Poznania, w okresie P. W. K. Starsze pokolenie zdaje chlubny egzamin przed narodem w takim dziele, jakim jest właśnie Wystawa. Młodzież harcerska składa już sprawozdanie ze swej działalności na innym polu pracy.

Wszechpolski zlot harcerski wzbudził powszechne zainteresowanie, nie tylko w kraju, ale i zagranicą, dowodem czego jest przyjazd licznych polskich delegacji z Anglii, Brazylii, Czechosłowacji, Niemiec, Lotwy, Estonji i t. d. Ponadto zjechała się do Poznania poważna ilość harcerzy państw obcych, którzy nie szczędząc kosztów i trudów, odważyli się na daleką podróż, byleby tylko zapoznać się z ruchem harcerskim w Polsce.

Zlot rozpoczęto w ubiegły piątek zawodami eliminującymi. Natomiast wczorajsza niedziela była w uroczystości dniem otwarcia. Już wczesnym rankiem na Chwaliszewie i przyległych ulicach, wywieszono moc sztandarów. Na terenach zlotowych rozpoczęto przygotowania do uroczystości. O godzinie 7-ej rano nastąpiła pobudka i krótko potem harcerze zgromadzili się na placu im. Małkowskiego. Po odczytaniu odpowiednich instrukcyj, ogłoszono rozkaz szeregowania się pod chorągwiami.

Krótko przed 9,30 przybyli przedstawiciele władz państwowych, wojewódzkich, komunalnych, duchowieństwo, naczelne władze harcerskie oraz goście zagraniczni. Miasto Poznań reprezentował wiceprezydent dr. Kiedacz. Wśród przedstawicieli innych władz zauważyliśmy delegatą min. wyznań rel. i ośw. publ. p. Władysława Sieroszewskiego, delegatą państw. wychowania fizycznego majora Wę-

drowskiego, gen. Hallera, prez. Żychnińską, generała Dzierżanowskiego, członków Rady Naczelnej Harcerskiej prof. dr. Strumiłło z Lublina, sędziego Olbrańskiego, por. Rudnickiego, komendanta głównej komendy St. Sedlaczka, posła Piotra Olewińskiego i duchowieństwa.

Po prawej stronie ołtarza stanęły ze sztandarami delegacje z Estonji, Lotwy, emigracji rosyjskiej, a za nimi harcerze polscy z obczyzny. Na około zaś ustawiły się czworobokiem harcerze i publiczność. Uroczyste nabożeństwo odprawił ks. Szczerbicki z Brześcia. W czasie nabożeństwa odśpiewały chóry harcerskie kilka pieśni kościelnych, a na zakończenie „Boże coś Polskę”. Kazanie wygłosił ks. kanonik Prądzyński, podkreślając w nim znaczenie idei harcerskiej i jej posłannictwo.

Po głębokim kazaniu ks. Szczerbicki dokonał poświęcenia proporca, ofiarowanego komendantowi głównej komendy St. Sedlaczki przez harcerstwo. Z kolei zabrał głos imieniem miasta Poznania dr. Kiedacz, wyrażając wielką radość z przybycia tylu tysięcy harcerzy właśnie do grodu Przemysława. Mówca podniósł szybkie zorganizowanie zlotu, zwracając uwagę na porządek i ład na terenach. W końcu zabrał głos druh Stanisław Sedlaczek. Następnie wyruszył pochód z boiska przed 12 w południe i przeszedł ulicami: Dziekańską, Chwaliszewem, Wielką, na Stary Rynek. Prawie od samej katedry aż do Placu Wolności chodniki przepelnione były publicznością. Stary Rynek był wprost tłumami zalany. Przed pięknie przybrany ratuszem zgromadzili się przedstawiciele władz, goście zagraniczni i naczelnictwo Związku Harcerskiego.

Defilada rozpoczęła się o 12,10 a skończyła — o 13,20. Na przedzie pochodu szła delegacja harcerstwa polskiego z wieniec, potem — delegacje harcerzy zagranicznych. Gdy się ukazyli harcerze z Berlina i Śląska opolskiego — powietrze rozdarł kilkutyśięcny radosny okrzyk. Wiele wesołości wywołały t. zw. młode wilczki.

Ze Starego Rynku pochód szedł w dalszym ciągu ulicami: Nową, Placem Wolności, 27 Grudnia, Gwarną, św. Marcinem, Wjazdową, Kaponierą i Marszałka Focha na ulicę Bukowską,

przed pomnik Kościuszki, gdzie nastąpiło złożenie wienca.

Po złożeniu wienca pochód zawrócił przez ul. św. Marcina na boisko. O godz. 16 otwarto obóz dla publiczności. Kilka minut po 4 rozpoczęto pokazy wodne. Publiczności nagromadziło się dość dużo.

Po południu o godz. 18 odbyła się w gospodzie obozowej herbatka, podczas której druh gen. Haller powitał najpierw gości zagranicznych, potem w serdecznych słowach zwrócił się do harcerzy wszystkich chorągwi emigracji.

O godz. 21-ej wszyscy harcerze zgromadzili się nad brzegiem Warty, gdzie rozpalili wielkie ognisko. Imprezę tę poprzedziło przemówienie przewodniczącego zarządu oddziału poznańskiego gen. Hallera. Tysięczne rzesze harcerstwa obległy ognisko, przyspiewując sobie wesoło. Po przemówieniu gen. Hallera wstąpił na trybunę delegat min. w. r. i o. p. p. Sieroszewski i wygłosił krótkie powitalne przemówienie. W im. miasta przemawiał p. dr. Kiedacz. W odpowiedzi zabrał głos komendant Sedlaczek. Puszczone kilka rakiet, potem odśpiewano piosenki harcerskie.

Uroczystości pierwszego dnia zlotu skończyły się późno w wieczór. W dniu dzisiejszym przypada uroczystość dziesiątej rocznicy Zjednoczenia i święto niepodległości. Rano odbyło się uroczyste nabożeństwo w katedrze, poczem drużyny przemarszerowały przez miasto. Szczegółowy program dnia dzisiejszego jest następujący: godzina 16 — odprawa sędziów; godz. 17 — uroczyste otwarcie zawodów wodnych i strzeleckich na terenie chorągwi łódzkiej w obozie. Przemówienie d-ha gen. Hallera. Przywitanie zawodników przez Naczelnika Głównej Kwatery. Przemówienie delegata P. U. W. F. i P. W. Strzałę honorową. Godz. 17,30: Pionierka wojskowa. Pokazy drużyn chorągwi poznańskiej i innych.

Wtorek, 16 lipca od godz. 6-ej rano do 12-ej w południe zawody na strzelniczy małokalibrowej na Malcie, strzelają zespoły poznańskie; od godz. 8 rano do 12 i od 14 do zmroku zawody seniorów na strzelniczy przy Bramie Warszawskiej. (tr.)

Mimochodem

Cygańskie wesele

Na Dolnej Wildzie rozłożył się duży obóz cygański. Wśród namiotów uwijają się smagle postacie, pętają się nagie dzieciaki z wydętymi brzuchami.

Przypominają się czytane w młodości egzotyczne książki. Jakies „wigwamy”, czerwone twarze, polowanie na bawoły dzielnych synów plemienia Siouks. Tylko, że ci „wojownicy” wychodzą co rano na polowanie, nie z tomahawkami, ale z błyszczącymi jak srebro patelniami.

Popijają z lubością „wodę ognistą” i czasem w złości pomogą bliźniemu, przy pomocy noża, przemieść się do krajny wiecznych łowów...

Opowiadają sobie Dolnowildzianie (ładna nazwa!), że ubiegłej niedzieli miało się odbyć cygańskie wesele. Ona — szesnastoletnia dziewczę, on — o rok starszy. Jako wierni katolicy, udali się państwo młodzi wraz z orszakiem do kościoła.

Panna młoda paradowała w białym welonie, zarzuconym na codzienne, jasne „szaty”.

Jednakże, na skutek niedopełnienia przez kandydatów przewidzianych formalności, ślub tym razem jeszcze nie mógł się odbyć.

Zawiedzeni więc w swoich pragnieniach, wrócili młodzi ze łzami w oczach do obozu, aby nacieszyć się... swoim paromiesięcznym małżeństwem.

D i g a m m s .

Zelio

PASTA TĘPI ZIARNA TĘPIA

SZCZURY MYSZY

Łatwe i wygodne stosowanie!
Bezwzględnie pewny skutek!

W sprzedaży:

subty blaszane po 30 gramów pudełka tekturowe po 25, 50, 100, 250 gr. i kg.

W oryginalnym opakowaniu „Zelio”
Do nabycia w aptekach i składach aptecznych

DZIAŁ GOSPODARCZY

Kasy chorych w Polsce a marnotrawstwo

W r. 1926 tow. „Liga Pracy“ wydała pracę p. t. „Konieczność reorganizacji polskich kas chorych, wykazującą na podstawie przeprowadzonej ankiety ujemne strony monopolowych kas terytorjalnych w przeciwstawieniu do kas zakładowych. Jakkolwiek od czasu wydania tej pracy upłynęły już prawie trzy lata, to jednak nie nastąpiła poprawa, pomnożyły się nawet dowody, świadczące o konieczności szybkiej a zasadniczej reorganizacji kas. W omawianym okresie ujawniły się coraz silniej i jaskrawiej braki obecnej pomocy lekarskiej kas, świadczące, że są dziedziny, w których standaryzacja nie jest wskazana. Ponadto w tym czasie rząd opracował projekt scalenia wszystkich ubezpieczeń społecznych, które ma objąć również kasy chorych. Zachodzi obawa, że nowa organizacja przejmie wszystkie wady kas chorych. Wobec tego urządziła Liga Pracy drugą ankietę w tej sprawie, a wyniki jej podała do wiadomości w nowej broszurze.

Konieczność nowelizacji ustawy o kasach chorych była wielokrotnie omawiana na łamach pism i w dyskusjach publicznych. Obecnie sprawa ta nabiera większej aktualności, tembardziej, iż życie bieżące dostarcza nowych materiałów i dowodów konieczności reformy. Ustawa z maja 1920 zapewniła kasom monopol ubezpieczenia, przyczem przepis art. 103 ustawy nakazał rozwiązanie wszystkich innych istniejących kas chorych, niezorganizowanych na podstawie tej ustawy. Stosownie do tego przepisu zlikwidowano, i w dalszym ciągu rozwiązuje się istniejące, częstokroć bardzo żywotne i nowoczesne placówki socjalne, bez względu na niezadowolenie „obdarzonych“ urzędową pomocą lekarską. Skutkiem tego jest fakt, że kasy chorych w Polsce posiadają licznych przeciwników, z całą pewnością liczniejszych, niż zwolenników.

Dotychczas strony prowadzące spór, pozbawione były argumentów przekonujących. Zwolennikom zarzuca się, iż opierają się na przesłankach nierealnych, przeciwnikom zaś, iż dowody praktyczne, na jakie się powołują dotyczą indywidualnych narzekań, mogących służyć raczej za dowód konieczności melioracji, niż zasadniczej reorganizacji kas. Ankieta przeprowadzona przez Ligę Pracy, przynosi dużo nowych materiałów, a przeciwnikom kas daje potężną broń do ręki. Ankieta zajmuje się porównaniem stosunków socjalnych i finansowych kas z analogicznymi urządzeniami prywatnych, czy samorządowych, przyczem pod uwagę wzięto przede wszystkim jednostki wielkie, a więc magistraty, wielkie banki, koleje, itp. Tak n. p. magistrat m. Warszawy, który miał oddawna prawidłowo i nowoczesnie zorganizowaną pomoc lekarską dla swoich pracowników, odpowiadającą w zupełności ich potrzebom, oparł się w swoim czasie przyłączeniu swych pracowników do kas chorych i uzyskał ku ich zadowoleniu prawo na czasowe wyłączenie z terytorjalnej kasy chorych. Sprawozdania, dotyczące organizacji pomocy lekarskiej wspomnianego magistratu za czas od 1. 4. 1927 r. do 31. 3. 1928 r. daje następujące wiadomości:

Koszt pomocy lekarskiej, na którą składała się również pomoc dentyściska, akuszeryjna, felczerska, bezpłatne korzystanie z naświetlania promieniami leczniczymi, analizy wszelkiego rodzaju, jak również możliwość pobytu w sanatorium dla piersiowo chorych w Otwocku i w kolonjach letnich, jest znacznie niższy niż w kasach chorych. Lekarstwa wydawane są we wszystkich aptekach za receptami lekarzy, specyfiki zaś wydaje miejski skład apteczny. Koszt tak wszechstronnej pomocy lekarskiej, opłacanej jedynie przez magistrat, wynosi w stosunku procentowym do uposażeń pracowników miejskich — 2,4 proc. Tymczasem realna składka pobierana przez kasy chorych wynosi od 7,5 do 8 proc. W razie przyłączenia magistratu warszawskiego do kas terytorjalnych musiałby on za te same usługi zapłacić wraz z pracownikami około 3.300.000 zł, co spowodowałoby stratę około 2.000.000 zł rocznie. Jednocześnie pracownicy miejscy korzystają z szerzej skali świadczeń w porównaniu z takimiż w kasach, gdyż otrzymują m. i. całkowite uposażenie w razie choroby, podczas gdy kasy wypłacają tylko

60 proc. Nadmienić należy, że koszt administracji tak znakomicie zorganizowanej pomocy lekarskiej magistratu wynosi zaledwie 3,5 proc. ogólnej sumy wydatków, gdy administracja kas kosztuje około 11 proc. wydatków ogólnych. Pracownicy magistracy są z obsługi zupełnie zadowoleni, co wykazała wspomniana ankieta, a czego nie można powiedzieć o klientach, a właściwie ofiarach kas chorych.

Analogiczne stosunki panują i w innych instytucjach. P. K. O. posiada pomoc lekarską dla swych pracowników, która obciąża budżet w stosunku 1,6 proc. od uposażeń, przyłączenie zaś instytucji do kasy chorych spowodowałoby zwiększenie tego obciążenia do wspomnianych 7,5—8 proc., nie mówiąc już o znacznym obniżeniu poziomu pomocy lekarskiej standardowym i „hurtowym“ systemem, jaki panuje w kasach chorych. Wogóle system kasowy leczenia uniemożliwia częstokroć korzystanie z pomocy kasowym pracownikom kulturalniejszym, nie mającym w dodatku czasu ani zdrowia do wielogodzinnego wystawiania w biurach kasowych, pertraktowania z urzędującymi tam „dygnitarzami“ i częstokroć całodziennego wyczekiwania w poczekalniach lekarskich, oczywiście tych z wejściem „od kuchni“, bo nieopłacani, lub źle opłacani lekarze mają dla „tych z kasy“ oddzielne poczekalnie, do których pacjenci zostają wprowadzani przez ironicznie uśmiechniętą służącą. Ankieta „Ligi Pracy“ przynosi jeszcze cały szereg innych konkretnych i wielomówiących danych, których oczywiście nie możemy dla braku miejsca przytoczyć. Można je znaleźć w świeżo wydanej broszurze „Ligi“, p. t. „Kasy Chorych w Polsce a marnotrawstwo“. Broszura ta, stanowi dalszy etap nawrócenia pożytecznej działalności „Ligi“, która walczy wytrwale i systematycznie z wszelkiego rodzaju objawami biurokratyzmu, wstecznicstwa i marnotrawstwa w życiu zbiorowym. Akcji tej należy się całkowite uznanie i poparcie społeczeństwa. Należy żywić nadzieję, że ostatnia publikacja „Ligi“ przyczyni się niewątpliwie do szybkiej i skutecznej reorganizacji kas, co leży zarówno w interesie ubezpieczonych, jak i samej instytucji kas chorych w Polsce.

Stan zasiewów na początku lipca

Na podstawie dodatkowych sprawozdań korespondentów rolnych Główny Urząd Statystyczny podaje do wiadomości co następuje.

Ostatnie dni czerwca oraz pierwsze dni lipca przyniosły co prawda chwilowe obniżenie się temperatury, połączone ze wzrostem zachmurzenia oraz lokalnymi obfitościami opadami, jednakże ilość ciepła i słońca była zupełnie wystarczająca dla dalszej wegetacji roślinnej. Zapas wigoci w roli dostateczny, przechodzący w woj. Śląskiem, Krakowskim i Lwowskim nadmiar, natomiast woj. Białostockie, Wileńskie, Stanisławowskie i Tarnopolskie odczuwały pewien niedobór wilgoci. Stan zasiewów uległ dalszemu polepszeniu i z woj. Lubelskiego, Nowogrodzkiego i Pomorskiego nie otrzymano odpowiedzi negatywnych, których ilość jest zresztą minimalna. Oziminy zapowiadają się zupełnie dobrze, jare których okres wegetacyjny jest w tym roku mocno skrócony, nie co gorzej i dalszy ich stan uzależniony jest od dostatecznej ilości ciepła i opadów. Podkreślić należy zgodnie zapytanie sprawozdawców, iż zboża zarówno ozime jak i jare obfitować będą w ziarno.

Na podstawie dotychczasowych obserwacji można stwierdzić, iż żniwa tegoroczne odbędą się średnio z 10 — 12 dniowym opóźnieniem.

Stan zasiewów w stopniach kwalifikacyjnych (5 oznacza stan wyborowy, 4 — dobry, 3 — średni, przeciętny, 1 — zły) dla całej Polski przedstawiał się następująco:

	około 5 lipca 1929 r.	koniec czerwca 1929 r.
Pszonica ozima	3,6	3,6
Zyto ozime	3,6	3,5
Jęczmień ozimy	3,2	3,1
Pszonica jara	3,4	3,4
Jęczmień jary	3,5	3,5
Owies	3,5	3,5
Ziemniaki	3,5	3,5
Buraki cukrowe	3,2	3,0

Ziemniaki zapowiadają się nieco wyżej niż średnio i buraki cukrowe średnio, poprawa uzależniona jest i w tym wypadku od dalszego przebiegu pogody.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Obniżenie taryf kolejowych na bawełnę, importowaną przez porty polskie. Pragnąc udzielić portowi Gdańskiemu dalszego poparcia przy ściąganiu ładunków importowych, rząd polski zdecydował obniżyć taryfy kolejowe na bawełnę, importowaną przez porty polskie o 10 proc. w stosunku do taryf obecnych. W opracowanej obecnie nowej taryfie przewidziane są również dalsze niższe taryfy kolejowych na bawełnę, importowaną tą drogą. Decyzja rządu polskiego stanowi wyraz przychylnego ustosunkowania się do prac specjalnej komisji bawełnianej, utworzonej w Gdańsku i składającej się z prezidenta Rady Portu de Loessa, jako przewodniczącego oraz naczelnika wydziału Alfreda Siebene ichena z ramienia rządu Polskiego i konsula Neumana, reprezentującego interesy Gdańska. Dwaj ostatni członkowie tej komisji, oraz przedstawiciele łódzkiego przemysłu włókienniczego, zaproszeni zostali przez zarząd giełdy bawełnianej w Bremie, gdzie bawili w dniach 9 i 10 bm. Odbyto tam kilka konferencji z bremeńskimi importerami, którzy dali wyraz swemu zamiarowi skierowania części importu bawełnianego bezpośrednio z Ameryki do portu Gdańskiego. Pierwszego transportu bawełny w Gdańsku należy się spodziewać na początku sezonu bawełnianego, t. j. we wrześniu r. b.

(k) Oferta zagraniczna na budowę wodociągów w miastach polskich. Związek Miast Polskich otrzymał ostatnio ze strony przedstawicieli konsorcjum „Société Auxiliare de Distribution d'Eau“ ofertę na budowę urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych w miastach polskich. Komitet wykonawczy Związku Miast Polskich postanowił przystąpić do szczegółowego rozpatrzenia tej oferty w porozumieniu z Ministerstwami Skarbu i Robót Publicznych, oraz Instytutem Wodociągowo-Kanalizacyjnym.

Z ZAGRANICZNY

(z) Z obrad Kongresu Międzynarodowej Izby Handlowej. Na sobotnim plenarnym posiedzeniu Kongresu Międzynarodowej Izby Handlowej uchwalono szereg rezolucyj, dotyczących polityki handlowej. M. in. należy podkreślić rezolucję, dotyczącą większego uwzględniania postulatów, odnoszących się do obrotu produktami rolnymi, oraz zalecenie, skierowane do Ligi Narodów, o opracowanie konwencji weterynaryjnej wspólnie z Instytutem Rolnictwa w Rzymie. Z ramienia delegacji polskiej w powyższych sprawach, przemawiał p. B. Herse. Poza tem Kongres uchwalił szereg rezolucyj, dotyczących reglamentacji targów międzynarodowych. Jako koreferent omawiał powyższe zagadnienie członek delegacji polskiej p. Wartalski.

Z WYDAWNICTWA

(w) Czterdziestolecie „Poradnika Gospodarskiego“. Myśl założenia pisma dał w r. 1889 śp. patron Maksymilian Jackowski, mając za cel szerzenie oświaty rolniczej wśród włościan. Dzięki niezłomnej pracy śp. Antoniego Brownsforda, który podjął się wydawnictwa na własny koszt i ryzyko, jak również dzięki niespożytej energii jego następców, obecnie doczekaliśmy się jubileuszu czterdziestolecia tej ze wszech miar pożytecznej placówki. Numer jubileuszowy pisma przedstawia się niezwykle okazale, zarówno pod względem treści jak i szaty zewnętrznej. Na dwudziestu pięciu stronicach kredowego papieru zawiera on szereg wspomnień retrospektywnych o genezie pisma oraz, jak zwykle wielki materiał fachowy, w postaci artykułów inż. agr. Markowskiego, Liebaka i skiego, dyr. Jaxy Bykowskiego, Liebaka i wielu innych. Pięknym uzupełnieniem numeru jubileuszowego, jest facsimile pierwszego numeru „Poradnika“, wydanego 5 lipca 1889 r.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunek wagonowy, dostawa bieżąca, za 100 kg.:

Standardy: a) żyta poznańskiego 699,5 gr. (118,7 f. w. h.); b) żyta pomorskiego 693,5 gr. (117,5 f. w. h.); c) pszenicy poznańskiej i pomorskiej 755 gr. (127,9 f. w. h.); d) owsa poznańskiego i pomorskiego 461,5 gr. (77,9 f. w. h.); e) notowania maki żytniej na podstawie urzędowo ustalonego typu (70%).

Poznań dnia 15. 7. 1929.
„Ceny orientacyjne“
parytet Poznań

Zyto	26,25—27,25
Usposobienie spokojne.	
Pszonica	50,00—51,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	28,00—29,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	26,25—27,25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł. workach wędług urzędowo ustalonego typu (70%)	40,25
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszena 65% wł. worka	72,50—76,50
Usposobienie stałe.	
Otreby żytnie	19,50—20,50
Otreby pszenne	21,00—22,00
Łubin niebieski	30,00—31,00
Łubin żółty	40,00—45,00
Tatarska	45,00—48,00
Ogólne usposobienie spokojne.	

Krótkie informacje gospodarcze

— Bank Narodowy Bułgarski podwyższył od 2 lipca r. b. stopę dyskontową z 9 proc. na 10 proc.
— Znana firma eksportowa „Grain Export Company“ w Braile zawiesiła wypłaty. Pasywa wynoszą 13 milionów lei, aktywa równają się zeru.
— W Cardiff odbył się zjazd właścicieli kopalń węgla tamtejszego okręgu górniczego, na którym postanowiono przystąpić do założenia trustu węglowego, z udziałem wszystkich większych kopalń zagłębia Cardiff. Trust ten będzie dysponował kapitałem około 30 milionów funtów szterlingów.
— Związek kopalń węgla w Belgji postanowił podwyższyć ceny węgla o 5 do 10 franków na tonie, poczynając od 1 lipca br.
— W czerwcu r. b. ogłoszono w Niemczech 803 upadłości oraz zarządono 448 nadzorów sądowych nad firmami handlowymi i przemysłowymi. W maju liczby odnośne wynosiły 846 i 454.
— Eksport nafty i produktów pochodnych wyniósł w Rumunji za pierwszy kwartał r. b. 534.345 tonn wobec 413.791 tonn za ten sam czasokres r. 1928.
— General Banking and Trust C-y połączył się z bankiem Bank J. Hen Schroeder Trust C-o. Bank Schroeder Trust C-o posiada w Londynie swą filję — J. Henry Schroeder Ltd.

Z działalności Komitetu Reemigracyjnego w Poznaniu za rok 1928

Nadesłano nam obszerne sprawozdanie istniejącego od kilku lat w Poznaniu Komitetu Reemigracyjnego za rok 1928. Przybywanie optantów polskich z Niemiec do Polski, zmniejsza się z natury rzeczy z roku na rok. I tak — gdy n. p. w r. 1925 (w ciągu półrocza) wprowadziło się do Polski 844 rodzin (3.999 osób), to w roku ostatnim (od 1. 4. 28 do 31. 3. 29) było rodzin takich tylko 6 — osób razem 37.

Poza tem przybyło osobno do Polski szereg osób dobrowolnie i na własny koszt.

Mimo zmniejszenia się liczby powracających optantów, istnieje jeszcze bardzo poważna liczba reemigrantów wracających do Polski, a zwracających się do komitetu o pomoc bądź to materialną, bądź o opiekę lub mieszkanie.

Duży procent przybyłych ostatnio reemigrantów, rekrutuje się z osób przybywających z Niemiec i Francji. Niemalże wróciło ich również z innych krajów europejskich (Belgja, Danja, Rumunja itd.).

O ile chodzi o fundusze komitetu, wynosiły one w roku 1928 sumę 73.664,91 zł.

W wydatkach komitetu figurują m. i. sumy następujące:

Na utrzymanie reemigrantów wypłacono kwotę 10.775 zł. Odżywianie optantów i reemigrantów w schronisku poznańskim kosztowało 2.815,50 zł. Na komorne dla optantów i reemigrantów wypłacono 8.113 zł.

Zapomogi nadzwyczajne, leczenie, utrzymanie chorych, kosztowało 7.559 zł i wiele, wiele innych wydatków na powyższe cele. Administracja i utrzymanie biura komitetu kosztowało około 13 tysięcy złotych — w sumie 51.991,00 złotych wydatków ogólnych.

Osobno zajmował się komitet rencistami, którym za pośrednictwem Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu w jednym roku (od kwietnia 1928 do końca marca 1929) wypłacone zostały renty, zarówno tytułem zaliczek jak i jednorazowych zapomóg w kwocie ogólnej 491.694,95 zł.

Nie posiadających własnego mieszkania optantów i reemigrantów, rozlokowano w różnych budynkach miejskich w ogólnej liczbie osób — 132.

Na roli obsadzono z 320 kandydatów (od r. 1925) — 171, przydzielając im działki ziemi od pół do 29 hektarów.

Do ostatnich czasów stał na czele komitetu jako prezes p. wojewoda Bniński, który z ustąpieniem z urzędu państwowego, złożył również piastowaną prezesurę. Dla uczczenia zasług hr. Bnińskiego mianował go komitet — pierwszym, honorowym członkiem wymienionego komitetu, wręczając mu równocześnie pięknie wykonane album pamiątkowe.

Prezesem komitetu jest każdorazowy wojewoda poznański, wiceprezesem jest p. Wł. Herc, skarbnikiem zaś p. Bolesław Winiewicz. M. in. należą do komitetu również pp. prez. Ratajski, ks. prał. Prądzyński, Zygm. Zaleski, Mańkowski, Przybyła.

Z wykazu kasowego komitetu wykazuje się, że dysponowano w roku sprawozdawczym funduszem w sumie 73.664,91 zł, wydano 51.991,00 zł, pozostaje na rok następny remanentu 21.673,91 zł.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Tragiczny koniec awanturnika

Pijany wywołuje burdę w restauracji, strzelając z rewolweru — Daremne usiłowania unieszkodliwienia go — Popelnia samobójstwo

Widownią niezwykle denerwującą zajęcia i awantur, połączonych ze strzelaniem, które zakończyły się samobójstwem, był w niedzielę lokal „Riviera” na Sołacz. Szczegółowy wypadku, który nabrał tak wielkiego rozgłosu, są następujące.

Rano bawił w „Rivierze” w pewnym towarzystwie 18-letni Stefan Michalak, zamieszkały przy Wierzbicach 41. Przybył on do lokalu ponownie wieczorem, a popołudniu w towarzystwie kilku pań zabawił się bardzo wesoło w Puszczykowie. Do „Rivier” przyszedł on już w stanie nietrzeźwym, zdradzając duże skłonności do zwady. Wywołał więc zatarg z pewnym bawiącym w tym lokalu szoferem i po krótkiej wymianie zdań, począł do niego strzelać z rewolweru. Później w czasie interwencji personelu młody awanturnik zabarykadował się w ten sposób, iż stanął w kącie sali, stawiając przed sobą stół i odgrażał się, że użyje broni.

Nie pomogły żadne perswazyje ani

starania, wobec czego koło północy przywołano policję. Przodownik Bąbol miał trudne zadanie z pijanym. W żaden sposób nie mógł podejść, by odebrać mu broń, począł zatem pertraktować, jednak bezskutecznie; tak trwało przez dłuższy czas.

W pewnej chwili do lokalu wszedł ojciec Michalaka, przywołany przez zaniepokojonych właścicieli restauracji. Obecność ojca wywołała u młodego i lekkomyślnego awanturnika bardzo szybką reakcję; zawołał rozpaczliwie: „ojcze, ojcze! i błyskawicznie skierował on rewolwer ku sobie i strzałem w skroń pozbawiając się życia. Śmierć nastąpiła natychmiast.

Samobójca był bardzo lekkomyślny i sprawiał rodzicom wielokrotnie wiele zmartwienia. W ostatnim czasie przed mniej więcej 10 dniami zabrał on ojcu blisko 4 tys. złotych, trwoniąc je całkowicie, przyczem był to już powtórny wypadek. Zwłoki samobójcy przewieziono do kostnicy miejskiej. (k)

Echa zbrodni w Jastrzębiu

Uwolnienie oskarżonego, który został zasądzony tylko za podpalenie

Nasz korespondent grudziądzki (Iks) donosi:

We wrześniu ub. roku padł z ręki zbrodniczej w lesie majątności Brzemiona 27-letni Wiktor v. Dettmering z Jastrzębia, pow. świecki. Sprowadzony pies policyjny wpadł na ślad w lesie, prowadząc do zagrody niejakiego Piłata w Sierosławiu; P. został aresztowany, jak również znany 20-letni kłusownik Alojzy Chmara oraz niejaki Wiśniewski, który ze zemsty spalił stóg słomy Dettmeringa, wartości 3000 zł i zdemolował na polu jego lokomobile; W. z bronią w ręku napadł następnie na pałac dzierżawcy majątku Lnianek, p. Janikowskiego, strzelając poprzez okno do jego sypialni.

Wymienionym oraz ośmiu innym osobnikom z Sierosławia, uchodzącym za „specjalistów” w zakresie uprawiania w tej okolicy kłusownictwa, prokurator w Grudziądzu wytoczył proces za rozmyślnie zabójstwo Dettmeringa, względnie usiłowane zabójstwo na osobie Janikowskiego; dalej oskarżano ich o złośliwe podpalenie, kłusownictwo, kradzież drzewa leśnego, poplecznictwo i t. p.

Proces odbył się dnia 11 i 12 b. m. przed sądem okręgowym w Grudziądzu; na rozprawie przesłuchano 40 świadków. Piłat i Chmara, oskarżeni o zabójstwo D., nie przyznają się do winy; ostatni stwierdzał jedynie, że przez kilka dni, a nawet w przededniu wypadku „polował” w lasach w Brzemianach. Prokurator wniósł o zasądzenie Chmary i zabójstwo Dettmeringa, a resztę oskarżonych za zbrodnię i przestępstwa, objęte aktem oskarżenia. Obrona domagała się uwolnienia oskarżonego dla braku dowodów zbrodni; m. i. argumentowała, że ślad, pochwycony przez psa policyjnego mógł pochodzić z dnia poprzedniego, z przedednia popełnionej zbrodni, a sprawę kłusownictwa należałoby na podstawie nowoobowiązujących ustaw skierować na drogę karno-administracyjną, t. j. do starostwa.

Po niemal trzygodzinnej naradzie sąd ogłosił wyrok uwalniający Chmarę od zarzutu zabójstwa Dettmeringa; Wiśniewskiego skazano na 2 lata więzienia za podpalenie stogu, a na 6 tygodni za strzelanie do sypialni Janikowskiego, kwalifikując czyn ten jako grubą swawolę; resztę oskarżonych zasądzone na kilkumiesięczne kary więzienne wzgl. grzywny. Wypadki kłusownictwa uchwalili sąd skierować do powiatowych władz karno-administracyjnych, którym przekazano jako dowody rzeczowe skonfiskowane karabiny, dubeltówki, rewolwery, naboje itd.

KALENDARZYK

Poniedziałek, 16 lipca 1929
Słońce: wschód 3,47 — zachód 20,09 —
długość dnia 16 godzin 22 min.
Księżyc: wschód 14,35 — zachód 23,48 —
po I kwadrze.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: Wczoraj +0,73 m., dziś + 0,68 m.
Kal. rz.-kat.: Henryk; jutro N. M. P. Szkapl.
Kal. słow.: Radosław; jutro Dzierżysław.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27 Grudnia 18.

Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75.

Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski. Jezyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraśzewskiego 12.

Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marszałka Focha 98.

Apteka p. Plucińskiego, ulica Marszałka Focha.

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61. W innych dzielnicach miasta apteki tam się znajdują.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy ul. Pocztowa 30 dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

— Wiadomości urzędowe kościelne. Archidiecezja Gnieźnieńska. W zarząd oddano: Ks. Ant. Bajerleinowi, prof. przy gimnazjum w Gnieźnie beneficjum w Siedlimowie; ks. Janowi Szlachcie, kapelanowi Sióstr Elżbietanek w Poznaniu beneficjum w Niechanowie; ks. Feliksowi Dziadzi, wikariuszowi przy kościele św. Wawrzyńca w Gnieźnie, parafje w Pawlowie; ks. Romanowi Rosentalowi, mansonarzowi przy kościele św. Trójcy w Gnieźnie; parafje w Żydowie i Grzybowie; ks. Czesławowi Balcerkowi, mansonarzowi przy kościele św. Mikołaja w Inowrocławiu, parafje w Chomiąży Szlacheckiej.

Na wikariaty powołano: Ks. Edmunda Niziołkiewicza z Sławosiewa na mansonarjat przy kościele św. Trójcy w Gnieźnie; ks. Stefana Kwiatkowskiego z Gniezna na drugi wikariat w Kcyni. Neopresbyterów: ks. Zdzisława Balcerka na wikariat przy kościele Najśw. Marji Panny Nieustającej Pomocy w Bydgoszczy; ks. Józefa Banaszka na wikariat przy ko-

Obstrukcja, złe funkcje trawienia, rozkład i fermentacja w jelitach, nadkwaśność soku żołądkowego, nieczysta cera na twarzy, piersiach i plecach, czyraki, katary błony śluzowej ust, przemijają przedko przy użyciu naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa**. Liczni lekarze i profesorzy już od dziesiątków lat stosują z jak najlepszym skutkiem wodę **Franciszka Józefa** u dorosłych i dzieci. Zadać w aptek. nw 2523

kościół św. Wawrzyńca w Gnieźnie; ks. Kazimierza Bobera na wikariat przy kościele Najśw. Marji Panny Nieustającej Pomocy w Bydgoszczy; ks. Bolesława Buriana na wikariat kościoła św. Michała Archaniola w Gnieźnie; ks. Edwarda Degórskiego do Wyrzyska; ks. Stanisława Musiała na wikariat przy kościele farnym w Bydgoszczy; ks. Henryka Rajtera na mansonarza przy kościele św. Mikołaja w Inowrocławiu; ks. Witolda Walckowskiego do Gniewkowa; ks. Walentego Wnuka do Szubina.

Archidiecezja Poznańska. W administrację oddano: Ks. Józefowi Molskiemu, wikariuszowi przy kościele Bożego Ciała w Poznaniu, beneficjum w Skórzewie; ks. Janowi Bąkowi, mansonarzowi przy kościele Najśw. Serca Pana Jezusa i św. Florjana w Poznaniu, beneficjum Lubosz

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Wszystko z miłości”.
Aurora: Sąd polowy z wojny światowej.

Bajka: „Golgota uwiedzionej”.
Casino: „Miłostki Dragońskie”.

Colosseum: „Miłość czy pieniądze”.
Corso: „Tom i Tomy zwyciężają”.

Edison: „Kiedy mężczyźni szaleją”.
Kapitol: „Miłostki Dragońskie”.

Metropolis: „Idjola”.
Odeon: „Całuję Twoją Dłoń Madame”.

Renaissance: „Awantura arabska”.
Słońce: „Plac Pigalle o północy”.

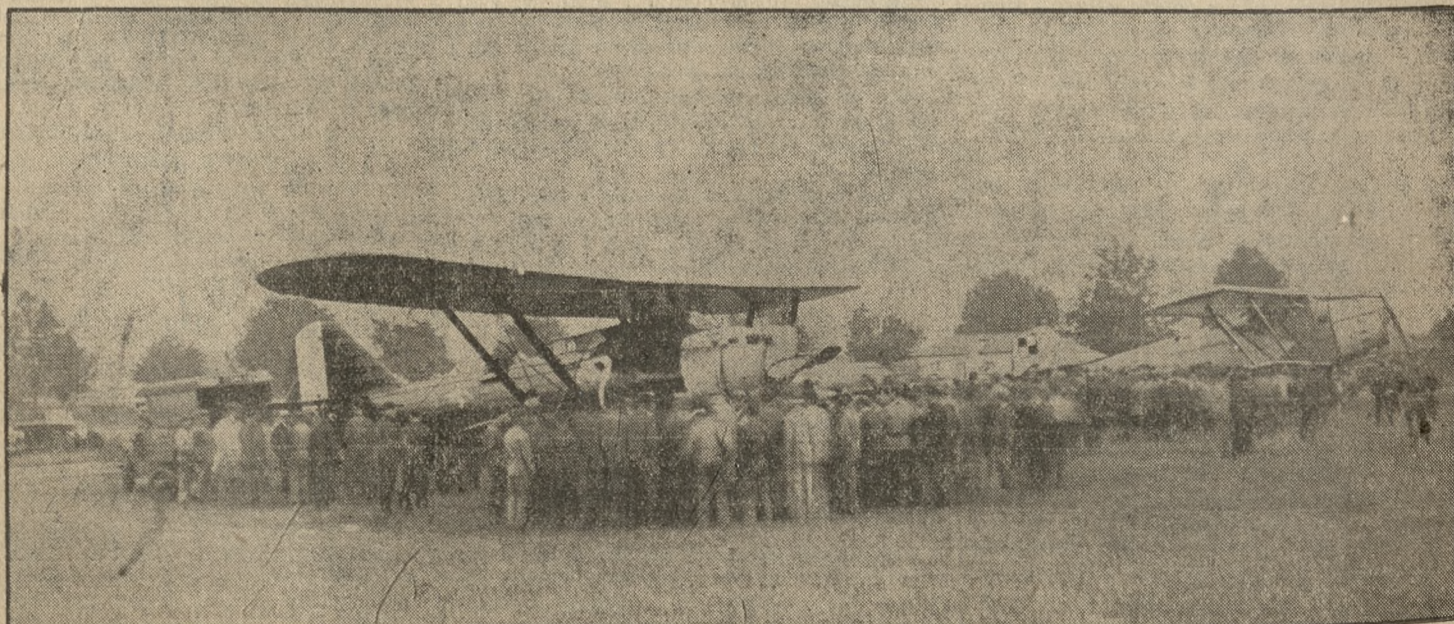
Stylowe: „Arlekinada życia”.
Wilsona — Lazarz: Niewolnica z Szanghaju”.

Zmarły tragicznie pilot mjr. Idzikowski

Mjr. Kubala, fotogr. kilka dni przed odlotem

Samoloty Kubali i Idzikowskiego oraz Costes'a i Bellonte'a na lotnisku Le Bourget przed odlotem

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE I DZIEŁO JULJANA FAŁATA

Dopiero co w roku ubiegłym obchodziliśmy uroczyste siedemdziesięciopięcioletnie urodziny Juliana Fałata, przy najlepszym jego zdrowiu, a już go niema między nami. Ułożył się do snu wieczny jeden z największych naszych artystów, o fenomenalnych zdolnościach i bodaj niemniej fenomenalnym szczęściu. Urodzony w najgorszych warunkach osobistych i w ciężkim dla sztuki polskiej położeniu, potrafił i sobie i sztuce naszej zdobyć w niedługim czasie pozycję zgoła pierwszorzędną.

Przyszedł na świat w r. 1853 w Tułgłowach w wschodniej Małopolsce. Jako syn biednego organisty, pasał krowy i chodził za plugiem. Lecz, jak drugi Giotto, równocześnie rysuje z żywiołową pasją. Nie cierpi nauki. Dwukrotnie ucieka ze szkoły we Lwowie na wieś rodzinną. Namozoliwszy się jeszcze lat kilka w szkole w Komarnie i w gimnazjum w Przemyślu, dobija wreszcie do celu swych marzeń, do Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie.

Głodującemu zapaleńcowi sztuki nie rokuję ówczesny dyrektor szkoły, Łuszczkiewicz, zgoła żadnej przyszłości. Radzi mu wrócić, skąd przybył... I wówczas ma miejsce pierwszy szczęśliwy przypadek w życiu Fałata. Zapoznaje się z inżynierem Gąsiorowskim, który go angażuje jako technicznego rysownika i zabiera z sobą na roboty miernicze na Podole i do Szwajcarii. Tutaj rysuje Fałat w wolnych chwilach malownicze widoki i charakterystyczne sceny szwajcarskie, które niebawem zyskują powodzenie i ukazują się w ilustrowanych pismach szwajcarskich i niemieckich. Młodemu artyście, który czuje w sobie niepohamowany popęd twórczy, nie wystarczy to oczywiście. Marzy o Monachjum, ówczesnej Mekce artystycznej, do której w pierwszych dziesiątkach drugiej połowy ubiegłego wieku pielgrzymuje zobniec niemal cała nasza brać malarska. Porzucą tedy zawód geometry i przenosi się do Monachjum. Uczy się rysunku u średniego portrecyście Raaba i specjalizuje się niebawem w malarstwie rodzajowym, uprawianem wówczas z wielkim rozgłosem przez Edwarda Grütznera. Za jego przykładem maluje sceny z życia doskonale odżywionych i napojonych mnichów, n. p. „Mnich z kieliszkiem” lub „Benedyktyn wśród ksiąg”. Budzą one zachwyt także u nas, jak wogóle wszystko, co trąciło Monachjum. Równocześnie tworzy jednakowoż także sceny rodzajowe na tematy polskie. Maluje pierwsze widoki z polowań, w których talent jego miał niebawem rozbłysnąć najsilniej.

Charakter malowideł jego z pierwszego tego okresu jest więc typowo monachijski. Odnacza się pedantycznym naturalizmem, drobiazgowością w szczegółach, gładkim wykończeniem, słynnym „brunatnym sosem” monachijskim, imitującym patynę muzealną — by upodobnić się jak najwięcej do rodzajowego malarstwa holenderskiego, dążącego do maksimum rzeczowości za pomocą precyzyjnego rysunku i barwy lokalnej. Tymczasem jednak dał w Europie zgoła już inny wiatr. Francuski pleneryzm i impresjonizm począł po kilkudziesięciu latach rozpaczliwych walkach wreszcie triumfować. Fałat wyczuwa instynktowo, że w nowym tym ruchu drzemia dla niego nieobliczalnie wprost możliwości i nie myli się. Za przykładem francuskich nowatorów zarzuca żółtawe czy brunatne sosy muzealne, pedantyczny rysunek i barwę lokalną. Wybiega z pracowni na pola i lasy, pełne powietrza i słońca. Otwierają mu się oczy na zjawiska atmosferyczne, na mozaikę plam barwnych, jakie refleksy świetlne tworzą na powierzchni przedmiotów. Rozjaśnia koloryt błękitnymi tonami impresjonistów. Przystawia skrupulatnie rysować i wypełniać rysunek barwami, poczyna teraz barwy bezpośrednio nakładać na płótno i przede wszystkim na papier akwarelowy.

Stosunek jego do rzeczywistości zmienił się tamsamem radykalnie. Stał się swobodniejszy i liberalniejszy. Nie odtwarzał jej już możliwie wernie, jeno ujmował jej bezpośrednio optyczne wrażenie w głównych syntetycznych płaszczyznach barwnych. Nowe to założenie malarskie, jakie przyniósł z sobą impresjonizm, ujawniło od razu

lwi jego pazur. Stał się niebawem arcy mistrzem uproszczonej, syntetycznej plamy, rzucanej z brawurą, jakby od niechcenia, na płótno, a sugerujący mimo to z przedziwną plastyką człowieka, przedmiot, czy przyrodę. Szybki jego rozwój w tym kierunku pogłębiły podróże do Włoch, Hiszpanji i przede wszystkim na daleki Wschód w latach 1885/86. Sztuka japońska, która przecież tak znamienne rolę odegrała u kolebki impresjonizmu, wpłynęła oczywiście także w niemałym miarze na Fałata. Ona nauczyła malarzy europejskich cenić szybkość przelotne wrażenia, migawkowe wykwiki z przyrody. Otworzyła oczy na urok przypadkowości i niesymetryczności, na czar układu barw, światła i kształtów, powstałego jakby od niechcenia. Zaprawiła ich w stosowaniu minimum plam i linii celem uzyskania maksimum malarskiego efektu. I ten kunszt japoński, owe błyskawiczne a ekonomiczne rzuty pędzla, posiadał Fałat w całej pełni, szczególnie w akwareli.

A wszystkie te zdobycze impresjonistyczne i japońskie przeniósł Fałat na lasy i pola polskie. Ten internacjonalny wirtuoz miał w sobie gorącą duszę polską. Pejzaż rodzimy, szczególnie zimowy, budził w nim coraz nowe, coraz świetniejsze wizje kolorystyczne. Szczególnie silnie zajaśniały wartości jego palety w akwarelach malowanych w Nieszwidzu, gdzie w r. 18886 Radziwiłł urządził wielkie polowanie na niedźwiedzie na cześć ówczesnego następcy tronu pruskiego, późniejszego cesarza Wilhelma II. Akwarele te, budzące ogólny podziw, zyskały mu również przyjaźń Wilhelma, co wybitnie wpłynęło na losy jego osobiste i bądź co bądź w pewnej mierze także na losy sztuki polskiej. Od tego czasu jest Fałat mile widzianym gościem na dworze w Berlinie, gdzie też zamieszkuje na pewien czas, malując razem z Wojciechem Kossakiem, Stanisławskim, Piotrowskim, Wywiórkim i Pułaskim panoramę „Berezyń”. Zostaje członkiem Berlińskiej Akademii Sztuk Pięknych i zyskuje złote medale na wszechświatowych wystawach w Monachjum, Berlinie, Dreźnie, Wiedniu i St. Louis. A w r. 1895 mianuje go Wiedeń dyrektorem Krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych, w dwa lata po śmierci poprzedniego jej kierownika, Jana Matejki.

Nominacja ta miała dla losów naszej sztuki pierwszorzędne znaczenie. Szkoła krakowska, stojąca zupełnie pod wpływem starszego pokolenia, kontynuująca tradycje Matejki, nieprzychylna wszelkiemu nowatorstwu, dostała się nagle pod kierownictwo rewolucjonisty, uprawiającego tak ośmieszany wówczas wciąż jeszcze impresjonizm, ogłaszany za wywrotowość czy dekadentyzm. Nowy kierownik uzyskał netylko wyniesienie Szkoły do godności Akademii, lecz zdołał także — przewyciężywszy z energią liczne przeciwności — powołać na profesorów głównych przedstawicieli ówczesnego rewolucyjnego młodego pokolenia, a mianowicie Axentowicza, Malczewskiego, Mehoffera, Pankiewicza, Stanisławskiego, Weissę, Wyczółkowskiego i Wyspiańskiego. Tęsamem powstała w Krakowie najwięcej modernistyczna akademja w Europie. Równocześnie zaś najwięcej talenty polskie uratowane zostały od niechybnego, ciężkiego borykania się z losem. Zyskały warunki bytu i pozycję, jaka pozwoliła im rozwinąć swobodnie własne siły twórcze i wychować cały zastęp naszej młodzieży artystycznej.

Fałat zastąpił się po dwakroć wybitnie swemu krajowi: jako artysta i jako obywatel.

Dr. Michał Sobeski.

KSIAŻKI NADESLANE

Franciszek Bossowski: „Actio ad exhibendum w prawie klasycznym i justyniańskim”. Kraków 1929. Polska Akademia Umiejętności.

Henryk Robert: „Imperatryca Katarzyna II.” Przekł. W. Bełza. Warszawa 1929. Inst. Wyd. „Renaissance”.

Henryk Robert: „Zdrada na tronie. Marja Stuart.” Przekł. W. Bełza. Warszawa 1929. Inst. Wyd. „Renaissance”.

Szymon Marciusz: „Korespondencja”. Wydał Stanisław Kot. Kraków 1929. Polska Akademia Umiejętności.

Académie de droit international: „Bulletin Nr. 6.” La Haye 1929. Bureau de l'association.

ŻYCIE KULTURALNE

ZE SKARBÓW KÓRNICZKICH

Zbiory Biblioteki Kórnickiej kryją jeszcze wiele niespodzianek, a chociaż znajdują się daleko od Poznania, który właściwie powinienby wejść w ich posiadanie, to jednak ostatnie lata racjonalnej gospodarki udostępniły je badaczom naszej przeszłości.

Ostatnio dr. Roman Pollak, znany i utalentowany badacz naszej dawnej literatury, odnalazł w Kórniku i wydał nieznanne dzieło Lubomirskiego, którego prace mówiąc nawiasem, należałoby zebrać, wydać i objaśnić. Okazuje się bowiem, że niektórych jego dzieł nie znają nawet specjaliści, jak n. p. Skulski, który niedawno pisał o micie Pyrama i Tyzbe w literaturze polskiej, a nie znał właśnie dzieła Lubomirskiego pod tym właśnie tytułem, teraz przez Pollaka wydanego (St. H. Lubomirski: „Pyram i Tyzbe”. Z rękopisu Biblioteki Kórnickiej wydał R. Pollak, Poznań 1929).

Jest to zapewne jeden z pomniejszych utworów poetyckich Lubomirskiego. Bogaty w motywy, naturalistyczny w szczegółach, jaskrawo barwowy w stylizacji, dowodzi borykania się z formą. Jest dużą zasługą wydawcy, że ten poemat naszym polonistom udostępnił. Oby udało mu się wydać i inne rękopiśmienne utwory utalentowanego poety. (T. Gr.)

NAUKA

Wystawa druków i rękopisów. Biblioteka Jagiellońska urządziła w roku akademickim 1928/29 dwie wystawy. Pierwsza z nich objęła rękopisy i druki przyrodniczo-lekarskie z okresu XIII—XV. wieków. Na drugiej wystawiono rękopisy i druki polsko-węgierskie z wieku XV i XVI. Z okazji obu wystaw wydano drukowane katalogi. (bt)

Policja za Stanisława Augusta. W „Kronice Warszawy”, miesięczniku, poświęconym życiu miasta, znajdujemy artykuł T. Zebrowskiego pt. „Policja Ruchu Ulicznego za Stanisława Augusta”. Regulacja ruchu ulicznego już w końcu XVIII wieku sprawiała kierownikom miasta poważne trudności. Autor przytacza szereg rozporządzeń Marszałków W. K. — Lubomirskiego i Mniszcha, których pieczy oddana była stolica. Rozporządzenia te dążyły do wprowadzenia obowiązujących zasad w ruchu ulicznym, aby zmniejszyć ilość wypadków. Stała liczba mieszkańców Warszawy sięgała w tym czasie liczby stu tysięcy, a w czasie trwania sesji sejmowej ruch na ulicach był bardzo znaczny i ożywiony. (kw)

OCHRONA ZABYTKÓW

T. O. Z. Z Warszawy piszą nam: Nie dość znana szerokim sferom, ale nader pożyteczną jest działalność Towarzystwa Opieki nad Zabytkami. Początek jego pracy datuje się od lat dwudziestu, ale należyte i programowe jej rozwinięcie stało się możliwe dopiero w ostatnim dziesięcioleciu po odbudowaniu Polski. W tym okresie rozpoczęto usilną pracę nad ratowaniem i gromadzeniem, ocalałych z zawieruchy wojennej zabytków. Zbiory T-wo rozrosły się poważnie. Ma ono bibliotekę liczną około dwu tysięcy tomów, złożoną z książek, traktujących dzieje Warszawy, historię sztuki w Polsce itp. Posiada też cenny zbiór rycin, których katalog obejmuje dwadzieścia tysięcy pozycji, w tem portrety i widoki kościołów, pałaców, ruin itp. Inne zbiory przekazane jako depozyt do Muzeum Narodowego, składają się z tysiąca przeszło okazów muzealnych, jak to: kolekcja starej broni, hafty, tkaniny, obrazy itd. Bogate archiwum fotograficzne Tow. Opieki nad Zabytkami zawiera kilkanaście tysięcy odbitek fotograficznych i ponad 10 tysięcy klisz. Są to ważne dokumenty, mogące służyć jako bogaty materiał do historii budownictwa, historii miast i zabytków.

Naukowo - konserwatorski wydział opiekuje się najważniejszymi zabytkami Warszawy i okolic, pomagając organom urzędowym. Duże zasługi położyło Tow. przy rewindykacji zabytków polskich z Rosji, dostarczając licznych świadectw dokumentalnych. Towarzystwo organizuje retrospektywne wystawy sztuki polskiej i obcej, które urządziła w nabytą w własność słynnej kamienicy Berynków na Starym Rynku. (ow)

TEATR

Młodzież polska z Gdańska w Teatrze Szkolnym. Teatr Szkolny gości w dniach 14 i 15. 7. młodzież z gimnazjum polskiego w Gdańsku, która pokaże inscenizację pieśni żołnierza polskiego. Wykonawcami są harcerze z gimnazjalnej drużyny, biorący udział w Zlocie Harcerskim. Wieczory uczniów gimnazjum polskiego w Gdańsku budzą zrozumiałe zainteresowanie.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Nowe hafty wdzydzkie. W artykule o złotogłowiach i haftach kaszubskich, zamieszczonym w „Ludzie” przez p. T. Seweryna znajdujemy obszerne uwagi o nowych haftach wdzydzkich. Sztuka ludowa na Kaszubach zawdzięcza swe odrodzenie p. Teodorze Gulgowskiej, wdowie po zasłużonym twórcy muzeum kaszubskiego we Wdzydzach. Motywy pierwszych nowych haftów oparte były na ornamentyce zabytków sztuki kaszubskiej. Następnie motywy rozwijały się niezależnie od muzealnego zdobnictwa. Przeważa w nich ornamentyka oparta na motywach roślinnych. Nowe hafty wdzydzkie posiadają swoiste barwy. Przeważa żółta, oliwna zieleni oraz różne tonacje błękitu, a więc barwy, dyktowane właściwościami kaszubskiego pejzażu. Nowe ludowe hafciarstwo, niedawno ledwie kiełkujące, dziś żyje już i rozwija się. (k)

Pomnik Słowackiego w Warszawie. Piszą nam z Warszawy: Miejsce pod pomnik Słowackiego zostało definitywnie ustalone. Stanie on, jak orzekła Rada artystyczna, przy magistracie warszawskim, w Ogródzie Botanicznym, na granicy parku Łazienkowskiego.

KRAJOZNAWSTWO

Kajakami na morze. Z Warszawy piszą nam: Wyruszyła Wisłą wycieczka wojsk. K. S. „Zolibórz” na 8 płóciennych kajakach. Marszruta wycieczki prowadzi przez Gdańsk, Gdynię, Hel, północnym brzegiem półwyspu i Piaśnicę i do jeziora Żarnowieckiego. Kajaki zaopatrzone są w szczelne fartuchy zakrywające otwory w pokładzie i zapinane pasem wokół siedzącego wiosłarza. Wycieczka, prócz celów turystycznych jest próbą kajaków, jako typu łodzi do wycieczek morskich. (kw)

LITERATURA

Polscy autorzy w japońskich przekładach. Jednym z entuzjastów i propagatorów literatury polskiej w Japonii jest prof. Assadori Kato z Ryszowa, pisarz japoński i tłumacz arcydzieł literatury europejskiej. Przetłumaczył on „Chłopów” Reymonta na język japoński. W ostatnim czasie drukował prof. A. Kato w czasopiśmie „Nukago” tłumaczenie noweli Sieroszewskiego pt. „Widmo Sakurskie”. W zeszłym roku grano w Japonii „Ponad śnieg” Żeromskiego. W najbliższym czasie mają się ukazać w druku jego „Pocioty”.

Produkcja wydawnicza w Niemczech. Rok ubiegły zaznaczył się na niemieckim rynku wydawniczym znacznym osłabieniem. O ile w roku 1927 ogólna ilość wydanych książek wynosiła 31.026, o tyle w roku 1928 spadła do 27.794 dzieł. Najpoważniejszą grupę w tej liczbie stanowi oczywiście „literatura piękna” — 4.491 dzieł. Pomimo ostrej tendencji przeciw tłumaczeniom, w ostatnim roku liczba tłumaczeń z języków obcych na niemiecki wzrosła o 16 proc. do 1.477 dzieł tłumaczonych. Przejęta cena książki wynosiła w Niemczech w roku ubiegłym 5,62 merk. (j. k.)

PISMA NADESLANE

„Przegląd Powszechny” Nr. 547-548. — Miesięcznik poświęcony sprawom religijnym, kulturalnym i społecznym. Treść: H. Pinard de la Baulaye „Współczesny Babel”. — Z. Falkowski „O sposób pomiaru realizmu w badaniach literackich”. — Jan Urban „Przeciwko projektom rozwojowym”. — T. Karyłowski „Pieśń Sarbiewskiego o Mądrości Bożej”. — Lech Wawer „Entropja w fizyce i filozofji”. — Dr. Z. Ciechanowska „Problem Żydów wschodnich w powieściach J. J. Tharaud”. — St. Bednarski „Geneza Naruszowiczowego wiersza „Na ruinę Jezuitów”. — W. Wiliński „Życie religijne emigracji rosyjskiej”. — Dr. M. Słowińska „Duchowieństwo a sprawa włościańska za Stanisława Augusta”. — Przegląd piśmiennictwa. — Jan Urban „Sprawy Kościoła”. — St. Podoleński „Pracownicy Związku Zawodowe w Polsce”. — Jan Dorda „Religia, fizyka i „spasowiaczy”. — St. Bednarski „Bibliotekarsko-bibliofilskie zjazdy i uroczystości w Poznaniu”.

„Echa leśne” Nr. 6. Treść: „Inż. S. Wiesławski „Kłesł entomologiczne, a ptaki owadożercze”. — S. Ruskiewicz „Granice leśne”. — Dr. S. Adamczewski „Miłość ku drzewom u Żeromskiego”. — J. Kloski „Polskie piśmiennictwo leśne”. — Elpe „Jeziora i rzeki na Pomorzu”. — Z. Ch. „Najbliższe wycieczki z Gdyni”. — „Z niwy leśnej”. — Z miesiąca. — Wśród książek. — Z teatrów. — „Z międzynarodowych konkursów hippicznych”. — Kącik rozrywkowy. — Dodatek rolniczy.

„Młody Hufiec”. Nr. 7. Okólnik Związku Młodzieży Polskiej. Treść: Wiadomości Związkowe. — „Musimy je wprowadzić w czyn!” — „Wszystko notuj dokładnie!” — Odprawa komendanta — W Wątróbkę. „Jak to raz...” — „Co nam piszą?” — Kronika sportowa. — Pogadanka Zarządowa. — „List Grzesia” i in.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

W pawilonie muzycznym

Trąbki i nuty...

II

Usłyszawszy odemnie o organach i fortepianach na P. W. K., nie dał mi spokoju mój rodak, dzielący ze mną pobyt w Szwajcarii, póki nie stręściłem mu reszty wrażeń o muzyce i instrumentach na P. W. K. Zaczęłem tym razem od instrumentów smyczkowych.

Ze budowa tych instrumentów nie przybierając rozmiarów fabrycznej na wielką skalę produkcji — posiada przedstawicieli we wszystkich większych środowiskach naszego kraju, wiadomem jest powszechnie; miło było znaleźć potwierdzenie tej wiadomości, oglądając artystyczne wyroby skrzypiec budowy czy to inż. Artura Kościeleckiego ze Lwowa, czy F. Borowieckiego z Lublina, czy St. Kozłowski z Poznania lub wreszcie St. Niewczyka z Bydgoszczy. Szkoda, że nie przysłał swoich interesujących instrumentów T. Panufnik z Warszawy. W związku z instrumentami smyczkowymi należy podkreślić z uznaniem, że posiadamy nawet własną wytwórnice kalafonji: „Halka” w Krakowie. Dobrze, że nawet w tego rodzaju drobiazgowym przemyśle przestajemy oglądać się na zagranicę.

Kilka wityrn, urządzonych interesująco, pokazały nam firmy wyrobów instrumentów dętych przedewszystkiem blaszanych (n. p. trąbki B. Kaźmierczaka z Poznania); naprośnie szukaliśmy eksponatów wielkiej fabryki Glichera z Warszawy. Duża oszklona szafa firmy p. P. Stamirowskiego z Warszawy zawierająca bogaty zbiór harmonij najróżniejszych modeli, pouczyła nas o istnieniu tego przemysłu w Polsce, posiadającego podobno duży zbyt zagranicą — nawet w południowej Ameryce! W dziedzinie muzyki mechanicznej też zaczynamy się usamodzielniać; nie tylko posiadamy własne gramofony B. Rudzki w Warszawie, Kłosowski w Poznaniu, Sergwolf w Warszawie, ale nawet krajową fabrykę płyt gramofonowych: Warszawskie Tow. „Syrena - Rekord” w Warszawie.

Wysłuchawszy cierpliwie mego pouczającego opowiadania o instrumentach, zapytał mnie znajomy:

— A dalej?

— Co dalej? — powtórzyłem.

— No jakto! A wydawnictwa muzyczne?

Nastała chwila ciszy, po której zdecydowałem się na odpowiedź:

— Szukałem i nie znalazłem; widocznie to, co się u nas wydaje, uważane jest przez panów wydawców za quantité négligeable polskiej wytwórczości, której przedstawiać nie warto.

Ale też i prawda, że się muzycznych utworów tak mało sztychuje! — Mimo wszystko, przy dobrej woli, trzeba było i ten dział pokazać; mogła to śmiało uczynić firma Gebethnera i Wolffa, Piwarski (z Krakowa), Seyfert i Czajkowski ze Lwowa, a Wielkopolski Związek Kół Śpiewaczych i inne instytucje wydawnicze. Z pokazem swych wydawnictw wystąpiła jedynie Redakcja warszawskiej „Muzyki” (w Pawilonie Prasy) a skromna wityrnka, zawierająca kompozycje A. M. Klechniewskiej, Pelagji Szaszkievicz, Leokadii z Myszyńskich Wojciechowskiej oraz prace muzykologiczne dr. A. Simonówny, dr. Wójcikówny i dr. Windakiewiczowej wskazuje, że organizatorki pawilonu „Pracy kobiet” pamiętały o tej dziedzinie wytwórczości lepiej, niż zajmujący się nią specjalnie wydawcy...

Ten brak poglądu na to, co się u nas w zakresie muzycznym wydaje, a zwłaszcza wydało w ostatnich dziesięciu latach, mógłby być przez niewtajemniczonych uważany za rzucenie woalu przykrywającego wstydliwie — próżnię. Tymczasem tak źle nie jest i wielka szkoda, że luka ta nie została wypełniona.

Tyle memu znajomemu opowiedziałem o eksponatach muzycznych na wystawie w Poznaniu, dodając: niech żałuje, iż nie widział rewji u Huggera a jeszcze bardziej „Wesela na Kurpiach”.

Dr. Henryk Opieński

Morges w Szwajcarii.

Ogrodnictwo na P. W. K.

Ogrodnictwo na wystawie tegorocznej reprezentowane jest stosunkowo skromnie, gdyż przed paru laty mieliśmy na jesieni w Poznaniu dużą wystawę ogrodniczą, trzeba wziąć pod uwagę, że eksponaty ogrodnicze muszą być często zmieniane.

Ogrodnictwo reprezentowane jest w jednym dużym pawilonie, w kilku mniejszych własnych pawilonikach i na terenach otwartych.

W pawilonie ogólnym znajdujemy stoiska Towarzystw Ogrodniczych w Warszawie i Poznaniu, Wielkop. Zw. Tow. ogrodniczych, liczącego 17 oddziałów i 576 członków i Związku polskich zrzeszeń ogrodniczych w Warszawie, liczącego 21 związków i Koła planistów. Związek polskich zrzeszeń ogrodniczych przedstawił nam w tablicach licznych, jak się kształtują przywóz i wywóz w Polsce w zakresie ogrodnictwa. W r. 1928 przywieźliśmy tych artykułów za przeszło 50,5 miljonów zł, a wywieźliśmy za sumę tylko 6.790 000 złotych. Pomijając owoce południowe przywozimy poza tem znaczne ilości owoców i warzyw w kraju produkowanych. Te suche cyfry wykazują, że w tej dziedzinie w Polsce jest jeszcze dużo do zrobienia.

Dalej mamy stoiska państwowej szkoły ogrodniczej w Poznaniu, średniej szkoły ogrodniczej w Warszawie, w Lublinie, w Wilnie i wydziału propagandy ogrodniczej Centr. Związku Kółek Rolniczych w Warszawie.

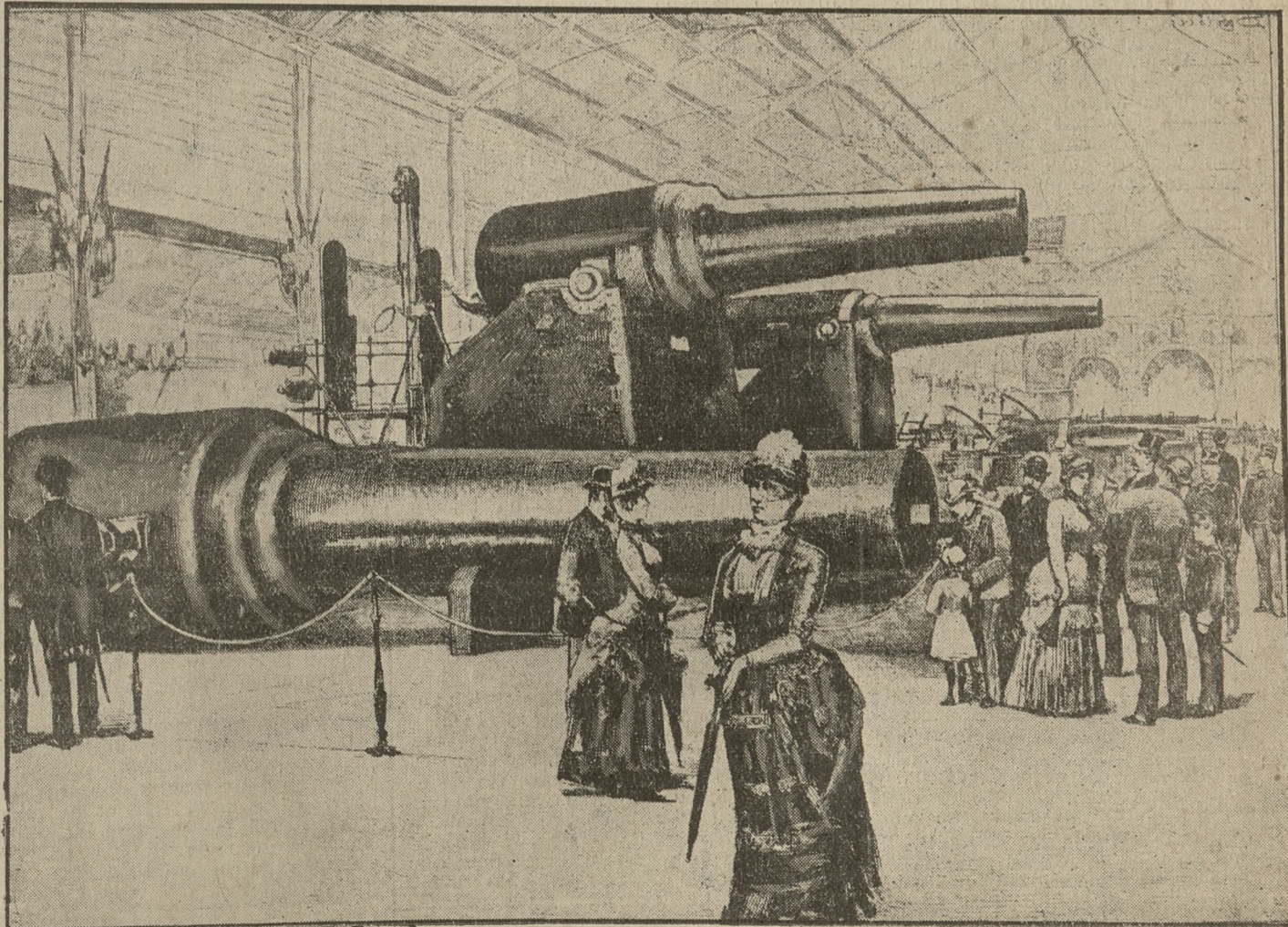
Ze znanych firm ogrodniczych w Polsce w pawilonie tym wystawiają: Bracia Hozer (kwiaty i inne), Ulrich i Chomicz z Warszawy, Freege z Krakowa (hodowla i handel), I. Marciniec i Synowie w Poznaniu (nasiona i kwiaty) i Spółnia w Sremie. Okazy liczne wyhodowanych sezonowych kwiatów i warzyw pokazuje również St. Tomiak w Poznaniu.

Pomolog I. Pawłowicz pokazuje plany zakładanych przez niego parków, co również oglądamy w stoisku planistów.

Stosunkowo lepiej przedstawia się wystawa szkółek drzew owocowych, róż, kwiatów i drzew ozdobnych, umieszczonych na otwartych terenach wystawy.

Są tam reprezentowane takie stare firmy jak Podzamcze hr. Zamojskiego, Jul. barona Branickiego w Podhorcach p. Stryjem, Ulrycha z Warszawy. Poza tem są tam pola szkółkowe Wielkop. Izby Rolniczej, Naukowego Instytutu w Puławach, m. Poznań w Naramowicach, wydziału pow. z Kruszwicy, W. Kleniewskiego z Lemszczyzny - Szczekarkowa (Lubelskie),

Z dawnych wystaw

Dział ministerstwa wojny na powszechnej wystawie włoskiej w Turynie w roku 1884-tym.

Kaczorowskiej z Pamiątkowa, Fredrów (róże i kwiaty), Wł. Nowickiego z Podalszczyce pod Płockiem, Żórawna i Sokolowa i innych.

Związek polskich zrzeszeń ogrodniczych w Warszawie wystawił gablotkę ze starymi książkami z dziedziny ogrodnictwa. Jest tam książka z r. 1613 zatytułowana Zielnik D. Simona Syreniusza, a poza tem wiele innych wydawnictw począwszy od początku XIX stulecia.

Pszczelarstwo

W okresie od 15—25 sierpnia br. odbędzie się na terenach działu rolniczego P. W. K. wystawa pszczelarstwa. Imprezie tej poświęcimy jeszcze kilka artykułów. Narazie chcielibyśmy stwierdzić, że będzie ona praktycznym ogniwem w całokształcie pracy dykcji działu rolniczego, będzie ona realnym wyrazem tego, co widzimy w pawilonie Produkcji Zwierzęcej. Nie od rzeczy będzie przypomnieć o przyszłości, jaką ma na kontynencie pszczelarstwo wobec rozrastającej się groźby zalewu przez cukier trzcinowy i związanego z tem kryzysu w naszym cukrownictwie. Przypomnijmy sobie, czem był miód w okresie wojny w okolicach, gdzie burza wojenna zdemolowała cukrownie wzgl. odcięła od rynków cukrowniczych.

Konieczność popierania pszczelarstwa jest ponad wszelką wątpliwość. Wojna jednak i w tej dziedzinie przyniosła poważne straty, związane z gospodarką oraz obniżeniem ogólnego poziomu zawodowego pszczelarzy. W świetle powyższego wystawa pszczelarska na PWK, jako przegląd 10-letniego dorobku naszego, nabiera specjalnego znaczenia, do czego nie mało przyczyni się ogólnosłowiański zjazd pszczelarski, który jeszcze potwierdzi ciągłość tradycji historycznej, że pszczelarstwo było, jest i będzie formą ludów słowiańskich.

Dr. T. Konopiński.

Królowa Polek z Ameryki już w drodze

W dniu 21 b. m. zawinie do Gdyni olbrzym transatlantyki „Berengaria”, który przywiezie wielką wycieczkę Polaków amerykańskich, należących do Związku Narodowego.

Wśród uczestników wycieczki znajdują się polska królowa piękności i dwie wicekrólowe, wybrane ostatnio w Chicago na konkursie, urządzone przez dziennik „Zgoda”.

Goście z Ameryki

Dziś rano o godzinie 8 zawinął do portu w Gdyni parowiec „Estonja”, wiozący na pokładzie liczną wycieczkę, urządzoną przez centralę polskich szkół w Ameryce.

Rodacy zza oceanu, przybywają z Gdyni wprost do Poznania

Studenci z Anglii

Z początkiem sierpnia przybywa do Poznania, celem zwiedzenia P. W. K., wycieczka 10 studentów uniwersytetu w Birmingham, prowadzoną przez prof. Lancelot Timminis.

Anglicy oprócz Poznania zwiedzą Warszawę, Lwów i Borysław.

Zainteresowanie wystawą

Wycieczkę Międzynarodowej Unji Elektrycznej, która przez całą niedzielę zwiedzała z zainteresowaniem wystawę, podejmowała wieczorem bankietem P. K. E.

Uczestnicy wycieczki, wbrew programowi, nie odjechali do Paryża, lecz zostali jeszcze w Poznaniu, aby, jak oświadczyli, dokładnie zapoznać się z wielkim i podziwu godnym wysiłkiem narodu polskiego.

Głosy prasy austriackiej

Z artykułami o P. W. K. w Poznaniu wystąpiły ostatnio „Neue Freie Presse”, „Der Tag”, oraz Der Oesterreichische Volkswirt.

„Neue Freie Presse” w artykule, utrzymanym w tonie bardzo ciepłym i serdecznym, podkreśla, że wystawa ta jest jedną z największych imprez tego rodzaju na kontynencie obok wystawy w Wembley, wybijając się także na pierwsze miejsce pod względem artystycznym. P. W. K. w Poznaniu posiada znaczenie pierwszorzędne dla każdego, kto interesuje się kwestjami wschodniej Europy.

„Der Tag” zamieścił długi na szpalcie artykuł o wystawie, zatytułowany: „Polskie Wembley”, wyrażający się również entuzjastycznie o powodzeniu wystawy.

Dużym sukcesem jest artykuł, zamieszczony w wiedeńskim piśmie gospodarczym „Der Oesterreichische Volkswirt”, znanem ze swego nieprzychylnego dla Polski stanowiska. Artykuł stwierdza olbrzymie postępy, jakie kraj nasz osiągnął w pracy nad odbudową rolnictwa i przemysłu, i wątpi, czy Niemcy zrobili dobrze, kierując się w rokowaniach handlowych z Polską jedynie punktem widzenia interesów rolnictwa niemieckiego, Polsce udało się bowiem w ciągu lat 10-ciu tak dalece skonsolidować kraj pod względem administracyjnym i gospodarczym, że praca ta jest sukcesem, który dotychczas zamało był uznawany.

SPORT

Zwycięstwo Polski

Pokonał Rumunję w lekkiej atletyce 126:41 pkt.

W drugim dniu zawodów Polska — Rumunja gospodarze zdołali utrzymać prowadzenie z soboty a nawet podwyższyli je znacznie, zwyciężając w ogólnej punktacji w stosunku 126:41 p. Goście nie zajęli żadnego pierwszego miejsca; z naszych zawodników wyróżnił się znakomity Petkiewicz, oraz doskonale biegł Trojanowski. Wyniki poszczególnych konkurencji są następujące:

800 m: 1) Kostrzewski 2:02, 2) Jaworowski 3) Velcovi (R); Polacy prowadzili od samego początku zdecydowanie, wygrywając pewnie. Skok o tyczce: 1) Adamczak 3.52, 2) Biro (R) 3.42, 3) Wiczorek (P) 3.33 m. 110 m. przez pł.: — 1) Trojanowski 15.6 (wynik lepszy od rekordu polskiego, nieuznany jednak z powodu przewrócenia jednego plotka), 2) Albrecht (R) 16.4, 3) Schopp (R). Zająz (P) zajął drugie miejsce, został jednak zdyskwalifikowany za przewrócenie 5 plotków. Skok w dal: 1) Sikorski 6.91 m, 2) Wiczorek 6.32 m, 3) Biro 5.98 m. 400 m. 1) Piechocki (P) 52.8, 2) Gniech (P), 3) Kappler (R). Dysk: 1) Górski 41.435 m, 2) Heljasz 38.47 m, 3) Popov (R); 4x100 m: 1) Polska (w składzie: Czyż, Zająz, Szenajch, Sikorski) 45 s, 2) Rumunja. — 10.000: 1) Petkiewicz (P) wspaniale biegł i poprawił rekord polski o 51 sek., uzyskując czas 32:09, 2) Sawaryn 33:30.6 (rek. okr. lwowskiego), 3) Ean (R). 4x400 m: 1) Polska (w składzie: Piechocki, Jaworski, Gniech i Kostrzewski) w czasie 3:30.2, 2) Rumunja 3:51.5.

Publiczności w drugim dniu zebrało się 2.000 osób. Organizacja zawodów była doskonała. (Tel. wł.) K. H.

Mecz Poznań - Kraków

Wspaniały puchar „Wielkopolskiej Ilustracji” zdobył w tym roku Poznań bijąc Kraków 2:1 (1:0).

Spotkanie pomiędzy dwoma bodaj najsilniejszymi okręgami piłkarskimi wzbudziło w naszym mieście duże zainteresowanie, to też na boisko „Warty” mknęły sznury pojazdów i zebrało się ponad 4 tys. publiczności.

Kraków przybył w osłabionym składzie, opartym na szkielecie „Cracovii”, wskakując bez Kałuży, Kossoka i Sperlinga; uzupełniali drużynę zawodnicy A-klasowych klubów, a głównie dobrego „Podgórze”. Barw Poznań bronił ligowy zespół „Warty”, jedynie bez Przybysza.

Niebardzo zasłużone zwycięstwo odnieśli gospodarze. Gra sama była nieciekawa a chwilami nawet chaotyczna, przyczem zaznaczyć należy, że zwłaszcza poznańscy grali słabo, szczególnie lewy łącznik w ataku, który ponadto jako całość walczył bez żadnego planu, posiadając tylko chwilami pociągnięcia godne jego dobrego imienia. Kraków również spisywał się bardzo przeciętnie, wykazując zwłaszcza dużą ambicję no i... nadmierną ostrość, nawet graniczącą pod koniec z brutalnością.

Pierwsze minuty należą do Poznania, dla którego uzyskuje prowadzenie Rochowicz w 4 min. Połowa miała wskakować pod znakiem przewagi Krakowian, poczem jednak inicjatywę ujmują w swoje ręce gospodarze. Po licznych niewykorzystanych pozycjach głównie z powodu słabej dyspozycji strzałowej i braku orientacji napadu do przerwy pozostaje wynik niezmienny. Po pauzie — znowu walka wyrównana, potem przewagę mają gospodarze a pod koniec gra jest ospała, przyczem częściej atakuje Kraków. Zaraz po rozpoczęciu wyrównują goście przez Mitusińskiego a dopiero w 18 min. uzyskuje Wojciechowski wspaniałym „szczurem” zwycięską bramkę; mimo wysiłków obu drużyn, dzięki dobrej obronie na stronie Krakowian a również i Fontowicz w bramce reprezentacji Poznania nieraz dawał dowód swojej wysokiej klasy, oraz wskutek słabych linii ataków — wynik do końca pozostał niezmienny.

Przed zawodami odbyły się zwykłe ceremonie powitań i przemówień oraz wymiana obustronnych upominków. Po skończonym meczu p. dyr. E. Pawłowski z ramienia „Wielkopolskiej Ilustracji” wręczył zwycięskiej drużynie wspaniały przechodni puchar srebrny a poszczególnym zawodnikom obu drużyn bardzo ładne upominki. Zawody prowadził słabo p. Wardęszkiewicz z Łodzi, który w głównej mierze ponosi winę za ostrą, a nawet brutalną grę.

Automobilizm

W niedzielnym wyścigu samochodowym o wielką nagrodę narodów na Nuerburgringu zwyciężył Francuz Chiron na „Bugatti”. Publiczności zebrało się powyżej 100.000 osób. Zawodnicy mieli do przejechania 18 okrążeń o 28,3 km., czyli razem około 510 km. W klasie pierwszej powyżej 3000 cm sześć: 1) Monberger (Frankfurt) na „Mercedes-Benz” w czasie 5 g. 00:37.4, 2) Rosenstein 5 g. 11:16.4. W klasie II od 1500—3.000 cm. sześć: 1) Chiron (Paryż) na „Bugatti” w czasie 4 g. 46:06.4, uzyskując przeciętną szybkość 107 km, zaś absolutną szybkość szóstego okrążenia 112,5 km, ustanawiając nowy rekord Nuerburgringu, 2) Rot-schild (Paryż) również na „Bugatti” 4 g. 57:52.2, 3) Philippe na „Bugatti” 5 g.

03:28.6. W klasie III od 750 do 1.500 cm. sześć: 1) Burgalem (Berlin) na „Bugatti” 5 g. 23:34.1, 2) Kersting (Brema) na „Bugatti” 5 g. 2:4:31.3, 3) Pirol (Medjolan) na „Alfa Romeo” 5 g. 26:00.2. (Radjo).

Hippika

Ostatni dzień wyścigów konnych na torze w Bydgoszczy zgromadził niebывale tłumy publiczności. Biegi były bardzo ciekawe i obfitowały w niezwykłe perypetje. Więc np. w gonitwie czwartej z przeszkodami startowały 4 konie, przyczem wszyscy jeźdźcy bądź spadli, bądź też przewrócili się razem z końmi; wszakże por. Bogdanowicz (9 p. s. k.) spadłszy również zorientował się szybko, dosiadł konia ponownie, wygrywając bieg na „Groźnym”. 2) Salome MSW. jeźdź. por. Murowicki spadł, a luzem biegnącego konia dosiadł por. Pieczyński. Gonitwa płaska o nagrodę 5.000 zł miasta Bydgoszczy zgromadziła na starcie 9 koni; zwyciężył „Kimball” rtm. Miernego, pod Michalczykiem, 2) „Alegra” 17 p. ul., 3) „Ebri” bar. Kronenberga. VII gonitwa płaska: 1) „Impre” p. Laszcza jeźdź. Pietroszuk, 2) „Save” hr. Mielżyńskiego jeźdź. Tuchołka.

Lekka atletyka

Ostatni dzień mistrzostw polskich pań w Warszawie przyniósł następujące wyniki. I. przedb. na 100 m: 1) Brojerówna 13:1, 2) Grabicka. II przedb.: 1) Hulanicka 13.4, 2) Warecka; III przedb.: Sadowska 13.1, 2) Gędziorowska. Finał: 1) Brojerówna 12.9 s. (rek. polski z powodu silnego wiatru — nieuznany) 2) Sadowska, 3) Hulanicka. Skok w wyż: 1) Janowska (Sokół - Pabj.) 1.37 m, 2) Binowska (Crac.) 1.34 m, 3) Freiwaldówna 1.29 m. Kula oburącz: 1) Schabińska II 17.48; 2) Lewinówna 17.11; 3) Jasna 16.67. Dysk: 1) Jasna 33.20; 2) Mieściówna (Graz.) 32.48; 3) Kotowska (AZS - War.). Sztafeta 4x200 m: 1) „Grażyna” (w składzie Hulanicka, Sadowska, Jankowska, Grabicka) w czasie 1.57.2, 2) „Cracovia”, 3) „Różdzeń-Szopienice”. W ogólnej punktacji zwyciężyła „Grażyna” 157 pkt., 2) „Cracovia” 153 pkt., 3) „Różdzeń-Szopienice” 50 p., 4) „AZS”-Warsz. 43 p. 5) „Makkabi-Krak. 32 p., 6) „SKLA” 27 p., 7) „Sokół - Pabj.” 21 p. (Tel. wł.) T. S.

Trójmecz Włochy - Francja - Szwajcaria w Bolonii przyniósł upragnione zwycięstwo gospodarzom, którzy uzyskali 127 p., 2) Francja 122 p. i 3) Szwajcaria 62 p. Z wyników wspomnieć należy o pokonaniu Sera Martina w biegu na 800 m. przez Tavernarię. W biegu na 400 m. Tavernari uległ jednak Francuzowi Moulines. (Radjo).

W dorocznym trójmecz Anglja - Irlandja - Szkocja w Cork zwyciężyła pierwsza w stosunku 37 i pół pkt. przed Irlandją 21 i pół pkt. oraz Szkocją 6 p. Wyniki były przeciętne, wymienić należy jedynie rezultat biegu na pół mili mistrza angielskiego Ellisa 1:56.2. (Radjo).

Drużyna kombinowana uniwersytetów Oxford i Cambridge rozegrała w Stanach Zjednoczonych w Cambridge (Massachusetts) mecz z drużynami uniwersytetów Harvard i Yale ulegając stosunku 3½:8½ pkt. (Radjo).

Spotkanie Niemcy Zachodnie - Holandia, które się odbyło w Amsterdamie zakończyło się zwycięstwem pierwszych w stosunku 71:41. Holender Baars w biegu na 3.000 m ustanowił, mając czas 15:29 i zajmując drugie miejsce, nowy rekord holenderski. (Radjo).

Spotkanie międzypaństwowe Niemcy Zachodnie - Holandia reprezentacji kobiecych odbyło się w Gouda w Holandji; przyniosło ono zwycięstwo gospodarzom w stosunku 45½ pkt. na 40½ pkt. Z wyników podkreślić należy uzyskane przez zawodniczkę niemiecką Heublein w kuli 12.285 m. (Radjo).

O puchar Davisa

W trzecim dniu spotkania finałowego w strefie europejskiej Niemcy po nadzwyczaj zaciętej walce i tylko dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności pokonali Anglików w stosunku 3:2. Spotkania były bardzo zajmujące, przyczem Anglicy w porównaniu do pierwszego dnia grali o dwie klasy lepiej. Gregory łatwo uporał się z mistrzem Niemiec Moldenhauerem bijąc go 6:0, 6:2, 6:3. W drugim spotkaniu była bardzo zacięta walka; obaj zawodnicy kolejno obejmowali prowadzenie, zdobywszy każdy po dwa sety. Niespodziewanie w piątym przy stanie 5:1 dla Prenna musiano przerwać, gdyż Austin z powodu kurczów w udzie, które już w czwartym secie dawały mu się bardzo w znaki padł na ziemię i musiano go znieść z boiska. Tem samym mecz został rozstrzygnięty na korzyść Niemca, który zwyciężył ostatecznie 4:6, 6:2, 6:4, 4:6, 5:1. Podnieść należy przedewszystkiem świetną grę młodego Austina, który walczył z niezwykłym zaparciem i ambicją, pokazując istotnie wysoką klasę. (Radjo).

Piłka nożna

Niedzielne spotkania ligowe. Katowice - „Polonia” — „Ruch” 2:1 (1:0). — Gra toczyła się przez cały czas przy przewadze „Polonii”, która pracowała we wszystkich liniach bez zarzutu i zasażowała na zwycięstwo nawet w wyższym jeszcze stosunku. Pierwszą bramkę strzelił w 21 min. Ałaszewski. Po przerwie „Ruch” wyrównuje już w 2 min. przez Sobotę, a w 3 min. później zwycięski punkt zdobywa Ałaszewski. Sędzia p. Piotrowski — bardzo słaby; przerwał on zawody przez omyłkę na 15 min. przed końcem i dopiero po zwróceniu mu uwagi przez sędziów

linjowych zwołał drużyny z powrotem na boisko, aby mecz dokończyć. Publiczności z powodu deszczu zebrało się tylko ponad 1.000 osób. (Tel. wł.) E. G. Kraków. „Wisła” — „I. F. C.” 2:1 (2:1). Już w trzeciej minucie uzyskuje „I. F. C.” prowadzenie przez Geislera; w 7 min. później gospodarze wyrównują przez Kaetza. Gra przez cały czas jest chaotyczna, słaba i bardzo mało ciekawa. W 32 min. Balcer strzela decydującą bramkę, a ten wynik utrzymuje się do końca zawodów. Najbliższy na boisku był tym razem Rejman I. Publiczności zebrało się około 7.000, jednak wobec niskiego poziomu meczu zeszła ona z boiska rozczarowana. (Tel. wł.) KS.

Łódź. „Turyści” — „Pogoń” 3:1 (0:1). Zasłużone zwycięstwo gospodarzy nad Lwówianami, którzy wystąpili w swoim najsilniejszym składzie z Kucharem, Baczem i Zimmerem (na prawym łączniku). Z początku lekka przewaga, jednak ich lotny atak nie ma szczęścia; tymczasem „Turyści” kombinują aż do przesady. — Jedyną bramkę w tym okresie gry strzela dla „Pogoni” Zimmer. Po zmianie stron „Turyści” pracują skutecznie i już w 13 min. Ałaszewski z podania Michalskiego uzyskuje pierwszą a trzy minuty z tegoż samego podania Frankus główką — drugą bramkę. Trzecia pada w 30 min. z dalekiego strzału nie do obrony przez Hermansa. (Tel. wł.) W. K.

Lwów. „Czarni” — „ŁKS” 3:3 (2:2). Gra stała na niskim poziomie i była nieciekawa. Bramki dla „ŁKS” uzyskał Tadeuszkiewicz, Nikiel i Stollenwerk, dla gospodarzy — Sawka dwie i Nastula. — Sędzia kpt. Baran — dobry. Publiczności — około 3.000. (Tel. wł.) K. H.

Warszawa. „Garbarnia” — „Warszawianka” 4:3 (2:0). Z początku „Warszawianka” lekko góruje, lecz później ujmie inicjatywę „Garbarnia”, której wygraną należy uważać za szczęśliwą. Domański był w bramce tylko w pierwszej połowie, gdyż kontuzjonowany po przerwie nie wystąpił. Punkty dla gospodarzy uzyskali: Zwierz, Haselbusch i Marszewski, dla Garbarni Pazurek — trzy, oraz Posner II. (Tel. wł.)

Tabela spotkań ligowych przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1) „Wisła” 17 p. (12, 35:25); 2) „Warta” 16 p. (12, 33:20); 3) „Ł. K. S.” 15 p. (12, 21:20); 4) „Cracovia” 13 p. (12, 23:18); 5) „Garbarnia” 13 p. (12, 32:28); 6) „Czarni” 12 p. (11, 33:27); 7) „Legja” 11 p. (12, 18:18); 8) „Warszawianka” 10 p. (11, 19:19); 9) „Ruch” 10 p. (11, 19:22); 10) „Turyści” 10 p. (12, 16:28); 11) „I. F. C.” 9 p. (11, 13:21); 12) „Pogoń” 9 p. (12, 23:25); 13) „Polonia” 7 p. (12, 21:33).

Najbliższe spotkania ligowe w niedzielę są następujące (na pierwszym miejscu gospodarze): „Czarni” — „Warszawianka”, „Ruch” — „I. F. C.” (koniem pierwszego kola); „Polonia” — „Warta”.

Wyniki z Warszawy. „Ruch” — „Legja” 8:0; „Makkabi” — „Skra” przy stanie 2:1 przerwano z powodu niesubordynacji jednego z graczy „Makkabi”. „Polonia” — „AZS” 2:1. (Tel. wł.) **Wyniki z Łodzi.** „Widzew” — „Turyści” 2:1, „ŁTSG” — „Hakoah” 4:1, „Ł. K. S.” — „WKS” 3:0, w o. z powodu buntu drużyny wojskowej. (Tel. wł.) **O mistrzostwo kl. A. POZPN.** „Legja” — „OKS” 2:1 (1:1). Niezasłużone zwycięstwo odniosła „Legja”, która obecnie wykazuje spadek formy; przy większym szczęściu OKS mogłaby bezapelacyjnie pokonać lidera obecnych mistrzostw. — „Wiktorja” i „HCP” 1:0 (0:0). Niespodziewane zwycięstwo odniosła na własnym terenie drużyna jarocińska dzięki wielkiej ambicji i ofiarnej grze.

Pływanie

W Krakowie zebranie okręgowego związku odbyło się z udziałem delegata PZP p. Semadeniego. Wybrano nowy zarząd, redukując dotychczasową ilość członków. Prezesem został p. Faecher, wiceprezesem i kpt. sportowym dr. Osiek, sekretarzem p. Talewski.

Tennis

Francja — Południowa Afryka. Po dwóch dniach spotkania w Deauville Francja prowadzi 7:1; są następujące wyniki: de Buzet - Malcolm (P. Afr.) 6:4, 6:4, Du Plaix - Robbins 6:2, 6:2, Boussus - Raymond 3:6, 6:4, 6:1. — W grze podwójnej para francuska J. Borotra i de Buzet - Raymond i Malcolm 3:6, 6:4, 4:6, 6:1, 2:6. Robbins — de Buzet 6:3, 6:4; Borotra Raymond 7:5, 6:8, 6:3. Du Plaix — Malcolm 11:9, 6:1, Boussus i Buzet — Raymond i Spence 6:4, 6:1, 3:6, 6:3. (radjo)

Różne

Międzynarodowy tydzień polo rozpoczął się w niedzielę półfinałem turnieju o puchar mrs. Suzette Dewey-Alger pomiędzy drużyną angloamerykańską, złożoną z: mr. Algera, lt. col. Martina, mjr. Morgana i E. J. Sochaczewskiego jr. a ekipą hr. Potockich z Łańcuta Alfreda, Jerzego, Józefa i Romana. Bardzo dobrą naogół jako klasa poszczególnych graczy ekipa angloamerykańska wskutek niezgrania się, a również wskutek nieporównanie słabszych koni, pomimo bardzo zaciętego oporu i chwilami pięknych przebiegów uległa jednak w wysokim stosunku doskonale scharmonizowanej i świetnie wytrenowanej drużynie Potockich. Szybkie ich konie, wspaniała technika gry, oraz precyzyjnie wykonywane przez cały zespół kombinacje taktyczne budziły zachwyt wśród licznie zebranych widzów. Zespół gduzojeński miał pecha w strzałach, a

wynik 10:0 nie odpowiada jednak stosunkowi sił.

Po wręczeniu wstęg zwycięzcom w półfinale i defiladzie wspaniałej stajni hr. Potockich odbyła się gimkhana — wyścig indywidualny z piłką w ciągu którego należało strzelić 2 gole: 1 miejsce zajął tutaj por. Dąbski - Nehrlich, 2) E. J. Sochaczewski, 3) por. Piniński.

Dziś o godzinie 17 drużyna hr. Potockich zmierzy się z najlepszym zespołem wielkopolskim 15 p. ul. wzmocnionym przez świetnego gracza por. Nehrlich - Dąbskiego. Walka zapowiada się nadzwyczaj ciekawie i budzi wielkie zainteresowanie na kołach sportowych. (bp)

Dwie wielkie uroczystości kościelne w Norwegji

Norwegja czyni przygotowania do obchodu dwu wielkich ścieśle z sobą powiązanych uroczystości religijnych: 900-lecia wprowadzenia chrześcijaństwa w Norwegji i 900-lecia śmierci ikrola Olafa II świętego, który wprowadził w Norwegji chrześcijaństwo i który poległ w bitwie z poganami w r. 1030.

Obie te wielkie rocznice w całym kraju obchodzone będą niezwykle uroczysto w roku przyszłym. Uroczystości oficjalne odbędą się w Drontheimie, dawnej siedzibie królów i rezydencji arcybiskupiej z czasów przed reformacją. Od wielu lat prowadzone są roboty przy odnowieniu starodawnej katedry, wzniesionej na grobie króla Olafa św. Katedra ta, największy i najpiękniejszy zabytek krajów północnych, należy do rzędu słynnych katedr gotyckich. Restauracja jej dobiega już końca. W tej to świątyni odbędą się w lipcu w r. przyszłym główne uroczystości jubileuszu, święconego, przez rząd i naród norweski.

Obchód przygotowuje powołany w tym celu komitet z protestanckim biskupem Drontheimu na czele. Chociaż chrześcijaństwo, zaprowadzone przez króla Olafa św. było religią katolicką i chociaż król ten jest czczony w Kościele katolickim, jako święty męczennik, to jednak przy obchodzie tej wielkiej rocznicy niema wzmianki żadnej o Kościele katolickim. Rząd, najwyższy biskup Kościoła państwowego i fanatyczny luteranie czynią wszystko tak, jak gdyby św. Olaf wprowadził protestantyzm do kraju. Pewne tylko, nieurządzone głosy podnoszą się za tem, aby uroczystości te obchodzić razem z katolikami.

Tymczasem zaś norwescy katolicy, mimo małej ich liczby, wcale nie są bezczynni. Oni także pragną obchodzić te rocznice, tembardziej, iż mają ku temu słusniejszą rację, aniżeli luteranie. Powstał także katolicki komitet obchodu tych rocznic, skład którego wchodzi dwie osoby duchowne: ks. Kjelstrup i proboszcz katolickiej parafji w Drontheimie, oraz dwie osoby świeckie, słynna pisarka Sigrid Unsted i Lars Eskeland. Mimo panującego w Norwegji fanatyzmu luteranckiego ruch katolicki zarówno w kraju jak i zagranicą cieszy się dużym zainteresowaniem w Norwegji. Tak n. p. dzienniki norweskie (wszystkie są protestanckie) podawały obszernie i utrzymanew życzliwym tonie sprawozdania o rozwiązaniu kwestji rzymskiej. Prasa norweska nie poświęca tak wiele uwagi żadnej z sekt protestanckich, nieraz nawet pięć — lub dziesięciokrotnie liczniejszej w Norwegji od liczby norweskich katolików. K. A. P.

Wytwórnia Win Krajowych

H. Makowski w Kruszwicy
Wina owocowe, trunki dotąd pomiatany i prawie nieznan — dziś — chętnie i mile jest widziany na wytwornie zastawionych stołach.

Skąd ta zmiana? Czemu to przypisać, że krajowe wina owocowe zyskały takie uznanie?

Bezwzględnie Iwia część zasługi należy się p. Henrykowi Makowskiemu, twórcy największej wytwórni win owocowych w Polsce. Trunki wychodzące z jego fabryki rozłupali pancerni nieufności społeczeństwa do win krajowych i zdobyły sobie prawo obywatelstwa oraz równość z importowanymi winami zagranicznymi.

Dziś cały kraj zna i cení swe wina owocowe, a ilość konsumowanych trunków świadczy o tem najlepiej. Wina owocowe stanowiące ongi nieznaną pozycję w ogólnem spożyciu win — obecnie — ilością konsumowanych litrów przewyższyły spożycie win zagranicznych. Pw 29.14

Sama tylko wytwórnia H. Makowskiego, w roku ubiegłym wyprodukowała przeszło pół miliona litrów win owocowych. Rezultat to wspaniały.

Kto się interesuje przemysłem rodzimym, powinien udać się do historycznego grodu, Kruszwicy nad Gopiem, gdzie urzy wspaniale wznoszące się zabudowania Wytwórni Win H. Makowskiego oraz zapoznać się z całą wytwórczością.

W fabryce kipi życie. Z podziwem ogląda się piękne hale, zastawione olbrzymiami kadziami o pojemności do 10 tysięcy litrów.

Zbiorniki przeznaczone do przechowywania soku owocowego przed fermentacją. Ogółem mogące pomieścić pół miliona litrów.

Z podziwem ogląda się tam wspaniały, prawdziwie europejski warsztat, który przed ośmiu laty powstał jako małe przedsiębiorstwo, zatrudniające zaledwie 5 osób.

Doświadczanie, wyteżona praca, dobra reklama i zmysł kupiecki, pozwoliły p. Makowskiemu w ciągu ośmiu lat rozwinąć mały warsztat na największą fabrykę win owocowych w Polsce.

Z różnych stron Polski

Zabójstwo policjanta.

W czasie pościgu za złodziejami zabity został strzałami rewolwerowymi przez nieujawnionych narazie sprawców pod wsią Dobrzyjałowo w powiecie kolneńskim szeregowy Matuszewski z obsady posterunku polic. w Rogienicach, pow. kolnejskiego. Charakterystycznym jest, że przy zabitym nie znaleziono karabinu. Na miejsce zabójstwa wyjechał niezwłocznie naczelnik urzędu Sledczego w Białymstoku, p. nadkomisarz Szafranski.

Śmiertelne porażenie prądem

W niedzielę w nocy monter elektrowni w Zakopanem Franciszek Smoleń udał się do budki transformatorowej u zbiegu ulic Witkiewicza i Krupówki, celem naprawy przerwanej przewodu. Z powodu panującej w budce ciemności Smoleń dotknął przewodu elektrycznego o sile 5.000 Volt, który poraził nieszczęśliwego a ten upadł naprzód uderzając głową o nagi przewód. Skutki były śmiertelne, doznał on zwichnięcia obu rąk, brzucha i części głowy. Mimo natychmiastowej pomocy lekarskiej nie udało się przywrócić mu życia. Dodać należy, że w budce transformato-

rowej brakowało przyrządów ochronnych jak izolatorów, rękawic gumowych i t. p. Komisja sądowa stwierdzi po czyjej stronie leży wina nieszczęśliwego wypadku. (paz)

„Piękne” stosunki na Mazurach.

Jedwabno, miasto na Mazurach, posiada szpital i aptekę. W dniu 1 bm. wyprawiał się lekarz miejski. Ludność miasta i okolicy nie może dzisiaj korzystać z opieki lekarskiej, z wyjątkiem dwu popoł. w tygodniu, w których dojeżdża pewien lekarz z odległych stron.

Burza zawałła dwa cyrki pełne publiczności.

Ostatnia burza wywołała paniczne zajścia w dwu prowincjonalnych cyrkach, a mianowicie w Sosnowcu huragan wywrócił słupy utrzymujące namiot cyrku Barańskiego, wskutek czego na widownie mieszcząca przeszło 1.000 ludzi spadł namiot i równocześnie zgasio światło. Wszczął się alarm i masowa uciezka.

Na szczęście poważniejszych wypadków z ludźmi nie było. Kilka osób odniosło lekkie obrażenia, oraz kilka dostało ataków nerwowych. Na miejscu wypadku został stos najrozmaitszych rzeczy, jak kapeluszy, torebek damskich, parasoli, któremi zaopiekowała się policja.

Również w Piotrowicach podczas przedstawienia w cyrku Bouffalo burza pozrywała szereg namiotów budząc panikę.

Zmiany polskich nazw lokalnych na Mazurach.

Na skutek rozporządzenia ministerstwa pruskiego przechrzono polskie nazwy miejscowości na niemieckie: W powiecie margrabowskim: Wielkie Czymochy na Reuss, Puchówka na Wiesenfelde; w powiecie leckim: Warcinowa Wola na Martinshagen, Mrówki na Neuforst, Małe Konopki na Waldflies; w powiecie leckim: Stare Czymochy na Finsterwalde, w pow. żądzborskim Wielkie Kamionki na Gross Steinfeld, Małe Stawy na Bruchwalde, Koczarki na Eichhohe, Prawdowo na Wahredorf oraz Prusina Wola na Preusenort.

Zwierzyniec w Katowicach.

W najkrótszym czasie w Katowicach zapoczątkowane zostaną prace nad zorganizowaniem miejskiego ogrodu zoologicznego. Katowice będą trzecim, po Poznaniu i Warszawie, miastem w Polsce, posiadającym zwierzyniec.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Marja Wojciechowska, z domu Boreka, wdowa, 81 l. Marja Cielaszkówna, 1 mies. 4 dni. Kazimierz Piechocki, 5 m. 14 dni. Henryka Szynkowska, 1 r. 5 m. 5 dni. Marja Żyła, nauczycielka, 29 lat. Wojciech Jakubowski, robotnik, 61 l. Zofia Pfeiferówna, 1 r. 2 m. 10 dni. Bolesława Augustyńska, z domu Czipicka, 39 l. Bolesław Gorgoliński, rolnik, 52 l. Oskar Schroedter, krawiec, 54 l. Jadwiga Latosia, z domu Dworecka, wdowa, 67 lat. Marjanna Nowakowa, z domu Rauhutówna, wdowa, 81 l. Andrzej Kaźmierczak, robotnik, 58 l. Aleksander Gryca, mistrz krawiecki, 63 l. Erika Zweigerówna, 18 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: B. L. 5 zł. — L. Wisławska, Szamocin, pow. Chodzież, 10 zł. — Konstanty Matuszewski, 5 zł. — N. N. 2 zł. — Zerdzińska 5 zł. — Władysław Karol Janicki 25 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1603,70 zł. Na kaplicę S. S. Karmelitank: N. N. 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 52 zł.

Po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., zasnął w Bogu, dnia 13 lipca r. b. o godz. 18,30, mój najdroższy mąż i nasz najtroskliwszy ojciec, ś. p.

Roman Marcinkowski

właściciel apteki w Kruszwicy

w 55 roku życia. Ekspozycja odbędzie się w środę, dnia 17 lipca 1929 roku o godzinie 10 do kościoła pokatedralnego w Kruszwicy, poczem nastąpi nabożeństwo żałobne i złożenie zwłok do grobu.

Pogrążeni w głębokim smutku

żona, dzieci i rodzina.

Kruszwica, Rynek.

nw 2533

Osobnych zawiadomień nie rozsyła się.

Dnia 14 lipca 1929 o godzinie 18 zmarł po długich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie św. Sakramentami, ś. p.

Jakób Śniatała

emer. nauczyciel

przeżywszy lat 73. Nabożeństwo żałobne odbędzie się w środę, dnia 17 b. m. o 10 w kościele parał. w Dobrzyicy, poczem pogrzeb. Wieloibn. Konfratrów proszę o memento.

W imieniu rodziny

ks. Stanisław Śniatała.

zw 17572

**FIRANKI
ADAMASZKI
DYWANY**
B. Głowacki

POZNAŃ,
Stary Rynek 97.
Pw 5183

Samochody ciężarowe

Komnick, Ford, Stoeper, Chevrolet, Opel nowe i używane od 1-5 ton, autobusy nowe i używane jako kupna okazjone poleca „KOMNA” T. z o p. Automobile. Poznań, ulica Dąbrowskiego 83-85. Tel. 7767 i 5478.
nw 2327

Powróciłem

DR. RYSZARD PEISER

Specjalista chorób dziecięcych nw 2534

Poznań, Pocztowa 22. Telefon 40-06

DR. SZUBERLA

wyjechał

do 31 sierpnia.

rw 5833

POC Cić się?

**ANODOR
MEDIKOS**
ZAPOBIEGA RADYKAŁ
NIE NADMIERNEMU WY
DZIELANIU SIĘ, POTU

NIE PLAMI BIELIZNY I ODZIEŻY

28 milionów zł

gotówka, wygra ją gracz w klasie 3, 4 i 5 Loterii Państwowej. Cwiartki losu do 3 kl. po 30 zł są jeszcze wolne. Porto 35 gr.

Antoni Kędziora, kolektor,
Poznań, Sieroca 5/6. Konto P. K. O. 203.290
rw 17824

Dnia 13 lipca 1929 r., o godzinie 4.15 zasnął w Bogu, po długich i ciężkich, cierpliwie znoszonych cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukończony i troskliwy ojciec, brat, dziadek, teść, wuj i szwagier, ś. p.

Aleksander Gryca

przeżywszy lat 64. Ekspozycja zwłok odbędzie się dnia 16 lipca o godzinie 4 z domu żałoby, ul. Matejki 40/41, na ementarz parafjalny Matki Boskiej Bolesnej na Łazarzu.

W głębokim, nieutulonym żalu pogrążeni

żona, dzieci i rodzina.

Poznań, Australia, Przemęt, Bydgoszcz.

Osobnych wiadomień nie wysyła się.

zw 17558/9

Dnia 13 lipca 1929 r., o godz. 12.45 w południe, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, teść, dziadek, brat i wujek, ś. p. zw 17569

Józef Werner

przeżywszy lat 56. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 17 b. m., o godz. 17 po południu, z kostnicy Szpitala Wojskowego, Wały Jana III.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.

Plachty

na wozy żniwne dostarcza najtaniej i szybko

Poznańska Wytwórnia Worków
Poznań, Kościelna 24.

Tel. 73-50 zw 17513

Od 15. b. m.
(tylko kilka dni)

Tani Tydzień Bielizny

Udzielam **10%** do **20%** rabatu przy gotówce.

Własna fabrykacja.

Dobry krój, pełne miary.

Władysław Hahn,

POZNAŃ, STARY RYNEK 58
NAPRZECIW DROGERJI CZEPCZYNSKIEGO.

Pw 8536-28,51

Spółka Osadnicza w Poznaniu, Sp. Akc.

(dawn. Bank Osadniczy Sp. Akc.)

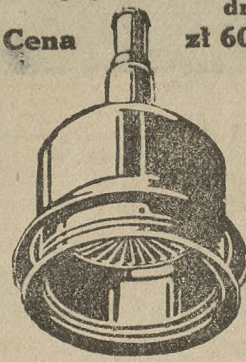
Instytucja upoważniona przez Ministerstwo Reform Rolnych do parcelacji nieruchomości ziemskich, zawiadamia, że z dniem 15 lipca 1929 roku przenosi swe biura z ulicy Gwarnej nr. 18 do nowych lokali przy ulicy

RZECZYPOSPOLITEJ nr. 1

Pw 8578-28,188

Wszystkie gospoście odetchnęły z ulgą, przekonane, z dokonanych u siebie prób, że jedynie nasz samoczynny aparat „Kompresor“ zdjął z nich okropny ciężar wielkiego kilkudniowego a tak drogiego prania

Cena zł 60

Naszym aparatem można wyprać bieliznę rodziny składającej się z 7 osób, zamiast 4 dni — w 3 godziny przy minimalnym zużyciu mydła i przy największej oszczędności bielizny.

Aparat nadaje się także doskonale dla restauratorów, fryzjerów, lecznic, szpitali i t. d.

Kto się jeszcze nie przekonał, tego napewno ostatecznie przekonają nasze pokazy prania, które odbywają się we wtorek, środek i piątek o godz. 5 po poł. Pokazy w języku niemieckim w powyższe dni o godz. 3, przy ul. Wielkiej nr. 4-5, I. piętro na lewo.

5 lat gwarancji.
Prosimy przynieść ze sobą brudną bieliznę, którą po 5 minutach otrzymacie z powrotem czysto wypraną

Za zaliczką zł 2,50 drożej. Agenci we wszystkich miastach Wlkp. poszukiwani. Zgłoszenia „Kompresor“, Poznań, Wielka 4-5.

Bardzo korzystnie do sprzedania:

MERCEDES 28/95 K. M., 6 cyl. Sportphaeton 4-5 osobowy, pokład z bocznymi częściami, z osobnym mas. nasadą zimową, 2 koła rez., później

MERCEDES 16/45 K. M., 4 cyl. Sportphaeton 4-5 osobowy, pokład i boczne zamknięcie, 2 koła rez. Oba samochody w bardzo dobrym stanie. Uznanie pierw. klas. stab. wypr. Mercedes. Zgłoszenia zwracać pod zw 17543 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Dla Panów Szoferów

ubrania kortowe, gabardynowe i tak zwane lodenowe wszystkie kolory — kurtki i spodnie skórzane — kurtki ceratowe 25 zł, płaszcze ceratowe 35 zł.

EDMUND RYCHTER - POZNAŃ
Fr. Ratajczaka 2, Wrocławska 14 i 15,
Pw 9742-18,217 gdzie proszę zwać na firmę.

Patenty

rzecznik patentowy
F. WINNICKI, inż. dipl.
wzory, znaki towarowe
w Polsce i zagranicą.

Poznań, ul. Konopnickiej 7.

zw 16287

Zalety najdroższego mydła zagranicznego jak: świetne mydlenie się, oszczędność w użyciu, przepiękny zapach, absolutna nieszkodliwość dla skóry, jednoczy w sobie mydło toaletowe

UNI W E R S A L N E po 1.25,— zł
z f-mą DROGERJA UNIVERSUM, POZNAŃ
ul. Fr. Ratajczaka 38.

Do nabycia tylko w powyższej drogerji. Każdy nabywca z entuzjazmem poleca je drugiemu!

Pw 9904-18,824

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat prozku odżywczego „PLENUSAN“. W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6,— zł; 3 pudełka 15,— zł. Przy zapłacie zgóry wysyłka franco Pw 3247-0,1100

DR. GEBHARD & SP. — GDAŃSK, ODDZ. 153a.

Gruźlica płuc

jest nieulegalną chorobą, nie robiąc różnicy dla płci, wieku i stanu, koszt miliony ludzi.

Przy zwalczaniu chorób płucnych bronchitu,

porozowego, męczącego kaszlu i t. p. stosujna pp. Lekarze

CHOROBY PŁUC

BALSAM THIOCOLAN-AGE,

który ułatwiając wydzielanie się płynu wewnątrz organizmu i samoczynnie obciąża oraz powiększa wagę ciała i usuwa kaszel. Używa się za poradą lekarza. nw 8857

Sprzedają apteki.

Sprzedają apteki.

Przedsiębiorstwo zbożowe

stare zaprowadzony, z obszernym zabudowaniem, jedynie na miejscu — na sprzedaż.

Zgłoszenia pod „Interes zbożowy“ do „PAR“ Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 3603-63,676

Łańcuchy Renold

Najlepsze łańcuchy do motocykli, samochodów, przemysłu.

Generalne Przedstawicielstwo na Polskę
MOTOR - Dom Importowy, Gdańsk, Samtgasse 8.

nw 11285

Samochody osobowe

limuzyny i otwarte 2-4-6-osobowe sportowe, podwozia 4-6 i 8-cyl. Renomowane marki. Nowe 6-cyl. limuzyny z oryg. karoserją po cenie do 14 000,— zł. Dogodne warunki zapłaty. „KOMNA“ T. z o. p. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83/85 — Tel. 77-67 i 54-78. nw 2336

Wielki wybór

lasek i parasoli

najnowszych fasonów od najtańszych do najwykwintniejszych poleca spw 8987

POZNAŃSKI DOM PARASOLI
M. Drozdowska, Poznań, św. Marcin 22.

Cukiernia i Restauracja w „Parku Wilsona“

We wtorek, 16 i dni następne, koncertuje klub mandolinistów „Mewa“, który się popisywał przed mikrofonem w Radio Poznańskim. zw 17568

Uwaga Warsztaty Samochodowe!

Niniejszem podajemy do łask. wiadomości, że posiadamy wielką ilość kompl. motorów, skrzynek, biegów, dyferencjałów, sterów, kardanów, magnetów i t. d. mało używanych, które pojedynczo tanio sprzedamy. nw 2529

„Komna“ Sp. z o. p. Automobile, Poznań
ul. Dąbrowskiego 83/85 — Tel. 77-67 i 54-78.

Badania krwi, moczu, kału itp.

wykonuje zw 17298

Pracownia Analityczna Związku Lekarzy w Poznaniu, ul. Kozia 8, I. p. Tel. 35-26.
Pp. Urzędnicy państwowi oraz ich rodziny zniżki.

Gospodarstwa

34 morgi, od Niemca, przy Gnieźnie	25 000,— zł
47 morg, w dobrym stanie	23 000,— + zł
69 morg, przy mieście	32 000,— zł, wpłaty 20 000
68 morg, dobro wymiarem	19 000,— zł
63 morgi, światło elektryczne	29 000,— zł, wpłaty 15 000

Duży wybór gospodarstw, Gleba, Gniezno, Lecha 5, tel. 114. nw 2526

Ładna parcela w Poznaniu

2 000 mtr. kw., z zabudowaniem fabrycznym, 3 000 kw. mtr. — wozownię, stajnię i t. d., do sprzedania. Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „PAR“, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 29.12 Pw 3222-29,12

**NIGDY
SŁOŃCE**

nie zaszkodzi świeżości Waszej cery, jeśli smarować będziecie twarz, jeszcze wilgotną po umyciu, rano i wieczorem

Crème Simon

pozbawionym wszelkich składników tłustych, a jednak doskonale przenikającym pory skóry. Rozsmarować lekko, aby krem wniknął w naskórek, następnie wysuszyć i przypudrować Pudrem Simon'a.

W czasie upałów nos Wasz nie będzie błyszczał, cera zachowa świeżość i będziecie zabezpieczone przed spiekotą.

Crème, Poudre & Savon Simon
PARIS

nw 2028

Majątki

3 500 mórg, drenowana łąka, las, 40 mórg ogrodu i parku, inwentarze i budynki dobre 1 550 000,— zł, wpłaty 500 000 zł; 192 morgi, dobre 115 000,— wpłaty 50 000,— zł; 230 mórg, przy Gnieźnie 135 000,— zł, wpłaty 50 000,— zł; 275 mórg, na Kujawach 235 000,— zł, wpłaty 100 000 zł. nw 2525
Duży wybór gospodarstw, Gleba, Gniezno, Lecha 5, tel. 114.

Kilimy
K. Kużaj
27 Grudnia 9
K. K.
P.

OSZCZĘDNOŚCI

od 1 złotego, począwszy, przyjmujemy i oprocentowujemy na dogodnych warunkach.

Przy wkładzie 10 złotych wypożyczamy skarbanki domowe.

Za zobowiązania Banku Miasta Poznania odpowiada cały majątek stołecznego miasta Poznania wynoszący przeszło 200 milionów złotych.

BANK MIASTA POZNANIA

(dawniej Miejska Kasa Oszczędności)

Instytucja bankowa prawa publicznego o pupilarnej pewności.

RATAJSKI Prezydent miasta. KONTROWICZ Radca miejski.

CENTRALA: Poznań, ul. Nowa 10.

ODDZIAŁY: Poznań, ul. 27 Grudnia 19.

Poznań, Św. Łazarz, ul. Marszałka Focha 64-65.

nw 2522

Poszukuję do fabryki — przedś. przem. - handl. zaraz lub później

korespondenta

polsko - niemieckiego

który po krótkim objaśnieniu albo otrzymaniu konceptu, samodzielnie wszelkiego rodzaju korespondencję dyktuje wzgl. załatwia. Reflektuje się tylko na siłę pierwszorzędą. Oferty z odpisami świadectw, referencji i podaniem pensji, upraszam do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 17574

Książkowego - bankowca

siłę pierwszorzędą z kilkuletnią praktyką w spółdzielniach na stałą posadę (przewidziany jest ewtl. wybór na członka Zarządu) poszukuje zaraz lub od 1. 8. 29 r. dw 1177a

Spółdzielczy Bank Pożyczkowy Sp. z ogr. odp. we Wrześni.

Zbożowiec - książkowy

rutynowana siła, dawn. pracownik Spółdzielni, dobry korespondent w języku niem. i polskim, obeznany dokładnie z podw. księgowością am., mogący wykazać 1a referencje, obecnie na niewypowiedzianem samodzielnym stanowisku handlu zboża, mat. budowl. i żelaza, zmieni takowe na podobne lecz stałe stanowisko, najchętniej w młynach w byłej Kongresówce Spółdzielni lub innej przem. przedsiębiorstwo. Może stawić kaucję oraz pewną gwarancję. Łask. zgłoszenia proszę nadesłać pod zw 17542 do eksped. Kurjera Pozn.

Na raty
miesięcznie
18 zł.
Pierwsza wpłata 36,00 zł

Kromczyński
Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5.
bpw 6366/7

Piegi - plamy - wyrzuty usuwa krem i mydło
BENEGNINA
Puder Benegnina jako konieczny dodatek nadaje cerze przepiękny wygląd i naturalną świeżość. Cena kremu 2,— zł, mydła 1,50 zł, pudru 1,— zł. Magister Jan Stenzel, aptekarz, Apteka pod Łabędziem, Grudziądz, Rynek 20. Tel 142. zw 17504

Starozaprowadzony specjalny
dom wysyłkowy
(branży spożywczej) z prima klientelą, z powodu wyjazdu na sprzedaż. Do objęcia mieszkanie 4-pokojowe. Oferty pod J. 3846 do biura ogłoszeń Wallis, Toruń. nw 2527

Pożyczki czerwone
(+ 13 000 kg), mają na sprzedaż Zakłady Ogrodn. W. I. R. w Janowcu w Wielkop. dpw 1215

SKŁAD
z obsz. ubikacją
tylną, na b. ruchl. ulicy śródmieścia Poznania odstąpię zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zw 17498

CALZETTA
Pończocha ekonomiczna szanującej się obywatelki!
Pw 10096/7-20,308/32

Zał. 1899 **Dachy** Zał. 1899
rozmaite nowo pokrywa, stare naprawia i smoli. Wykonanie izolacji, murów i posadzek asfaltowych. Dogodne warunki spłaty. Kw 2388
Przedsiębiorstwo pokrywania dachów. Skład Materiałów Budowlanych.
JAN SOBECKI - Poznań
Fabryka papy na dachy i asfaltu, plac Wolności 17 — Tel. 32-50

Ekspedjentki
z dobrymi referencjami potrzebuję natychmiast do konfekcji damskiej. Reflektuję tylko na dobrą siłę. Szczegółowe oferty z dołączeniem odpisów świadectw i podaniem wymaganego wynagrodzenia uprasza zw 17567
Feliks Buliński, Leszno
Bławy i Konfekcja damska.

Poszukujemy zaraz
kierownika samodzielnego
do jednej z naszych fabryk ceramicznych, o produkcji rocznej ca 22 milj. Warunek znajomość fabrykacji ceramiki budowlanej, t. j. dachówki, licówki, sączków i t. p. Uwzględnia się tylko pierwszorzędą siłę. Zgłoszenia pisemne z dołączeniem życiorysu i świadectw do Pw 3617-28,245
Zarządu Fabryk Ceramicznych
KROTOSZYN i PRZYSIEKA S. A. — POZNAŃ
Plac Wolności 9.

Poszukujemy zaraz
rutynowanej stenotypistki
piszącej biegle na maszynie. Piśmienne oferty uprasza: GLEBA, Towarzystw Rolniczo-Handlowe Sp. Akc., Poznań, plac Nowomiejski 4.

Stanowiska podróżującego
poszukuje drogerzysty, dobry zawodowiec, lat 30. W posiadaniu chlubnych świadectw i doświadczenia, nabytego przez przeszło 10-letnią niewypowiedzianą pracę na stanowisku kierowniczem. Łaskawe zgłoszenia do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 17570

2 SIŁY
branży apteczno - drogeryjnej, litylko pierwszorzędne, biegle również w rachunkowości, potrzebne zaraz. Zgłoszenia „PAR“, Al. Marcinkowskiego 11, pod 29,13 Pw 3224-29,13

Do większej betoniarni, potrzebny jest natychmiast
majster betoniarski
z przygotowaniem fachowem, obeznany dokładnie z wszystkimi produktami w zakresie betoniarstwa wchodzącymi oraz z wyrobem sztucznego kamienia, posiadającego dłuższą praktyką zawodową. Zgłoszenia z odpisami świadectw, stwierdzających dotychczasową pracę w tym kierunku oraz podaniem warunków, należy składać pod adresem: „Stanisław Gurba — Lubartów, ul. Lubelska“. Potrzebni są również dachówkarze. dw 1210

MECHANIK NARZĘDZIOWY
potrzebny zaraz na sznyty i sztance do fabrykacji zamków, dobry fachowiec, energiczny, na pierwsze miejsce. Tylko pierwszorzędna siła, która może udowodnić świadectwami, że pracowała w tym dziale może się zgłosić. Oferty z odpisami świadectw i referencjami oraz podaniem żądanej pensji nadesłać do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 17508

Szofer
trzeźwy, kawaler, obeznany z reperacją samochodów. potrzebny zaraz. bpw 378
Westfalja Separator — Poznań — Zamkowa 6.

Kilka
limuzyn
4 i 6 cyl. nowych po cenie 13 600 i 14 000 zł za sztukę. Dogodne warunki zapłaty.
„KOMNA“ Sp. z o. p. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85
Telefon 7767 i 5478
nw 11013

Obiady
na maśle po 1,50 zł wydaje. dw 6649
Nowy Rynek 14/15
parter lewo.
Poszukuje się na wyjazd

Inteligentnej pani
(około 25 — 30 lat), do pomocy pani celem dozoru gospodarstwem domowym i ogrodu. Wymagane pierwszorzędne referencje. Bliższe informacje: Poznań, ul. Śniadeckich 18, p. Kasprzakowa. zw 17563

Uczeń
z ukończoną szkołą Wydziałową lub równorzędnym wykształceniem, może się zaraz zgłosić. Oferty pisemne przyjmuje rw 5812
E. Grześkowiak, St. Rynek 83
Mechan. fabryka konfekcji męskiej.

Mereżki
hafty maszynowe i ręczne, malowanie i batik, plisowanie, dekatyzowanie wykonuje starannie, szybko i tanio.
HAFTOPLIS, POZNAŃ
Woźna 10.

Zakłady Elektrotechniczne
JÓZEF PROCE
POZNAŃ, Marsz. Focha 57
Tel. 77-19 Tel. 77-19
INSTALACJA
dla siły i światła
Specjalność: Nawijanie motorów i dynamoszyn.
Kosztyorysy i projekty bezpłatnie.
bpw 361

Ucznia
do litografii, ze specjalnymi zdolnościami do rysunków od zaraz. Zgłoszenie z życiorysem do Kurj. zw 17579

Elewka
początkująca może się zgłosić.
Bank Tow. Młod. Przemysł. w Poznaniu, Wały Zygm. Augusta 4.
zw 17571

Czereśnię
kupuje każdą ilość. Zgłoszenia do Kurj. zw 17575
UCZEN
ze znajomością języka niemieckiego z porządnej rodziny do niemieckiego przedsiębiorstwa zbożowego poszukiwany. Zyciorys, odpisy świadectw pożądane jak i Stenotypistka pisząca biegle na maszynie jako siła zastępcza na 3 tygodnie. Zgłoszenia Kurjer zw 17576

OGŁOSZENIE

Magistrat sprzedaje z powodu rozbudowy rzeźni następujące maszyny:

1. Kompressor chłodniczy, fabrykat firmy W. Osenbrück, na 15 000 kalorii, 90 obrotów min., średnica cylindra 175 m/m, skok 290 m/m.
2. Oziębacz powietrzny, na 50 000 kalorii, 8 400 m/m długości, 2 000 m/m szerokości i 1 800 m/m wysokości.
3. Wentylator, o przekroju 750 m/m i wydajności 600 m³ powietrza, przy 800 obrotach na minutę. dw 1222

Do 2 i 3 fabrykaty firmy Linde's Eismaschinen, Wiesbaden.

Do oglądania w rzeźni miejskiej w godzinach urzędowych. Oferty składają w Magistracie, ul. Chrobrego 40.

Gniezno, dnia 5 lipca 1929 r.

Magistrat VIII.
(—) inż. Hensel.

KONKURS

ogłasza

Zarząd Koła Łódzkiego Stow. „Służba Obywatelska” na stanowisko

dyrektorki

Szkoły Gospodarczo - Społecznej w Łodzi.

Warunki konkursu:

Wyższe wykształcenie, udział w pracy społecznej, znajomość spraw gospodarczych i kilkuletnia praktyka pedagogiczna. Pobory VI kateg. plac. państwowych i 10% dod. Podania z odpisem świadectw i życiorysem należy składać do dnia 15 sierpnia r. b., na ręce przewodniczącej Koła p. Kazimiery Marczyńskiej, Szkoła Gospodarczo - Społeczna, Łódź, ul. Sienkiewicza 61. dw 1217

LICYTACJA DOBROWOLNA

We wtorek, dnia 16 lipca r. b., od godz. 11 do godz. 18, sprzedawać będą w firmie Edmund Jankowski przy ul. Zwirzyńskiej 29, z polecenia i na odpowiedzialność interesowanych najczęściej dającym za gotówkę: Pw 3601-28.205

urządzenie 5-pokojowego mieszkania, urządzenie zakładu fryzjerskiego, samochód osobowy, różne części do samochodu, maszynę do szycia, regały, repozytorja, plugi i radia, różne obuwie oraz inne meble etc.

Brunon Trzeciak

zaprzys. publ. taksator i licytator na wojew. Poznański, mieszkanie prywatne ul. Stolarska 2 — Telefon 63-26.

JUGOL

plyn na opalanie się wyrobu apteki
Dra Jana Poratynskiego
Lwów, plac Bernardyński 1.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. — 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10-

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Pokój

z fortepianem wynajmę na dwa miesiące int. panu zaraz. Poczta 11, II, prawo, godz. 1-3. zdw 28 586

1 SPRZEDAŻE

Skład

obuwia z pracownią w Poznaniu blisko Starego Rynku z towarami lub bez, nadający się na każdą branżę na sprzedaż. Oferty Kurjer St. Rynek rw 5 825

Meble

komplety i pojedyncze, największy wybór, najniższe ceny, dogodne warunki spłaty. Marcin Zytkowski Chwaliszewo 5, tel 24-63. Na prowincję dostawa s.a. mochoodem.

Posiadłość

dwa domy, chlew murowane kryte dachówką, słiczny ogród owocowy, 5 mórg ornej ziemi, pełniemi zbiorami, położenie 3 minuty od miasta, Poznańskiem, prywatne za 12 000, spieszenie sprzedam Nowak, Poznań, Górna Włda 50, I. piętro. zdw 28 737-8

Grunta

na Łazarzu, Solaczu, Ratajach w mniejszych i większych parcelach do nabycia wskazuje Jasieński (Łazarz) Łódowa 9. zdw 28 458

Skład

dwupokojowe mieszkanie śródmieście zaraz sprzedam. Oferty Kurjer zdw 28 464

Futerko

kretowe, nowy płaszcz jedwabny sportowy sprzedam. Pensjonat Ratajczaka 40.

Rower

wyścigowy dobrze utrzymany sprzedam. Adres wskazuje Kurjer zdw 28 495

Motocykl

„Sarolea” 3 1/2 km w dobrym stanie gotów do jazdy sprzedam z powodu wojskowości. Adres Władysław Palm, Mosina, ul. Krolejowa 128 c. zdw 28 474

Majątek

335 mórg pszennej buraczanej ziemi 1/2 km. od stacji i miasta. 8 pokoi, sad owocowy, sprzedam z żywym i martwym inwentarzem z pełnym żniwem. Zgłoszenia Klingner, Poznań, Woźna 18, I. ptr.

3.500 mórg

majątek rycki cena 1 500 000, wpłaty 500 000, 420 mórg resztówka ładnie położona, cena 200 000, wpłaty 80 000, 920 mórg pszennej ziemi cena 550 000, wpłaty 300 000, 370 mórg pszennej ziemi, cena 150 tys., wpłaty 75 000 sprzedam Dom Handlowy, Jaskiewicz, Poznań, Fredry 6. Kw 588

Wózek

2 kołowy na resorach do 6 centarów za 75 zł sprzedam. Grochowe Łąki 7, Szukala. zdw 28 540

Z powodu

choroby jest korzystnie na sprzedaż skład szklarsko-obrazniczy i dewocyjno-galanterijny w większym mieście powiatowym. Zgłoszenia „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod 55.260. Pw 3619-55.260

Gospodarstwo

80 mórg buraczanej ziemi budynki dobre, dom, 5 pokoi, 2 morgi ogrodu, inwentarze nadkompletne, stacja, kościół, szkoła w miejscu, cena 60 000, wpłaty 40 000 zł.— Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29. zdw 27 741/2

Singera

bielizniarka, szybkoobieżna, mało używana, korzystnie do nabycia. Oferty Kurjer zdw 28 549

Majątki

kupna okazynie 2 000 mórg blisko Poznania, kolei, cena 1 300 000, wpl. 600 000, 1 100 mórg buraczanej ziemi, dobrej kulturze, inwentarze i kl. 1 000 000, wpl. 500 000, 800 mórg buraczanej ziemi z rak niemiecickich 550 000, 810 mórg pszenno-żytniej ziemi, 450 000, wpl. 150 000, 270 mórg od Niemca 130 000 poleca Cyranik, Poznań, św. Marcin 63. zdw 28 620

Samochód

marki „Chevrolet” w dobrym stanie, landolet sprzedam zaraz za 4 000 zł zasięgnąć informacji między godziną 12—13, telefon 69-55, zdp w 28 502

Rower
damski Neckarsulm sprzedam. Adres wskazuje Kurjer zdw 28 475

Płaszcz nowy

jedwabny, elegancki kolor piaskowy z powodu żaloby tania na sprzedaż. Skarbowa 20, II. piętro, lewo, front. zdw 28 626

Wózek

dziecięcy na sprzedaż. Wroniecka 13, w podwórzu I. zdw 28 654

Skład

kolonialny mieszkaniem 8 000. Małecki, Poznań, Rybaki 20a. zdw 28 663

Pianino

krótkie bardzo dobre, zagraniczne sprzedam zaraz 1 200 zł. Oferty Kurjer zdw 28 675

Wille

7 pokojowa z ogrodem, cała wola w Toruniu okazynie za 25 000, sprzedam Biuro Handlowe, Poznań, Romana Szymańskiego 1. zdw 28 671

Chomęta

angielskie, wyjazdowe sprzedam okazynie. Nowakowski, siodlarz, W. Garbary 51, telef. 52-17. zdw 28 691

Gospodarstwo

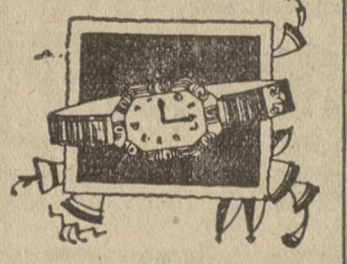
w gminie podmiejskiej, obszar 10 ha, w kulturze położone pierwsze z szeregu z zapewnioną przyszłością, masywne zabudowania, duży sad, ogród warzywny, inwentarze kompl. sprzedam. Nadaje się dla ogrodnika lub kapitalisty. Oferty Kurjer zdw 28 507

Sprzedam

regal i stół składowy. Mylna 24. rw 5 838

Fortepian

na sprzedaż. Baraciszewski, Kanałowa 10 wchód Kolejowa. zdw 28 533

Zegarki

obraczki, brylanty kupuje się zawsze najkorzystniej w szanej fachowej od 20 lat istniejącej firmie Stefan Hubert, Poznań, św. Marcin 45, po stronie Zamku. Pw 3442-27.105

Skład

mieszkaniem, dobra ulica na każdej branżę. Cena 4.500 sprzedam. Oferty Kurjer zdw 28 574

Parcela

57 arów na sprzedaż pod wille lub przemysł. Zgłoszenia Kurjer zdw 28 593

Wózek

dziecięcy korzystnie do sprzedania. Włda, św. Jerzego 1, II, lewo. zdw 28 714

Piesek

szpic biały, tania na sprzedaż. — Kopernika 8, I, lewa. zdw 28 568

Maszynę

do pisania, oraz biurko sprzedam Kutzner, Żydowska 29. rw 5846

Motocykle Rex Akme

najsolidniejsze i najtańsze dogodne spłaty. Koszczyński, Pasaż Kino Apollo. zdw 28 705

Motocykl

Serolea 500 ccm, model 28, używany, lecz w dobrym stanie na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 28 718.

Skład

kolonialny z towarami i urządzeniem na ruchliwej ulicy w Poznaniu, cena 1 400 zł, w tem rok dzierżawa policzona. Rutkowski, Poznań, Grobla 29. zdw 28 388

Pierze

świeże, darte, niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski, ulica Wierzbicice 18. zdw 28 048/49

Fiat 509

4 osob. 4/20 „Peugeot” 6 osobowy 11/35 jak nowy tania sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 28 141

Wózków
dziecięcych wybór. Świątek dziecięcy. Kraszewskiego 11. zdw 25 285

Pianino

koncertowe sprzedam. Półwiejska 11, podwórze lewo, III, prawo. zdw 28 715

Autobusowa tura

dobre zaprowadzona, bez konkurencji, bardzo dobre szosy, miasto 30.000 mieszkańców, powiatowa, gimnazjum i wszelkie szkoły w miejscu, tylko jeden autobus z koncesją za 2 000 zł jest do sprzedania. Okolica bardzo bogata i zdrowa. Spiesznie zgłoszenia przyjmuje Pisarszewski, Krotoszyń, Rynek (cukiernia „Ziemianka”, telefon 35). zdw 28 721

Skład

kolonialny dobrze zaprowadzony przy ruchliwej ulicy przyległe 4 pokoje sprzedam. Adres Kurjer zdw 28 651

Majątek

900 mórg w tem 100 mórg łąk, 12 parku i wody, dwór 15 pokoi, bonitacja 2.60 mk, zabudowania masywne twarde kryte, inwentarze dobre nadkompletne, doskonały obiekt pod parcelację za 550 tys., wpłaty 100 000 reszta na 10 lat spieszenie sprzedam. Baumgartner, Poznań, Plac Sapieżyński 2a. zdw 28 740

Dom

2 morgi ogrodu w Kostrzynie sprzedam za 11 000. Przybylski, Kostrzyn, Kościelna. zdw 28 686

Motocykl

gotowy do jazdy sprzedam 600 zł Obejrzyć 18—20. Kwiatowa 5, II zdw 28 702

Pomidory

16 zł, miód lipcowy, kuracyjny 20 zł wysylam 5 kg koszykach franco zaliczka. S. Wenkert, Zaleszczyki. zdw 28 748

Samochód

Torpedo na dalsze tury 75 H. P. marka Re-were bardzo korzystnie na sprzedaż. Małe Garbary 1, I. piętro, Biskup. Pw 3 523-28.36

Gospodarzu

do dawał stule do paszy prawdziwej Centralni Michałowski. Nie tracisz, tylko się zбогаć. Zadać wszędzie tylko w oryginalnym opakowaniu, nigdy luzno. rw 5 829-30

Platformy

60 ctr. i 80 ctr. nośności korzystnie sprzedam. Dąbrowskiego 32. jw 2195

Tanio

się ubierziesz umeblujesz w Domu Komisyjnym św. Marcin 78a Pw 8929

Antyki

używane. Wielki wybór, Poczta 22. Pw 30 64-55.141

Antyki

wielki wybór. Bracia Pióro, Aleje Marcinkowskiego 28. Kp 614

Plac budowlany

ca. 1 000 mtr. w Gdyni przy głównej ulicy i dworcu z budynkami przynoszonym dzierżawę mies. 400 zł, z powodu wyjazdu za granicę zaraz korzystnie na sprzedaż. ew. do wydzierżawienia. Zgłoszenia pod zdw 27 882 do Kurjera Pozn.

Gospodarstwo

116 mórg dobrej ziemi włącznie 18 mórg łąk, 20 mórg lasu oraz 1 morga stawu zarybnionego i inwentarzem masywnymi budynkami, chlew welbowany, natychmiast do sprzedania i objęcia. Cena 40 000 zł, wpłaty według umowy. Wieleński, Ostrów Wlkp. ul. Szpitalna 29. zdw 28 677

Pierwszorządny

skład cukierków do odstąpienia, potrzeba 15 000 zł Zgłoszenia do Kurjera zdw 28 091

Skład

rzeźniczy, dobrze zaprowadzony, z mieszkaniem, warsztat z elektrycznym urządzeniem, nadający się także na inne przedsiębiorstwo, zaraz do sprzedania. Magdziarek, Poznań św. Wojciech 5 zdw 28 146

Parę

koni roboczych z kompletnym sprzętem sprzedam. Oferty Kurjer zdw 28 174

Meble

na raty po niższych cenach poleca Pluciński, Wodna 7. zdw 28 417

Ford
model 27 zupełnie jak nowy na dobrych oponach, gotów do jazdy przy niskiej wpłacie sprzedam, cena 1 600 zł. Poznań, telefon 21-94. zdw 28 760-1

Skład

kolonialny i warzywa, z mieszkaniem, w mieście powiatowym przy rynku, wojsko gimnazjum i seminarjum nauczycielskie w miejscu, na życzenie 2 morgi ogrodu, stosowne dla ogrodnego, każdego czasu do nabycia, do objęcia potrzeba 3 do 5 tys. złotych. Zgłosz. do Kurjera Poznańskiego zdw 28 408

Dywany

chodniki, linoleum poleca po cenach najniższych Poznański Skład Dywanów, właśc. Piotr Jakubiak ul. Wrocławska 20, przy placu Świętokrzyskim. zdw 26 693

Okazyjnie

wyprzedaje 15 proc. taniej eleganckie garsonki, suknie szlafroczy, jumpy, swetry pulkowerów, kostiumy sportowe, kapielowe „Tricot”, Rom. Szymański 10, III. Pp 3476-55.202

Stary Rynek 78

Antykarij, Księgarnia zakupuje i sprzedaje wymienia i przyjmuje w komis na najkorzystniejszych warunkach książki naukowe, szkolne powieściowe, stare druki, albumy ilustrowane itp. Biblioteki towarzyskie, szkolne itd znajdują u nas największy wybór po cenach najniższych. bpw 330

W Gdyni

barak murowany, w którym znajdują się pracownia stolarska na pięć osób, z przyległym mieszkaniem ruchliwej ulicy do sprzedania. Zgłoszenia do ekspozytury Kurjera Pozn. w Gdyni. nw 2 454

Dom

masywny, 6 pokoi, skład wolny, ogród, dobry punkt miasta, profesjonalny, 15 000, wpłaty 8 000. Wszczępolska Agencja, Poznań, Długa 5. zdw 28 587-8

Meble

we wielkim wyborze za gotówkę i na miesieczne spłaty poleca: Stanikowski, Woźna 12 (Butelska). bpw 347

Obrączki

ślubne segarki najtańszej Matysiak św. Marcin 9. bpw 1159

Ogród

pod budowę 1 000 mtr. kw. (Łazarz) przy kościele, cena 13 zł mtr. kw. Koszńskiego 17a, III, prawo. zdw 28 327

3 maszyny

Singera, 2 damskie, 1 krawiecka okragle czolenka, sprzedam Warszawa Mechaniczny, Kraszewskiego 5. zdw 28 607-8

Dom

piętrowy murowany, kryty dachówka, ze składem, dochód miesięcznie 152 złotych, 2 pokoje, skład wolny, od Poznania 28 km. dogodna komunikacja, cena 16 000 wpłaty 8 000 złotych sprzedam Argus, Piekary 18. zdw 28 595-6

Dom

przy Poznaniu, murowany pod papa, chlew murowany, kryty papa, mały ogród, cena 11 000, wpłaty 5 000 złotych sprzedam Argus, Piekary 18. zdw 28 597-8

Dom

pod Poznaniem murowany pod dachówka, 3 pokoje kuchnia, chlew, 2 i pół morgi ogrodu, cena 10 000, wpłaty 8 000 złotych sprzedam Argus, Poznań, Piekary 18, telefon 3728. zdw 28 599-600

Gospodarstwo

okazyjne 68 mórg ziemia żytnio-kartoflana, dom murowany, nowy 4 pokoje kuchnia, chlew nowy kryty papa, stodoła z drzewa, bez żywego inwentarza, martwy kompletny, ze zbiorami, cena 14 000 wpłaty 9 000 złotych, sprzedam Argus, Poznań, Piekary 18. zdw 28 601-2

Maszynę

do szycia okragle czolenko, maszynę do pisania tania sprzedam. Poznańska 38, III, lewo. zdw 28 647-8

Gospodarstwo

25 mórg pszennej ziemi, budynki w dobrym stanie, inwentarze kompletne przy Poznaniu, prywatne, cena 17 000, wpłaty 8 000 reszta za 12 lat, sprzedam „Krakus”, Poczta 20. zdw 28 636-7

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuje
1-2 pokoi z kuchnią. Oferty podaniem warunków Kurjer zdw 28 137

Mieszkanie
4-6 pokoi w Poznaniu lub okolicy poszukuje. czynsz zapła. c. zgóry. Informacje udzieli Blum. Aleje Marcinkowskiego 27. zdw 27 775

Pożyczę
kilka tysięcy złotych gospodarzowi za odstąpienie 2-3 pokojowego mieszkania. Oferty Kurjer zdw 28 616

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
mieszkanie 1 pokojowe bez portierstwa, na większe z portierstwem. Adres wskaże Kurjer zdw 28 520

Zamienie
skład kolonialny z dużym pokojem i towarem na 2 pokoje kuchnie lub pokój kuchnie, za dopłatą. Nadaje się także na fryzjerski. Oferty Kurjer zdw 28 756

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
umeblowany z światłem elektrycznym lepszym do wynajęcia. Pościel i bielizna pożądana. Śniadeczek 18 drugie piętro. lewo. zdw 95 950

Pokój
na 2 osoby duży, słoneczny, wynajme od 15. 7. Mickiewicza 7. III. lewo. zdw 26 295

Pokój
frontowy, ładnie umeblowany, inteligentnemu panu wynajme. — Długa 3, II., prawo. zdw 28 421

3-4 pokojowe
2 slične mieszkania z ogrodem przy dworcu natychmiast do wynajęcia. Bczyk, Steszew, Słusarska 1. Pw 3 598-28,202

Pokój
dobrze umeblowany elektryczność 15 lipca do wynajęcia panu, ul. Gwarna 8, III. lewo. zdw 27 062

2
pokoje do wynajęcia, balkon. telefon. Matejki 53, III. prawo. zdw 27 935

Pokoje
eleg. umeblowane do wynajęcia. Ceny normalne. Wały Wazów 15 I. piętro. zdw 26 958

Pokój
duży wynajme zaraz. Dąbrowskiego 5, III. Renc. rw 5805

Pokój
do wynajęcia. Wierzbicice 31a, parter, prawo. zdw 28 457

Pokój
umeblowany dla 2 panów zaraz. Piotra Wawrzyniaka 32, II. prawo. zdw 28 46

Pokój
umeblowany przyjeźdnym lub na stałe wynajme. Wielkie Garbary 18, wejście z ul. Woźnej, II. prawo. zdw 28 501

Pokój
umeblowany na dwie osoby do wynajęcia. Bartz, Wszystkich Świętych 3. rw 5 839

Pokój
umeblowany dla 2 panów lub pań do wynajęcia. Ogrodowa 19, parter, lewo. zdw 28 534

Pokój
umeblowany wynajme zaraz. Pl. Nowomiejski 5, III. wchód, III. ptr., prawo. zdw 28 535

Przyjmę
panów na stancje. Czabański, Dominikańska 1. zdw 28 541

Ładny
pokój dla pana, pani w pobliżu (Boiska Sokoła) od 1 sierpnia do wynajęcia. cena 50 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 28 539

Pokój
zaraz do wynajęcia. św. Wojciech 21, I. prawo. zdw 28 542

Pokój
czysty, spokojny wynajme zaraz. Krasńskiego 13, parter, lewo, (przy moście Teatralnym). zdw 28 548

Pokój
bardzo elegancki dla panów bez pościeli zaraz. drugi mniejszy od 1. 8. do oddania. Niegolewskich 10, I. ptr. lewo. zdw 28 790

Zł 25,—
pokój dla inteligentnej osoby, pokój dla 2 inteligentnych osób za 25 zł zaraz. Wierzbicice 31, front, 4 p. prawo. zdw 28 566

Przyjmę
pana na pokój. M. Potocka, Klasztorna 4. rw 5 842

Przyjmę
na stancje. Klasztorna 4. Pozińska rw 5843

Pokój
wspólny. Patr. Jackowskiego 29. III. prawo. zdw 28 701

2 pokoje
eleganckie mekisy i sypialny, elektryczność, niekrepujące śródmieście oddam. Skarbowska 20, III. lewo. zdw 28 699

Pokój
skromnie umeblowany u samotnej pani tania do wynajęcia. Piątno w domu. Bartkiewicz, ul. Prusa 19, parter, II., wejście. zdw 28 712

Pokój
umeblowany na stałe lub wyjątkowo wynajme. Matejki 5, III. prawo, front. zdw 28 723

Pokój
umeblowany z elektrycznością — wynajme. Kantaka 2, II. piętro, prawo. zdw 28 727

Śniadeczek 23
I. lewo jednej lub dwu osobom pokój słoneczny wydzierżawie. zdw 28 736

Pokój
balkon 1-2 osobom zaraz tania. Kaczmarek, Grochowe Łąki 3, I. zdw 28 746

Elegancki
pokój frontowy inteligentnemu panu na stałe. Półwiejska 1, II. lewo, wejście z ul. Strzeleckiej. zdw 28 673

Umeblowany
pokój dla 2 osób lub małżeństwu. Łakowa 9, III. lewo. zdw 28 669

Pokój
balkonowy zaraz wolny. Podolska, Stary Rynek 58, III. zdw 28 677

„Informator“
poleca pokoje umeblowane od 30 złotych miesięcznie. Dla przyjeźdnych złotych 3-5 dziennie. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo) telefon 58-17. zdw 28 679

Pokoik
przejęciowy na 1 osobę lub małżeństwu bezdzietnemu wynajme. Kozia 23, I. zdw 28 681

Pokój
dwom panom zaraz Klasztorna 9, I. lewo. zdw 28 567

Pokój
umeblowany wynajme. Przemysłowa 41, dom ogrodowy II. prawo. zdw 28 635

Pokój
wolny dla 2 panów. Jeszke, św. Marcin 56, front. zdw 28 564

Pokój
wspólny utrzymaniem młodzież handlowo - przemysłowej. Wrocławska 13, IV. prawo, front. zdw 28 628

12 SZUKA POKOJU

Poszukuje
próżnego pokoju z używaniem kuchni. Oferty Kurjer St. Rynek rw 5 836-7

Miejsca wycieczkowe, kąpielowe, uzdrowiska, hotele, dwory, restauracje, przedsiębiorstwa rolnicze, przemysłowe i handlowe, instytucje samorządowe — popierają ruch turystyczny w własnym interesie przez wydawanie ładnych pocztówek, gdyż jest to najwymowniejsza i najtańsza reklama, którą goście opłacają. Oddział nasz wykonuje z fotografii piękne pocztówki w rotograturze po umiarkowanej cenie. Zlecenia uprasza Drukarnia Polska Sp. Akc. w Poznaniu, św. Marcina 70. Wzory i ceny odwrotną pocztą.

2 pokoje
przy ulicy Półwiejskiej na 1 ptr. ulicy razem lub osobno wynajme. Zgłoszenia Kurjer zdw 28 745

Pokój
obiadami wynajme. Strzelecka 5, I. lewo. zdw 28 742

Mały pokój
solidnemu panu wynajme. pościel pożądana. Wolnica 3, parter, lewo. zdw 28 754

2 umeblowane
pokoje dla panów lub małżeństwa zaraz lub 1 do wynajęcia Warchlewski, Przecznicza 2. zdw 28 759

Pokój
wynajme. Jeżycka 45, III. prawo zdw 28 769

Pokój
słoneczny, frontowy, fortepian. W. Garbary 18, II. Noskiewicz. zdw 28 768

Przyjmę
pana na elegancko umeblowany pokój. Skarbowska 15, wprost II. piętro. zdw 28 547

Pokój
wspólny. Wielkie Garbary 18, III. zdw 28 545

W centrum
pokój 1-2 osobom zaraz z utrzymaniem lub bez. Murna 3, I. prawo. zdw 28 538

Korzystnie
eleganckie pokoje. Matejki 1, III zdw 28 550

Pokój
słoneczny wynajme. Gardzielewskiego, Plac Nowomiejski, 5, III., dom ogrodowy, II. lewo. zdw 28 554

Pokój
frontowy, umeblowany dla pana zaraz do wynajęcia. Ul. Szewska nr. 9, II., Górna. zdw 28 559

Wynajme
pokój, wchód z klatki schodowej. Ciesielski, św. Marcin 64. zdw 28 560

Pokój
umeblowany, frontowy, samotnemu panu zaraz wynajme. Wrocławska 16, II. zdw 28 629

Pokój
umeblowany dla 1-2 pań oddam. Słowackiego 34, I. lewo. zdw 28 660

Małżeństwu
wynajme pokój używanie kuchni. Fragut, Kozia 21. zdw 28 657

Zielona
7 I. podwórce, pokoik przechodni panu. zdw 28 655

Wynajme
pokój. Golebia 4, I. zdw 28 651

Pokój
1-2 osób do wynajęcia. św. Marcin 5, III. prawo. zdw 28 638

Pokój
frontowy do wynajęcia. Patr. Jackowskiego 29, II. lewo. zdw 28 694

2 pokoje
dobrze umeblowane wynajme. Słowackiego 35, II. prawo. zdw 28 693

Na
stancje przyjmę dwóch panów zaraz albo 1. 8. Słowackiego 62, III. p. lewo. zdw 28 692

Pokój
umeblowany balkonowy, światło elektryczne wynajme. Szyperka 3, II. piętro. lewo. zdw 28 515

Pokój
dla pani. Młyńska 12, III. piętro, lewo. zdw 28 529

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Kempendorff, Piekary 18, dom tył, parter. zdw 28 611

Pokój
umeblowany z utrzymaniem dla szkolnych dzieci. Ul. Czesława 11 III. lewo. zdw 28 561

Wspólny
pokój dla pani. Kozia 15, III. lewo. Warchyżyski. zdw 28 594

Pokój
umeblowany wspólny panu wynajme zaraz. Wszystkich Świętych 6, II. lewo. zdw 28 585

Pokój
wynajme. Rzeczypospolitej 2, Chudzińska. zdw 28 584

Ładny
pokój, fortepianem wynajme. Ogrodowa 4, parter, lewo. zdw 28 610

Pokój
wspólny wynajme panu. Różana 21, III. prawo. zdw 28 603

Wynajme
elegancki pokój blisko wystawy. Skryta 1, I. prawo. zdw 28 614

Pokój
na 2 osoby zaraz. Staszica 25, II. lewo. zdw 28 609

Pokój
umeblowany do wynajęcia z utrzymaniem bez. 27 Grudnia 5, II. prost. zdw 28 615

Dla 1-2 panów
pokój umeblowany blisko dworca, poczty i wystawy, zaraz wolny. Gąsiorowskich 10, II. ptr. na lewo. zdw 28 582

Młodszy
inteligentnego handlowca poszukuje na wspólny pokój. Plac Świętokrzyski 3, III. prawo. zdw 28 590

Małżeństwo
szuka pokoju częściowo umeblowanego w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 28 407

Poszukuje
skromnie umeblowanego pokoiku ewtl. z obiadami. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 28 555

Inteligentne
małżeństwu jednemu dzieckiem. poszukuje zaraz 1-2 pokoi umebl. z używaniem kuchni. Zgłoszenia Kurjer zdw 28 645

Poszukujemy
umeblowanych pokoi dla stałych i przyjeźdnych. „Informator“ Ratajczaka 15. zdw 28 678

1. LSI ALE

Poszukiwana
hala fabryczna w Poznaniu około 200 mtr. natychmiast. Warunki do Kurjera Poznańskiego, św. Marcina 70, pod nr 2407

Lokale
Stary Rynek parter, piwnica i pierwsze piętro na mniejsze hurtownie wydzierżawi Przewodnik, św. Marcin 30. zdw 27 07

Zamienie
skład na inne ubikacje (suterenowe). Oferty do Kurjera jw 2210

Lokal
obszerny sześć ubikacji, pierwsze piętro, najlepsze centrum za dzierżawę oddam. Oferty Kurjer zdw 28 576

Okazja
oddam 3 frontowe pokoje w Lesznie przy Rynku I. piętro na skład hurtowy lub biura. Zgłoszenia piśmienne A. Dzikowski, Leszno, Rynek 6. zdw 28 719

Lokale handlowe
(4 ubikacje, powierzchnia ca 75 kw) odnowione, nadające się na biura, składnice lub tp. na wysokości I. piętra oficyny, z suchą ładną piwnicą lub bez, (powierzchnia ca 85 kw.) w okolicy ul. Gwarnej zaraz lub później za czynszem miesięcznym bez odstępnego, wprost od właściciela do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 28 713

14 DZIERŻAWY

Piwnica
widna ca. 70 metrów kw. zaraz do wynajęcia na ciche rzemiosło. Słowackiego 38, rano do 10 lub od 1 do 4. Pw 3618-55,259

Skład
nadający się na każdą branżę zaraz do wydzierżawienia. Informacji udzieli A. Tomaszewska, Czerniejewo, Rynek 66. zdw 28 528

Piekarnia
w pełnym biegu w mieście powiatowym natychmiast tania do wydzierżawienia. Zgłoszenia — Franciszek Waniorek, Rawicz. zdw 28 722

Dzierżawa
Wydzierżawie zaraz auto-dorożkę na dogodnych warunkach. Wiadomość telefon 63-49. nw 2132

Szukam
dzierżawy warsztatu w małym mieście lub większej wsi kościelnej nadającego się na kuźnię lub warsztat ślusarski. Zgłoszenia proszę skierować pod adresem Franciszek Ludwiczak, Poznań, Przemysłowa 28. zdw 28 522-3

Wydzierżawie
plac w Górczynie, nadający się na skład węgla. Oferty Kurjer zdw 28 829

Ubikacji
ewtl. piwnicy widnej, suchej poszukuje zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 27 440

Dzierżawy
1.500 mórg od właściciela. objęcie 200.000. 570 mórg właściciela. objęcie 90.000. 420 mórg właściciela. objęcie 70.000. 94 morgi. objęcie 7.000. 280 mórg. objęcie 20.000. 125 morgi. objęcie 18.000. 115 mórg objęcie 13.000. Dom Handlowy, Jaskiewicz, Poznań, Fredry 6. Kw 618

15 LETNICKA

Rabka Zdrój
willa pensjonat „Sienkiewiczówka“ poleca pokoje słoneczne z całodziennym utrzymaniem, ceny od 10.— zł. dziennie. Kuchnia wyborowa, na żądanie dietetyczna. Zgłoszenia pensjonat „Sienkiewiczówka“. Rabka zdp 28 506

Jaszczurówka-Zakopane
„Willa Tatrzaska“ nowowbudowany bardzo ładnie położony, pierwszorzędnym pensjonat, ceny 12,50—14,50. Prospekty na żądanie nw 2 392

Hel
Pensjonat „Leonidas“ 30 pokoi położony nad samym morzem własna plaża, kuchnia najlepsza, fachowa obsługa, wielkie oszklone werandy z widokiem na morze wszelkie wygody. Ceny umiarkowane. Zgłoszenia tylko na Hel. Maksymilian Stürmer właściciel. Pw 3 492-27,151

Wynajme
pokoje z utrzymaniem na 2-3 osoby. Obiekt dobry Cena przystępna. Blisko Poznania Promienko, poczta Biskupice, Ziemb. zdw 27 711

Puszczykowo
2 pokoje kuchnie wynajme na lato. Informacje Grunwaldzka 22a, Snarska. zdw 28 680

Puszczykowo
willa Ostoja poleca pokoje z utrzymaniem po cenach przystępnych Zgłoszenia Stow. św. Zyty, Poznań, Wodna 8, lub wprost w Puszczykowie. zdw 28 711

Zakopane - Bystre
Pokoje na sezon letowy poleca willa „Anka“. dw 1220

Krynica
Pensjonat katolicki „Eni“ poleca piękne pokoje z pościelą i wykwintnym utrzymaniem od 10 zł. Urzędnikom ulgi. Kapitanowa Jedyńakiewicz. dw 1221

Krynica
willa „Dąbrówka“, malownicze miejsce ulicy Pułaskiego, oświetlenie elektryczne, pokoje od 4,50 zł, zyczącym utrzymanie częściowe lub całodziennie 4,50 zł. zdw 28 749

Obelge
rzucaną na pana J. Kempirskiego, odwołują i przepaszam, Teofila Wojciekiewicz, Górna Włda 78. zdw 28 665

Halszka
Dziękuję za pocztówkę. Steskniłem się za Toba. Pisz obszerny list. Kiedy przyjeżdżasz. Ada. zdw 28 709

16 OSOBIŚCIE

Unieważniam
skradzione papiery wojskowe, wystawione przez P. K. U. Poznań, miasto na nazwisko Jan Rutowski urodzony 6. 1. 01. zdw 28 069

Unieważniam
skradzioną legitymację na nazwisko chor. emeryt. Władysław Wołtaszewski, zamieszkały w Poznaniu, ul. Marsz. Focha 87. zdw 28 050

Dnia
10. 7. zgubiłem koleżowy dowód tożsamości. Ostrzegam, by na me nazwisko nie udzielano nikomu kredytu. Szaroleta Jakób, Poznań, Staroleka, ul. Bystra nr. 2. zdw 28 489

Zgubiłem
portfel, książeczke wojskowa, świadectwem czeladniczym i papiery odmowlowania na nazwisko Jan Gzyl, proszę o zwrot. Chwałiszewo 58. zdw 28 766

Wczoraj
w południe zostawiłem w kawiarni p. Fitznera, Stary Rynek torebkę swoją. Znalazcę takowej proszę o zwrot papierów które są dla mnie bardzo ważne, pieniądze może znalazca zatrzymać. M. Kwintkiewiczówna, św. Wojciech 29. zdw 28 690

Zagubioną
legitymację urzędową nr. 8579 na nazwisko Michał Gnabasiak unieważniam. zdw 28 720

Zginał
piesek biały, (szpic) półroczny. Proszę odprowadzić za wynagrodzeniem Grodzka 11 (za Działkowskimi) Tymieniecki. zdw 28 704

2 ROZMAITE

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tania firma F. Tarkowska, plac Wolności 11 (poził filarmii). Pw 1726-052,96

Robótki ręczne
monogramy rysuje. Jankowska, Stary Rynek 48, II. bpw 369

Fryzjerna
dla pań i panów w hotelu „Polonia“ otwarta od 7—22. Także w niedziele i święta. bpw 358

Administracji
domów poszukuje kupiec. Zgłoszenia Kurjer zdw 28 677

Rutynowany - bilansista
zaprowadza i reguluje książkowość, zestawia bilanse. Zgłoszenia Kurjer zdw 28 076

Koldry
przyjmuje w pracę. Smoczyńska Kwiatowa 8. bpw 388

Zakład kąpielowy
ul. Woźna 18 przy Starym Rynku poleca kąpiele parowe, wanny i wszelkie inne rodzaje. zdw 22 902

Chłopca
3 miesięcznego oddam na własne. J. Chojnacki, Zgłoszenia ul. Dąbrowskiego 57, IV. ptr. jw 2201

Przy najniższych
cenach kupuje się najpiękniejsze obrazy tylko we firmie Witold Lewowski, Wrocławska 36. Specjalność oprawa obrazów. Kw 606-7

Kursy stenografji
pisania na maszynie. Kantaka 1, II. piętro. bpw 381-2

Biuro procesowe
Podgórna 7, I. piętro. załatwia wszelkie sprawy, przepisywanie na maszynie, tłumaczenie, szybko tania, porady prawne darmo. zdw 28 577-8

Z koncesją
w ręku do detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych, przystąpienia w walidacji wojenny z armii polskiej, jako cichy wspólnik do restauracji. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 27 246

Oddam
dziecko na własne. Zdrowy, ładny chłopczyk Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 28 479

Prośba
Kto dopomoże osobie w krytycznym położeniu i weźmie dziecko na własne. Zgłoszenia Kurjer zdw 28 478

Dziecko
chłopczyka 2 miesięcznego, zdrowego, ładnego oddam na własne. Adres wskaże Kurjer zdw 28 469

Telefon 15-60
Posłańcy Miejscy, wykonują następujące zlecenia jak: ekspedycja listów, paczek i bagażów. Electroluxem odkurzania, maszyną ścierania ścian i sufit

Kawaler
sprzedawczy skład kolonialny od-
da towar, przystąpi jako współ-
nik. Pożądany pokój - dwa. -
Oferty Kurjer zdw 28 355

Czuje
się osamotnioną pragnęłabym po-
znać kogoś, kto będąc w tym
położeniu. Cel matrymonjalny.
Oferty Kurjer zdw 28 459

Która
sympatyczna i mająca pani po-
sługiwająca inteligentnego kawalera
lat 32, zdrowego i bez nałogów,
mającego wszelkie zalety na do-
brę stronę. Panię z prowin-
cją pierwszeństwa. Interwencja
rodziców mile widziana. Anoni-
my w kosz. Oferty Kurjer
zdw 28 490

Sierota
lat 26, inteligentna z całkowitą
wyprawą, szuka męża, pana inte-
ligentnego na poważnym stano-
wisku. Oferty Kurjer
zdw 28 033

Warszawianka
szatynka, przystojna, inteligent-
na, wykształcona, na stanowisku
równoznacznym radcy ministerial-
nego, z braku znajomości, pragnie
nawiązać korespondencję z odpo-
wiednim panem w celu matry-
monjalnym. Listy kierować Po-
znań, Ogrodowa 11, m. 26, IV,
wejście. Oferty Kurjer
zdw 28 524

Przystojna
sympatyczna księżka, posiadają-
ca w centrum Poznania ładne
3 pokoje mieszkanie i gotówkę,
nawiąże korespondencję z panem
lat 30-40, w celu matrymonjal-
nym. Anonimy bezcelowe. Oferty
Kurjer zdw 28 525

25 MUZYKA

Fortepianu
poszukuje do restauracji za wy-
nagrodzeniem miesiecznym. Oferty
Kurjer zdw 28 456

Trio
ewentualnie kwartet koncertowo-
jazzbandowy z bogatym repert-
warem, dobrze się prezentujący
zaraz wolny. Zgłoszenia do Kur-
jera pod zdw 28 764

Dziewczyna
poszukuje posady zaraz. Oferty
Kurjer zdw 28 634

Cieśla
który wykonuje wszelkie roboty
zakres ciesielskich wchodzące.
Adres wskaże Kurjer zdw 28 632

Niania
posiadająca dobre świadectwa
poszukuje posady. Łaskawe oferty
Kurjer zdw 28 730

Szofer
z roczną praktyką szuka posady
zaraz. Oferty Kurjer zdw 28 739

Pani
inteligentna, pracowita, wykształ-
cona, muzykalna przyjmie jakie-
kolwiek zajęcie, chętnie pra-
cowałałaby również społecznie. Of-
erty Kurjer zdw 28 703

Wdowa
w krytycznym położeniu szuka
jakiegokolwiek posady, najchętniej
w składzie kolonialnym u samot-
nej osoby. Zgłoszenia Kurjer
zdw 28 747

Młodsza
osoba poszukuje posady praczki,
także w zakładach. Oferty Kur-
jer zdw 28 750

Posługaczka
poszukuje posługi na przed po-
łudnie. Zgłoszenia Kurjer
zdw 28 755

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych

Ogrodnik
kawaler, wszechstronnie obezna-
ny w swym zawodzie, poszukuje
zaraz stałej posady na majątku
lub przedsiębiorstwie handlowym.
Oferty Kurjer zdw 28 100

Pani
inteligentna młoda z lepszej ro-
dliny, sierota, nawskroś ucciwa,
z dobrymi świadectwami poszu-
kuje posady, gospodyni lub wy-
ręczycielki pani. Łaskawe oferty
do Kurjera Poznańskiego
zdp 28 482

Drogerzysta
5 letnia praktyka i doświadczenie
referencjami poszukuje posady zaraz
Oferty Kurjer zdw 28 092

Rutynowany - bilansista
poszukuje samodzielnego stanowi-
ska. Zgłoszenia Kurjer
zdw 28 075

Szofer
kował, trzeźwy i sumienny, po-
szukuje posady. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 28 046

Książkowy
bilansista poszukuje posady, u-
stawiła bilanse, rewaluacje książki.
Oferty Kurjer zdw 28 029

Inteligentna
osoba poszukuje posady kasjerki
lub innej. Łaskawe zgłoszenia
zdw 28 107

Na wsi
szukam zajęcia do dzieci, znam
szkiele i gospodarstwo domowe.
Łaskawe spoższe zgłoszenia u-
praszam do Kurjera zdw 27 899

Biegła
maszynistka poszukuje praktyki
biurowej. Oferty Kurjer
zdw 28 141

Panienska
lat 17 poszukuje posady do dzie-
ci Józwiakówna. Mogilno Kla-
sztorza 12. zdw 28 342

Poszukuje
jakiegokolwiek posady jako maga-
zynier lub woźny, za wypożycze-
niami 2 000 złotych. Oferty Kur-
jer zdw 28 403

Młynarz
młodszy, kawaler, poszukuje po-
sady w małym lub większym mly-
nie zaraz lub później. Antoni
Golik, Nowina, poczta Lubasz.
zdw 27 952

Panienska
z językiem polskim i niemieckim
poszukuje posady do biura. -
Oferty Kurjer zdw 27 769

Maszynistka
z 6 letnią praktyką w biurach
długoletnią poszukuje posady 1 8
Łaskawe oferty Kurjer
rw 5 763

Młoda
bufetowa poszukuje zaraz posady.
Zgłoszenia Kurjer St. Rynek
rw 5 826

Strycharz
żonaty, lat 25 szuka jakiegokol-
wiek stałej posady, może w Po-
znanu. Złotej kaucji 100-200 zł.
Oferty Kurjer zdw 28 471/2

Ekspedjentka
bardzo dzielna w swoim zawodzie
poszukuje posady od 1. 8. do cu-
kierni, restauracji lub winiarni.
Oferty Kurjer zdw 28 496

Szofer
ślusarz trzeźwy z prawem jazdy
polskiem, francuskim szuka po-
sady najchętniej prywatnej. -
Oferty Kurjer zdw 28 483

Inteligentna
panienka ze znajomością steno-
grafii i pisaniem maszyny poszu-
kuje posady, najchętniej na wy-
jazd. Oferty do Kurjera
zdw 28 473

Śluzący
żonaty z pierwszorzędnymi świa-
dectwami poszukuje posady od 1
października. Zgłoszenia Kurjer
zdw 28 470

Młynarz
lat 24, kawaler poszukuje posady
w mniejszym lub większym mly-
nie, możliwie samodzielnie. Oferty
Kurjer zdw 28 498

Panienska
inteligentna z praktyką poszuku-
je posady kasjerki lub kontroler-
ki w kawiarni. Zgłoszenia Kur-
jer zdw 28 497

Kawaler
lat 36, em. podoficer W. P., ener-
giczny, inteligentny, dobry strze-
lec, jeździec, były pisarz gospod.,
poszukuje posady na wsi, jako
pomocnik gospod., strzelec, gajo-
wy i t. p., na warunkach skrom-
nych. Poznań, Jeżycka 35, u pa-
ni Migoś, dla K. U. wzd 28 537

Dziewczyna
poszukuje posady do wszelkich
prac domowych do dorosłych os-
ób. Łaskawe zgłoszenia Kurjer
jw 2197

Kucharka
z dobrym gotowaniem poszukuje
posady zaraz lub później. Oferty
Kurjer zdw 28 553

Osoba
zaufana, sumienna, przyjmie po-
sade do niemowlęcia na wyjazd
w zupełności może zastąpić pie-
legniarkę bez szycia, długoletnia
praktyka, dobre świadectwa. -
Oferty Kurjer zdw 28 551

Maszynistka
początkująca szuka posady. Zgł.
Kurjer zdw 28 569

Panna
lat 29, zna zwykłą kuchnię, gos-
podarstwo domowe, krawieczy-
znę, poszukuje posady zaraz lub
1. 8. Oferty Kurjer zdw 28 641

Posługaczka
dobrymi świadectwami poszuku-
je posługi. Zgłoszenia Kurjer
zdw 28 652

Posługaczka
poszukuje posługi w śródmieściu
na po południe. Zgłoszenia Kur-
jer zdw 28 651

Posługaczka
poszukuje posługi od rana do 4
po poł. Oferty Kurjer zdw 28 649

Młoda
panienka lat 21 szuka posady do
piekarni jako ekspedjentka lub
bufetowa. Zgłoszenia św. Woj-
ciech 26. Pogodziński skład.
zdw 28 661

Szofer
mechanik trzeźwy, sumienny z
kilkuletnią praktyką, obeznany z
różnymi typami maszyn, poszu-
kuje posady. Łaskawe oferty Kur-
jer zdw 28 670

Poszukuje
posady jako kucharka przycho-
dzą. Oferty Kurjer zdw 28 668

Poszukuje
posługi po poł. od 12 godz. lub
jakiegokolwiek zajęcia. Oferty
Kurjer zdw 28 667

Kto
udzieli jakiegokolwiek bądź, moż-
liwie stałej posady ewentl. podró-
żującego na prowizję, meczynie
z kupiectwa, młodemu i samotne-
mu z bezaganna przeszłością.
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
rw 5 835

Posługaczka
szuka posługi na po południu. O-
ferty Kurjer zdw 28 511

COLOSSEUM, św. Marcin 65
Miłość czy Pieniądże
czyli
SERCE KOBIETY
Dramat sensacyjno-erotyczny. - W roli głównej
FLORENCE VIDOR i GARY COOPER.
Pw 3221-29.10

Bufetowa
z dobrymi świadectwami szuka
posady, miejscowość obojętna.
Oferty Kurjer zdw 28 666

Posługaczka
ucziwa poszukuje miejsca. Zgło-
szenia filia Kurjera Marszałka
Focha 36. zdw 28 605

Kuchmistrz
kawaler z długoletnią praktyką
poszukuje posady od 1. 8. Zgło-
szenia Kurjer zdw 28 510

Stenotypistka
polsko-niemiecka poszukuje po-
sady od 15. 8. rb. z jednorazowym
urzędowaniem. Oferty Kurjer
zdw 28 180

Niania
posiada dobre świadectwa szuka
posady do dzieci. Oferty Kurjer
zdw 28 108

Dziewczyna
poszukuje posługi przed ob-
łudniem lub popołudniu. Oferty
Kurjer zdw 28 096

Młody
ekspedjent z branży spożywczej,
z szkoła handlowa, władający
językiem polskim i niemieckim
poszukuje posady od zaraz. Mie-
scowość obojętna. Łaskawe of-
erty Kurjer zdw 28 103

Szofer
kawaler, lat 27, z dobrymi świa-
dectwami, trzeźwy, pracowity,
narazie jeździ na taksówce zmie-
nił posadę, najchętniej na pry-
watną. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 28 094

Krawcowa
siła pierwszorzędną przyjmie do-
sade jako kierowniczką lub dy-
rektorką magazynu. Zgłoszenia
do Kurjera pod nw 2414

Zdolny
inżynier chemik niemieckiej poli-
techniki poszukuje posady w
przemysle. Oferty Kurjer
zdw 25 895

Techniczka - dentystka
z długoletnią praktyką, dobrymi
świadectwami, poszukuje posady.
Zgłoszenia Kurjer zdw 28 879

Panienska
przyjmie posadę elewki, celem
wyczerpania się gotowania. Naj-
chętniej we dworze. Miejscowość
obojętna. Zgłoszenia skierować
Maria Napierałówna, Szamotuły,
Poznańska 6. zdw 27 180

Ekspedjentka
młodsza, branży artykułów me-
skich, poszukuje posady od 1. 8.
29 w teje lub innej branży -
Oferty Kurjer zdw 28 054

Biuralistka
piecioletnią praktyką obeznana
z wszelkimi pracami biurowymi
piszaca na maszynie, z dobrymi
świadectwami poszukuje posady
zaraz lub później. Związana z
powodu likwidacji zakładu. -
Oferty Kurjer zdw 27 390

Szuka
posady jako inkasent, pomocnik
biurowy, woźny lub magazynier,
kaucja 3.000 zł w poważnym
przedsiębiorstwie. Oferty Kurjer
zdw 28 162

Posługaczka
poszukuje miejsca. Oferty Kur-
jer zdw 28 454-5

Posada szofera
możliwie wyczerpany ślusarz-me-
chanik zaraz do objęcia na nowy
wóz. Telefoniczne zgłoszenia
przyjmuje Wolsztyń, telefon 23
zdw 28 061

Oddamy
każdemu dobre pewna ex-
stencje bez wszelkiego ryzyka -
Zgłoszenia pisemnie przyjmują
za załączeniem znaczka Em-Ka-
Werk Myslowiec G 51
Pw 6058-71 439

Majster stolarski
z świadectwem mistrzowskim
potrzebny zaraz do stolarni (20
pracowników) Wymagana znajo-
mość stolarstwa budowlanego i
wyrobu mebli Feliks Cichoń -
Siemianowice Bytomska 25 (Gór-
ny Śląsk). zdw 27 691/2

Monterów
3 pierwszorzędnych na general-
ny remont samochodów mogą się
zgłosić zaraz. Hempowicz-Auto-
mobile. Patrona Jackowskiego 49.
Tel. 65-15. bpw 376 a

Biegła
panna, na duże sztuki potrzebna
zaraz. Reczne dziurki pożądane.
K. Bartkowiak, ul. Św. Marji
Magdaleny 1. zdw 28 728

Posługaczka
szuka posługi na po południu. O-
ferty Kurjer zdw 28 511

COLOSSEUM, św. Marcin 65
Miłość czy Pieniądże
czyli
SERCE KOBIETY
Dramat sensacyjno-erotyczny. - W roli głównej
FLORENCE VIDOR i GARY COOPER.
Pw 3221-29.10

Poważne
przedsiębiorstwo maszyn rolni-
czych w Poznaniu poszukuje za-
raz dzielnego, samodzielnego
książkowego, najchętniej żona-
tego z kaucją do 2.000 zł ewtl.
gwarancja. Zgłoszenia Kurjer
zdw 28 731

Werkmistrz
egz. mistrz spec. narzędziarz,
pilny, sumienny do wyrobów ar-
tykułowy żel. mas. na stałą po-
sade potrzebny. Zgłoszenia pod -
"Werkmistrz" do Biura Ogłoszeń
Iro. Bydgoszcz. nw 2459

Panienska
piszaca biegle na maszynie ze
znajomością prac biurowych o-
pale możliwości z branży mat. opa-
lowych i budowlanych potrzebna
Zgłoszenia do "Par" A. Jędrzej-
cinkowskiego 11, pod 28.96
Pw 3561-28.96

Poszukuje
od 1 sierpnia do apteki w Gnie-
źnie asystenta i elewa maturzy-
sty, najchętniej z praktyką pół-
roczną. Gantkowski, właściciel
apteki. nw 2524

Kowal
potrzebny. Suwalski, M. Focha
nr. 72. zdw 28 573

Śluzący
do wszystkiego z gotowaniem po-
trebna zaraz. W. Garbary 5,
wysoki parter, lewo. zdw 28 732

Księgowy - bilansista
lub księgowy z dobrymi polece-
niami może się zgłosić natych-
miast. Fabryka skór w Mochali,
poczta Lisów, k. Lublińca.
zdw 28 401

Magistra farmacji
asystenta lub asystentki poszu-
kuje zaraz lub od 1. 8. na stałą
posadę. Zgłoszenia z referen-
cjami i warunkami do Kurjera
Poznańskiego dw 1211

Ekspedjentki
o ile możliwości z branży konfekcji
damskiej, z długoletnią praktyką
poszukuje od 1 września lub
wcześniej, M. Malinowski fabryka
konfekcji damskiej, Poznań
Stary Rynek 57. zdw 27 827

Na P. W. K.
mogą się natychmiast kilkadzie-
siąt pilnych osób przy gwaran-
towanym zarobku dziennym 25
zł. usamodzielnic Rzyska nima.
Praca piśmienna, domowa. Tylko
za nadesłaniem zł 5 wysłamy in-
strukcje z materiałem. Fir...a
"Carbon", Gdynia. zdw 28 0...

Pomocnika handl.
możliwie z branży ceramicznej,
znającego księgowość, pisanie
na maszynie i inne prace biu-
rowe zaraz lub 1. 8. poszukuje
poważna firma. Piśmienne zgło-
szenia z odpisami świadectw i
podaniem wynagrodzenia skiero-
wać do eksp. Kurjera Poznań-
skiego zdw 28 707

Czeladnik młynarski
młodszy, dzielny, potrzebny nat-
ychmiast. Młyn motorowy P.
Scholz, Dobrzyca, pow. krot-
szyński. Odpis świadectw i pre-
tensje w języku niemieckim.
zdw 28 717

Uczennice
do haftu mogą się zgłosić do Ore-
downika zdw 28 613

Pomocnik
krawiecki może się zaraz zgłosić
Pobiedziska, Gnieźnieńska 4, E
Bartkowiak. zdw 28 698

Dziewczyna
do posługi z praniem zaraz po-
trebna (do dwóch osób). Rynek
Lazarski 18. zdw 28 436

Dziewczyny
lub kucharki z Poznańskiego u-
miejąca gotować i znająca wszel-
ką pracę domową przyjmuje od 15
lipca lub 1 sierpnia do majątku
ziemskiego na Pomorzu Zgłosze-
nia przyjmują Korabowska Bra-
tjan (Pomorze). zdw 28 357

Śluząca
potrzebna. Bojanowska, Wroc-
ławska 14. zdw 28 697

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem po-
trebna zaraz. Skarbowa 3. I.
ptr zdw 28 695

Marszantka
samodzielną do prowadzenia
większej pracowni jak również
do zoru nad składem, pensja
według zdolności. Malczewski,
Gniezno. zdw 28 700

Chłopca
do posyłek poszukuje Fabryka
perfum Violetta, Artyleryjska 6.
zdw 28 708

Młodsza
śluząca do wszelkich prac domo-
wych potrzebna zaraz. Lewan-
dowska, Mostowa 2. zdw 28 717

Dziewczyna
do posyłek i uczenia potrzebna.
Pralnia W Garbary 37, I. ptr.
zdw 28 752

Śluząca
do wszelkich prac domowych po-
trebna. Serdecki, Poznańska 49
zdw 28 757

Pianiste
rutynowanego poszukuje do ze-
spolu kawiarnianego. Zgłosze-
nia pod zdw 28 765

Podróżujący
inteligent, dobrze obeznany z
klientela, branża kolonialna na
miasto Poznań i okolice zaraz
potrzebny. Zgłosić się z świa-
dectwem między godz. 9-11 pod
adresem Fr. Kuszewski, Wierz-
bicie 14. zdw 28 762

Dziewczyna
do Puszczyczkowa potrzebna. Sło-
wackiego 36. III. prawo.
zdw 28 465/6

Kucharki
dzielnej poszukuje zaraz Klasztor
OO. Oblatów, Krobia pow. Go-
styń. zdw 1208

Posługaczka
sumienna potrzebna. Śniadeckich
6 a, I. ptr. lewo zdw 28 485

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych po-
trebna zaraz. Likszet, Kolejo-
wa 48. zdw 28 476

Kierownika (niczkę)
poszukuje za pożyczkę 3000-5000
zł gwarancja i procent. Oferty
Kurjer zdw 28 565

Uczennica
potrzebna Szydłowski, Porcela-
na szkło. Wroniecka 4. rw 5844

Chłopiec
do posyłek potrzebny zaraz. -
Ul. Wroniecka 25, skład obuwia
rw 5845

Potrzebna
od 1. 9. rb. do 8-letniej dzie-
wczynki na wieś, bona nauczyciel-
ka z francuskim. Kopie świa-
dectw do Kurjera Poznańskiego
pod dw 1213

Śluząca
potrzebna zaraz. Zakład Ortope-
dyczny, Gasiorowskich 7.
dw 1219

Potrzebny
agentów zbierać fotografie, zarob-
ek 350 zł. Poznań, Sapieżyński
8, Łosik. zdw 28 536

Dziewczyna
do dziecka potrzebna na przedpo-
łudnie. Św. Józefa 6. Dudziak.
zdw 28 552

Dziewczyna
do wszelkiej pracy domowej po-
trebna. Jan Piatkowski, św.
Marcin 31. zdw 28 557

Maszynistka
z praktyką biegła w polskim i
niemieckim na stałą dobrze
płatną posadę potrzebna. Oferty
z kopiami świadectw do Kur-
jera zdw 28 630

Śluząca
zaraz potrzebna. Kino Corso,
Wielka 21. zdw 28 624

Potrzebny
agentów zbierać fotografie, zarob-
ek 350 zł. Poznań, Sapieżyński
8, Łosik. zdw 28 536

Dziewczyna
do dziecka potrzebna na przedpo-
łudnie. Św. Józefa 6. Dudziak.
zdw 28 552

Dziewczyna
do wszelkiej pracy domowej po-
trebna. Jan Piatkowski, św.
Marcin 31. zdw 28 557

Maszynistka
z praktyką biegła w polskim i
niemieckim na stałą dobrze
płatną posadę potrzebna. Oferty
z kopiami świadectw do Kur-
jera zdw 28 630

Śluząca
zaraz potrzebna. Kino Corso,
Wielka 21. zdw 28 624

Potrzebny
agentów zbierać fotografie, zarob-
ek 350 zł. Poznań, Sapieżyński
8, Łosik. zdw 28 536

Dziewczyna
do dziecka potrzebna na przedpo-
łudnie. Św. Józefa 6. Dudziak.
zdw 28 552

Dziewczyna
do wszelkiej pracy domowej po-
trebna. Jan Piatkowski, św.
Marcin 31. zdw 28 557

Maszynistka
z praktyką biegła w polskim i
niemieckim na stałą dobrze
płatną posadę potrzebna. Oferty
z kopiami świadectw do Kur-
jera zdw 28 630

Śluz